

REALITATEA EVREIASCĂ

PUBLICAȚIE A FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

ANUL LIV • NR. 334-335 (1134-1135) • 1 – 28 FEBRUARIE 2010 • 17 ȘVAT - 14 ADAR 5770 • 24 PAGINI – 3 LEI

Tsevi Geiger (1870–1944)

SCENE DIN POVESTEA ESTEREI

În timpul ultimelor decenii de dominare otomană în Palestina, populația evreiască, grupată în cele patru Orașe Sfinte - Ierusalim, Hebron, Safed și Tiberiada - a rămas fidelă vechilor structuri comunitare și tradițiilor religioase. Ea a produs mai ales obiecte de cult cu caracter artizanal. Această pictură pe sticlă, pur decorativă, este o excepție. Pictată în 1893 de către un rabin de Safed, ea este primul exemplu cunoscut al unei imaginații populare care va face școală, la Safed și la Ierusalim, timp de câteva decenii și din care se va inspira pictorul naiv contemporan Shalom din Safed. Aceste scene din povestea Esterei sunt inspirate din realitatea cotidiană a vremii (călăreții Împăratului Ahașveroș, din centru, sunt jandarmi turci).

Aceste opere decorează locuințele evreilor cu ocazia sărbătorilor de Purim.

(Lucrarea se află la Muzeul de Artă al Israelului)

Agenda parlamentară

Ultimele săptămâni ale lunii ianuarie 2010 au avut înscrise pe agenda președintelui F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*: 1. întrevvedere, la Londra, cu președintele Board-ului Rabinic al Comisiei de Prezervare a Cimitirelor Evreiești din Europa, Rabinul *E. Schlesinger*; 2. participarea la ceremoniile comemorative legate de împlinirea a 65 de ani de la eliberarea lagărelor naziste Auschwitz – Birkenau; 3. ședința Comitetului Director și reuniunea Consiliului de Conducere ale F.C.E.R.; 4. audiența la vicepremierul *Markó Bela*. După o serie de schimburi de informație privitoare la situația cimitirelor evreiești din România, în baza Acordului încheiat de F.C.E.R. cu un grup de rabini originari din România, trăitori în Israel, S.U.A., Europa, pentru expertizarea terenurilor fără morminte, disponibile în cimitirele evreiești din România, președintele Board-ului Rabinic sus-amintit, Rabinul *E. Schlesinger*, a invitat la discuții pe Marele Rabin *Menachem Hacohen* și pe președintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*. Întâlnirea a avut loc în 19 ianuarie a.c., la sediul Colegiului Talmudic *Yešiva Horomo*, din cartierul evreiesc al Londrei. Au participat directorul executiv al Board-ului, Rabinul *Abraham Ginsberg*, alți rabini, membri ai Board-ului Comisiei. Marele Rabin *Menachem Hacohen* a prezentat modalitățile de implicare a Federației în respectarea tradițiilor iudaice în România, remarcând preocuparea specială pentru prezervarea sinagogilor și cimitirelor evreiești. Președintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*, a reamintit necesitatea expertizei rabinice, potrivit regulilor halahice, de afirmare sau infirmare a existenței, în cimitirele respective, a unor rămășițe pământești evreiești, valorificarea terenurilor disponibile urmând a fi folosită pentru prezervarea sinagogilor și cimitirelor din România. Cererea a fost însoțită de o listă a terenurilor care trebuie expertizate. Rabinul *E. Schlesinger* a dat o bună apreciere activității în domeniu a F.C.E.R. și a fost impresionat de bogatul material statistic adus de delegație, care diferă esențial de ceea ce se cunoaște despre cimitirele evreiești din alte țări ale Europei Centrale și de Est. S-a convenit ca, după Pesah, o delegație de rabini de la Comisie să vină în România pentru expertizări, urmând ca F.C.E.R. să asigure condițiile de lucru necesare. Președintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer* și Marele Rabin *Menachem Hacohen* au considerat că a fost o întrevvedere pe cât de necesară pe atât de utilă pentru asigurarea resurselor financiare ale activităților mai sus-citate.

În zilele de 26-27 ianuarie a.c. organizația *European Friends of Israel (EFI)* a organizat, în Polonia, o suită de evenimente comemorative la împlinirea a 65 de ani de la eliberarea lagărelor Auschwitz – Birkenau, de către o unitate a armatei sovietice, condusă de ofițerul evreu sovietic *Şapiro*. La eveniment au fost invitați parlamentari din 25 de țări europene. Din partea Parlamentului României au participat senatorii *Titus Corlăţean*, președintele Comisiei de Afaceri Externe a Senatului, *Radu F. Alexandru*, secretar al Comitetului pentru Cultură, Artă și Mass-Media, *Nicolae Păun*, președintele Comitetului pentru Drepturile Omului, senatorul *George Severin*, deputat dr. *Aurel Vainer*, președintele F.C.E.R., *Valeriu Zgonea*, secretar al Biroului Permanent al Camerei Deputaților, precum și europarlamentarii *Daciana Octavia Sârbu*, *Ioan Enciu*. În 26 ianuarie, după o vizită în cartierul evreiesc din Cracovia, delegații au participat la trei simpozioane: ~ Ziua Holocaustului și combaterea antisemitismului; ~ societatea post-Holocaust; ~ promovarea toleranței și a dialogului pentru un viitor al păcii. Primul a fost condus de senatorul român *George Severin*, care a prezentat și aspecte privitoare la comemorarea Zilei Holocaustului în România. Deputații dr. *Aurel Vainer* și *Valeriu Zgonea* au depus un mesaj special din partea Camerei Deputaților. La recepția din seara aceleiași zile, președintele EFI, *Gunnar Hökmark*, și primul președinte al Lituaniei independente de după 1990, în prezent, europarlamentarul *Vytautas Landsbergis*, au vorbit despre Holocaustul evreilor europeni. În toate intervențiile s-a cerut parlamentarilor din țările europene să militeze politic și legislativ pentru combaterea xenofobiei, rasismului și antisemitismului. S-a insistat asupra educației generațiilor tinere în spiritul ecumenismului autentic, care să împiedice o repetare a tragediei Holocaustului în Europa și în lume. Ziua de 27 ianuarie a fost consacrată vizitării lagărului de la Auschwitz, ceremoniei religioase de la Birkenau, cuvântărilor unor șefi de stat și înalte oficialități, procesiunilor prin fața Monumentului de la Birkenau. Înainte de întoarcerea în țară, delegația parlamentarilor români a fost primită la Ambasada României de la Varșovia, unde președintele A.E.R.V.H., dr. *Liviu Beris*, a evocat suferințele personale îndurate în Transnistria (vezi microinterviuri cu dr. *Aurel Vainer* și dr. *Liviu Beris*). Temele discutate la ședința Comitetului Director au fost reluate la reuniunea Consiliului de Conducere al F.C.E.R. din 1 februarie a.c. (relatarea în reportaj). La 28 ianuarie a.c., președintele, vicepreședintele și secretarul general ai F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, ing. *Paul Schwartz* și ing. *Albert Kupferberg*, au fost primiți în audiență de vicepremierul *Markó Bela*, în ale cărui competențe de coordonare intră cultura, educația, protecția minorităților naționale. Conducerea F.C.E.R. a supus atenției vicepremierului acordarea unei finanțări suplimentare pentru: ~ supravegherea sinagogilor și cimitirelor evreiești în localități unde nu mai sunt evrei; ~ eliminarea vegetației sălbatice din cimitire; ~ consolidarea și reabilitarea lăcașurilor de cult, cu precădere, a celor clasificate monumente istorice. Întrevvedere a decurs într-un cadru prietenesc, deschis, manifestându-se disponibilitate totală pentru conlucrare culturală și educațională. Vicepremierului i-au fost oferite lucrări editate la *Hasefer*, care atestă contribuția evreilor la cultura și civilizația României moderne, ca și un frumos *Luah de perete*, dedicat obiectelor de cult mozaic.

IULIA DELEANU

20 ianuarie 2010

Stimate domnule președinte Aurel Vainer,

Onorată și îndurerată comunitate, În calitatea pe care o am de Primar al Capitalei, dar și ca profesor, părinte și cetățean, doresc să fiu alături de dumneavoastră într-o zi în care trebuie să vă reamintiți și să deplângeți un moment dramatic din istoria acestui oraș, din istoria comunității evreiești: pogromul de la București.

Ca medic, am o altă dimensiune a ceea ce înseamnă o viață de om și poate de aceea pentru mine teoriile bazate pe cifre nu au valoare. Că a murit un om sau au murit 129 este la fel de grav.

Că aceste vieți nu s-au pierdut din cauza unui accident, din cauza unei calamități naturale, a unei situații ce nu a mai putut fi gestionată de om ci că a fost un act premeditat, bazat pe o discriminare și că niște oameni au decis să ia viața altor oameni înseamnă pentru mine nu doar o crimă, ci un atentat la adresa întregii societăți.

Că această crimă a făcut să tacă rațiunea și a adus frica și neputința în casele evreilor și neevreilor și a paralizat capacitatea de reacție a unei societăți bazate pe valorile democratice este un atentat la libertățile civice, iar acest atentat poate fi preludiul unei ere a teroarei, crimei și violenței la scară largă, ceea ce istoria a și confirmat.

Că ne-am temut și am evitat să discutăm despre aceste lucruri decenii la rând, lăsând nesancționat public atentatul, a însemnat o eroare istorică a politicii dar și a societății civile, eroare care poate fi premisa unui nou moment de pierdere a lucidității la nivel politic și comunitar.

Iată de ce astăzi mă alătur dumneavoastră, cu conștiința faptului că sunt dator față de memoria celor care au căzut victime atunci, față de familiile, supraviețuitorii și instituțiile comunității evreiești, față

de generațiile de bucureșteni care se nasc astăzi și vor veni în viitor, pentru a aduce un adânc omagiu celor care au fost asasinați și familiilor lor dar și pentru a afirma cu toată convingerea că astăzi România are maturitatea democratică și forța morală să respingă astfel de orientări, de fapte, de crime.

Voi face tot ceea ce depinde de omul, profesorul, primarul Sorin Oprescu pentru a crea anticorpii civici necesari împotriva extremismului, discriminării, violenței, antisemitismului, excluderii alterității.

Într-un oraș îndrăgît de locuitori și de oaspeți pentru marea lui diversitate, exprimată prin moduri de viață diferite, prin formule artistice inspirate de culturi diferite și prin monumente de arhitectură și de viață culturală create de personalități românești și din alte culturi, nu mai trebuie să fie arse cărți, case, monumente, ci trebuie să redescoperim valorile, să învățăm să le punem în valoare și să le înconjurăm cu atenția și grija noastră.

De regulă, avem puțin timp să ne gândim la aceste lucruri dar fie ca memoria celor uciși pe 21 ianuarie 1941 să fie nu doar un *remember* pentru familie, pentru obștea dvs. ci și un moment de reflecție la datoria de a fi bucureșteni și de a ne apăra orașul, urmașii de microbul urii, datoria de a păstra și apăra moștenirea culturală lăsată de generații de bunici și părinți.

Astfel, moartea acestor 129 de bucureșteni va deveni un scut pentru întreaga comunitate.

Vă rog să primiți expresia profundeii noastre solidarități.

Cu deosebită prețuire,

Primar General

Prof. Dr. SORIN OPRESCU

FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

Stimate domnule președinte Aurel Vainer,

Vă rog să primiți mulțumirile mele pentru gândurile dumneavoastră sincere și felicitările călduroase exprimate cu prilejul confirmării mele în funcția de secretar de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice.

Așa cum vă este cunoscut din anii anteriori, Departamentul pentru Relații Interetnice, prin proiectele pe care le-a inițiat și le-a finanțat, s-a străduit să promoveze diversitatea etnoculturală și lingvistică, cultivarea valorilor comune și a dialogului intercultural în scopul consolidării sistemului de protecție a minorităților naționale din România.

Ne dorim ca și în perioada care urmează, împreună cu sprijinul tuturor organizațiilor minorităților naționale, să contribuim la promovarea politicilor de combatere a intoleranței etnice, la cultivarea cunoașterii și înțelegerii între minoritățile naționale, între majoritate și minoritățile naționale din România, precum și la promovarea diversității etnice, lingvistice, culturale și religioase în România.

Permiteți-mi să vă adresez mulțumiri dumneavoastră personal, dar și Federației Comunităților Evreiești din România pentru colaborarea fructuoasă de până acum cu Departamentul pentru Relații Interetnice. Ca secretar de stat, am considerat că este de datoria mea să oferim întregul sprijin de care minoritățile din România aveau nevoie în realizarea tuturor obiectivelor propuse de către organizațiile minorităților naționale. În calitate de secretar de stat, mă voi asigura că toate organizațiile minorităților naționale din România vor beneficia de acest sprijin și pe viitor.

Vă asigur de întreaga mea considerație și îmi exprim speranța că și pe viitor Federația Comunităților Evreiești din România va fi un partener de dialog puternic în ceea ce privește activitățile desfășurate pentru promovarea drepturilor minorităților naționale din România.

MARKÓ ÁTTILA
Secretar de stat

De Purim

Bal, mare bal, pentru... seniori

Purimul este considerat cea mai veselă sărbătoare a evreilor. Nu mai are importanță ce sărbătorim, asta știe toată lumea. Important este cum sărbătorim. Iar noua conducere a Comunității Evreiești din București a vrut altceva față de trecut. Mai mult decât atât, a dorit ca, de la mic la mare, de la 10 la 100 de ani, toată lumea să se distreze.

„Vrem să fie un mic festival evreiesc, cu un complex de evenimente”, ne-a declarat președintele C.E.B., *Erwin Şimşensohn*, care, de această dată, s-a întors la prima lui dragoste, regia de spectacol. Căci Purimul este un spectacol. Planurile au fost îndrăznețe și sperăm că s-au și realizat. (La încheierea ediției, eram la stadiul de pregătire). Dacă se iau în considerare entuziasmul echipei conduse de Hary Kuller, pe care acum l-am cunoscut în ipostaza neașteptată de organizator de bal (mi-a promis că mă va invita la dans), ajutorat de Veronica Bărlădeanu, energia lui *Erwin Şimşensohn*, ideile Sandei Wolf, cu un rol important, fiind vorba și de antrenarea seniorilor, de capacitatea organizatorică a Elenei Manea, de contribuția altora, inclusiv a celor de la JCC, implicați și ei, totul trebuia să iasă bine.

“Sezonul de bal” urma să se deschidă, după ieșirea din postul Esterei (11 Adar, 25 februarie), cu un bal mascat al tinerilor, eveniment intitulat „Purim in the City”, la clubul Salsa 4 You. Buna dispoziție trebuie să fie întreținută de tot felul de concursuri – de măști, de costume și de dans, în atmosfera veselă de club. Seara de Purim, în care se citește

Meghilat Ester, urma să se desfășoare la Sinagoga Mare, decorată frumos și...vesel (cu „mici nebunii”, citat E.Ş), enoriașii având posibilitatea să asiste și la un mic program artistic.

Dar “cireașa pe tort” a programului de Purim, duminică, 28 februarie, începând cu ora 16, (la JCC) urma să fie Carnavalul seniorilor, un bal dedicat generației „de aur” cu bufet, concurs de dans, concurs, nu de costume, ci de eleganță (atenție doamnelor, nu goliți chiar de tot portofelele soților!) și – ca să dăm Cezarului ce-i al Cezarului –, un concurs „Cine știe câștigă, despre Purim”, cu recompense serioase pentru câștigători (participanți, puneți-vă pe studiat, Hary precis că nu va formula întrebări ușoare), și un program cu nelipsitele răvașe critico-ironice, în primul rând la adresa șefilor. Tot poporul va fi invitat și se va distra, alături de invitați israelieni, tineri care vor contribui la menținerea antrenului.

C.E.B. s-a gândit și la „seniorii seniorilor”. Toate persoanele care au depășit 90 de ani vor fi vizitate de tineri și vor primi cadou de Purim un pachet de humănăș, ca să le readucă în memorie gusturile din copilărie și tinerețe de la casa părintească.

Dacă toate aceste idei au avut succes, dacă la bal dansatorii s-au călcat în picioare deoarece nu mai aveau loc în sală, dacă șefii au înghițit în sec de la săgețile ironice la adresa lor, veți afla în numărul din martie al revistei.

O viitoare dansatoare entuziastă,
EVA GALAMBOS

FATĂ-N FATĂ !

Cu IANCU DAVID SEGAL, președintele Comunității Evreilor din Brăila

„OAMENII VIN LA COMUNITATE, DACĂ-I FACI SĂ SE SIMTĂ BINE”

Poate, adevărata descoperire nu constă în a vedea locuri noi, ci în a le vedea pe cele familiare cu alți ochi. Și domnu' David – așa-i spune toată lumea, numele întreg este Iancu David Segal - are acest dar: de câte ori vin la comunitatea din Brăila, știe să mă facă să (re)descopăr ceea ce credeam că aș cunoaște. Domnu' David este președintele unei comunități mici și ambițioase, care „l-a furat pe B de la București”, răspunde, când cineva îl laudă. Acest președinte de comunitate și echipa lui au reușit să realizeze ceea ce multe altele, cu aceeași puținătate a resurselor umane, n-au făcut-o: cor de calitate (al tuturor vârștelor, aflate în armonie), capabil ofician de cult (Suhar Goldstein), sinagogă care n-are nevoie de intervenții „de la centru” ca să arate bine. De fapt, domnu' David e dorohioian, venit la Brăila în primul an de existență, atunci când, în acest oraș de la Dunăre, trăiau 11 400 de evrei, la o populație care număra cu totul 66 000 de locuitori. N-a avut și nu are o viață ușoară. Copilăria i-a fost umbrită de Holocaust. Clasele primare le-a făcut la o școală evreiască, „Avram și David Schwartzman”, a crescut într-o familie atrasă de ideile sioniste, cu mare priză printre evreii din România începutului de secol XX. „Pot spune că părinții au făcut din mine un om care se mândrește că este evreu”, mărturisește. I-a plăcut, de copil, sportul. A făcut și sport de performanță – ciclism -, iar în armată a ajuns să fie unul dintre cei mai buni competitori la gimnastica pe aparate. „Și acum, orice întrecere sportivă, la care

nu mai pot fi decât spectator, mă relaxează, îmi creează momente de satisfacție”, recunoaște. A terminat Școala tehnică de maiștri și a fost ofițer activ. Când a ieșit din armată, a fost angajat chimist la Cellhart Donaris Brăila – Combinatul de Celuloză și Hârtie Brăila, unde a lucrat 26 de ani. Nu se poate spune că a regăsit drumul spre comunitate, pentru că nu l-a părăsit vreodată. Venea la șil de Șabat, de sărbători și ori de câte ori avea iurțat după cineva din familie, chiar atunci când nu „lucra la comunitate”. După ce-a ieșit la pensie, o fostă colegă, Rita Corneanu, care era secretară la comunitatea brăileană și avea depuse acte de plecare în Israel, i-a propus să vină în locul ei. A acceptat propunerea, și-a pus candidatura și a fost ales. După ce președintele comunității s-a stins din viață, electoratul l-a votat pentru a conduce mai departe comunitatea. L-am cunoscut mai bine la primul Festival al corurilor de tineret evreu, în 2001, la Brașov. Domnu' David venise acolo cu Corul „Macabi”, de curând înființat. Pentru prima dată, am văzut un cor în care nepoții cântau laolaltă cu părinții și bunicii. Cântau strașnic de frumos, conduși de armonica fermecată a lui Bogdan Lifșin, discipol al lui Izu Gott. Pe urmă s-au mai înființat și alte coruri de acest gen, dar asta era primul. A și câștigat locul întâi la Festival. Mă încântă ori de câte ori am ocazia să-l ascult: vara, plutind cu vaporul pe Dunăre; iarna, de Hanuca...

Care sunt problemele cu care vă confrunțați ca președinte de Comunitate?

Probleme sunt multe: gospodărești, financiare, asistență socială și medicală, viață religioasă, educație iudaică, organizare de evenimente culturale ș.a.

Câteva exemple?

Am grijă să asigur minian luni, joi și de Șabat, verific modul în care sunt întreținute imobilele aparținând Comunității, vizitez, periodic, chiriașii, urmăresc încasarea chiriilor, și, pe cât este posibil, intervin pentru remedierea deficiențelor care se ivesc. Având experiența anului 2009, cu toate constrângerile survenite în urma crizei economice și financiare, încerc să mențin viața comunitară la parametri normali, evitând cheltuieli inutile.

Și în perspectivă?

Ne propunem să reparăm anexele de la sala de sport, închirierea eventuală a spațiului, în condiții avantajoase. Când vom avea resurse financiare, intenționăm să reparăm anexele de la Clubul O.T.E.R. și să facem o igienizare parțială. Vrem să reamenajăm sediul pentru generația de mijloc și chiar să organizăm un seminar de educație iudaică pentru cei de vârstă medie din zona Munteniei. Vorbesc la plural, pentru că tot ce am realizat și vrem să facem este în echipă.

Aminteți printre atribuții verificarea plății chiriilor. E știut că, în prezent, oamenii o duc mai greu. Cum reușiți să-i faceți să fie buni platnici?

Am renunțat la plata chiriilor la dată fixă, nu încasăm sume suplimentare iar, dacă plata se face cu întârziere, la reînnoirea contractelor, nu creștem chiriile.

Care este, după dvs., cheia succesului în relațiile cu colaboratorii și cu membrii comunității?

În ce privește colaboratorii - stimularea spiritului competitiv și însufletirea optimismului; trăsătură înnăscută a mea. În ce privește membrii comunității, trebuie să vă spun că mă bazez pe o îndelungată practică a muncii cu oamenii pe care i-am condus. La Combinat era un număr imens de muncitori. Mulți ani, câți am lucrat la această platformă chimică de prestigiu, am fost în comisia socială pe oraș, am răspuns de problemele de sănătate. Am avut contact, prin forța lucrurilor, cu pol-clinici, spitale etc. Se știe că mulți membri ai comunității sunt în vârstă. Unii au probleme de sănătate; nu ușoare. Și atunci mi

se adresează. Îmi prinde bine experiența acumulată și nu există bucurie mai mare decât dacă-i pot ajuta. Oamenii vin la comunitate dacă reușiți să-i faceți să se simtă bine, să le crezi condiții pentru asta. Aici, corul ocupă, cred, un loc de frunte. Copii și adulți, toți sunt animați de aceeași bucurie de a cânta, de dorința de perfecțiune. Un rol important îi revine lui Bogdan Lifșin, care știe că nu e de ajuns să ai voce, să cunoști un instrument, trebuie să muncești și să muncești cu plăcere. Dirijor și interpret se află, din acest punct de vedere, pe aceeași lungime de undă. Muzica – din folclorul idiș, cântecele în ebraică și română – este, cred, unul din elementele de atracție pentru cei ce vin la evenimentele organizate la comunitate. Sigur, viața nu se rezumă numai la atât. O zi obișnuită începe cu telefoane de la oameni care au probleme. Ei trebuie să simtă că la celălalt capăt al firului este cineva care-i ascultă și încearcă să le rezolve păsurile. Că există cineva care să verifice dacă s-au pus lucrurile în practică. Toate acestea nu le poți face de unul singur. Și, ca să-ți formezi o echipă bună, nu trebuie să-i servești vorbe, trebuie s-o convingi cu forța strădaniei personale.

Ce înseamnă familie pentru dvs.?

Examenul realizării unui om în viață, la care țin enorm. Familia – soția, fiica, nepoții, pe care am fericit să-i am lângă mine. Mă bucur și pentru că fiica și nepoții fac parte din Corul „Macabi”. Familia – oamenii lângă care muncesc, cărora le cunosc necazurile și bucuriile. Familia – oamenii din comunitate care-mi cer ajutorul iar eu încerc să li-l ofer pe cât pot.

Obstacole?

Obstacolele își au rolul lor. Ele te maturizează, te călesc. Nu le enumăr, c-ar fi o listă prea lungă, din copilărie până azi. Dar pot să spun că satisfacția e mare atunci când reușesc să realizez ceea ce-mi propun, trecând peste ele. Propriile suferințe m-au făcut, poate, mai receptiv la suferințele semenilor, m-au învățat să judec cu mai multă chibzuință situațiile de viață ale celor ce vin să găsească un sprijin la comunitate, să devin mai înțelept, să am

o mai mare deschidere față de necazurile celor din jur.

Care din bătălii vi se pare mai importantă: cu constrângerile materiale, cu negaționistii?

Sunt două întrebări într-una, așa c-am să vă răspund separat. Constrângerile materiale care afectează, în prezent, lumea - și, firește, se răsrâng și asupra comunității evreiești din România - trebuie să ne facă mai uniți. Din păcate, există unii care vor să dea această bătălie singuri. Ei, bine, nu se poate. Istoria ne învață asta. Aș avea de făcut o propunere, ținând seama că nu putem conta momentan pe Fundația „Caritatea”, în condițiile stagnării și restrângerii pieței imobiliare. În Proiectul de

buget pe 2010 să fie prevăzut un eventual împrumut, pe care, ulterior, să-l înapoiem, atunci când acțiunile imobiliare vor intra în normal. Am încredere în competența actualei conduceri, în experiența ei în probleme economice, cu atât mai importantă cu cât avem de înfruntat condiții financiare foarte grele. În ceea ce privește a doua întrebare. Sigur, combaterea negaționistilor rămâne una din priorități. Fiecare lider comunitar e dator să apere integritatea și demnitatea obștii sale. La Brăila, care a fost dintotdeauna un oraș multiethnic, minoritățile naționale au trăit în armonie atât între ele cât și cu populația majoritară. Nu putem ignora, desigur, guvernele profasciste din anii care au precedat Holocaustul, perioada legionară, dictatura antonesciană, legislația antievreiască, pogromurile, deportările, care au afectat, în acea perioadă, și situația evreilor brăileni. Dar, astăzi, după cum ați avut ocazia să vedeți și la recenta festivitate de Hanuca 2009, în sinagogă erau, deopotrivă, membri ai comunității și reprezentanți ai diferitelor organizații ale minorităților naționale, ai unor importante instituții culturale, socio-economice, autorități locale la vârf, inclusiv primarul, dr. ing. Aurel Gabriel Simionescu. La rândul nostru, participăm la diverse festivaluri, seminarii și alte acțiuni culturale multietnice. Aș mai vrea să adaug că nu e ceva ocazional; există o bună comunicare pe acest plan, o legătură permanentă, aș zice.

Atunci am să formulez altfel întrebarea: în ce relații vă aflați cu edilii orașului?

Atât cei din aparatul administrativ cât și liderii de filiale ale partidelor politice cu reprezentare în Parlament, dar, mai ales, Primăria răspund favorabil solicitărilor noastre. Poate și pentru faptul că, la dezvoltarea și prosperitatea Brăilei moderne, etnia noastră, numeroasă atunci, a avut o contribuție esențială. Lucru apreciat, de care se ține cont.

De curând, ați fost distins de președintele României, Traian Băsescu, cu Ordinul „Virtutea Militară” în Grad de Cavalier. Ce a însemnat această distincție pentru dvs.?

A fost o mare onoare, o recunoaștere a peste 50 de ani de muncă din cei 79 câți am împlinit, dar, mai ales, o reparație morală pentru răstimpul în care am avut de îndurat suferințele legislației rasiale, am fost considerați paria, ni s-a contestat cetățenia română, câștigată pe câmpul de luptă, cu jertfe, adesea, supreme, în primul război mondial.

Domnu' David, cu toată jovi-alitatea care-l face să fie sufletul oricărei adunări, este un om de mare discreție. N-a suflat un cuvânt despre arta de a fi gazdă, în care excelează. Și asta nu se poate dobândi fără truda, cu multe zile înainte, a lui și a coechipierilor, mai exact, a coechipierilor sale – toate, din spița „vestit de frumoaselor brăilene”, cum spune, și recunosc că-i purul adevăr, - ca să ne facă să ne simțim bine la sediul Comunității: o fostă casă boierească de la începutul secolului trecut, cu o sobă din teracotă vernil, modelată cu rafinamentul unui obiect de artă. Trebuie să mai adaug că sunt cu toții „mobilizați” la sediul dis-de-dimineață și că nu se cunoaște pe fețele lor oboseala, pentru că o ascund sub zâmbet, gest prevenitor, vorbă bună; toate - însoțite de delicatose de Brăila și de prăjituri făcute de mâna priceputelor gazde. N-a vorbit despre felul în care știe să conceapă un spectacol; despre sensibilitatea cu care detectează talente chiar printre colaboratori apropiați (Nadia Ustinescu, de pildă); nu mai vorbesc de artiști renumiți invitați la Brăila, de curând – Mirel Reznic. Un om la care tactul și rigoarea se îmbină cu știința de a pręui clipa, știință străveche, moștenită din tată în fiu, de la Kohelet încoace, și cu smerenia de a socoti fiecare zi un dar divin.

IULIA DELEANU

Pentru respectarea strictă a prevederilor Statutului Federației

Congresul al II-lea al F.C.E.R. a fost reprogramat pentru 14 – 15 iulie 2010

Reuniunea Consiliului de Conducere al F.C.E.R., 1 februarie a.c., București

Ultima reuniune a Consiliului de Conducere al Federației, desfășurată la 1 februarie a.c., a luat în dezbateri data organizării alegerilor pentru conducerea F.C.E.R., alegeri care ar fi urmat să aibă loc la 15 martie a.c. Pe agendă au fost înscrise: 1. Amânarea datei de desfășurare a Congresului. 2. Convocarea Adunării Generale Extraordinare. 3. Convocarea Congresului. Pentru a respecta cu strictețe prevederile Statutului Federației, Consiliul de Conducere a discutat reprogramarea Congresului al II-lea al F.C.E.R. Motivația amânării a fost expusă de președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, care a arătat că în Regulament se specifică: orice Congres este nestatutar, dacă nu se convoacă anterior o Adunare Generală Extraordinară. Aceasta va trebui să stabilească Regulamentul de organizare și desfășurare a alegerilor și norma de reprezentare a delegaților fiecărei comunități, raportat la numărul de membri. Alegerile de delegați – reprezentanți ai comunităților la Congres - trebuie să se facă cu 60 de zile înainte de Congres. Fiecare comunitate are obligația să-și organizeze propria Adunare Generală și să-și aleagă delegați.

Numărul de membri participanți la Consiliul de Conducere a satisfăcut cerința evorumului necesar adoptării de hotărâri.

Au fost fixate noile date

În ceea ce privește stabilirea datelor de desfășurare a Adunărilor generale premergătoare Congresului, secretarul general al F.C.E.R., ing. Albert Kupferberg, a citat articolul 20, punctul 2 din Regulament, în care se precizează că, din diferite motive, Consiliul de Conducere, care stabilește data și locul unde urmează să se desfășoare Congresul, poate reprograma data. În cazul de față, pe de o parte, nu s-a luat în considerare necesitatea organizării Adunării Generale Extraordinare, care trebuie să urmeze unei Adunări Generale Ordinare de aprobare a anului financiar anterior și a noului buget. Din motive de economie s-a prevăzut inițial organizarea unei singure Adunări în care să se cumuleze toate aspectele, ceea ce ar fi fost nestatutar. Pe de altă parte, o serie de comunități au cerut amânarea din cauza condițiilor meteorologice. Dar Adunarea Generală Ordinară nu se poate ține decât după luna aprilie, când conducerea Sectorului Economic are datele încheiate. În concluzie, au fost stabilite și votate următoarele date: ~ 2 mai 2010, Adunarea Generală Ordinară; 3 mai a.c. Adunarea Generală Extraordinară; ~ 16 mai, Adunarea de alegeri a delegaților C.E.B. și ai comunităților la Congres; ~ 14 – 15 iulie, Congresul. Depunerea candidaturilor pentru funcții de conducere la alegerile care vor avea loc la Congres trebuie să se facă cu 30 de zile înainte de Congres, campania electorală - până la 12 iulie a.c. Toate aceste modificări și precizări sunt necesare pentru a respecta întocmai Statutul Federației și a evita contestațiile, a subliniat președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer. În cadrul discuțiilor, au fost avansate propuneri privind: ~ prelungirea de înscrieri pentru candidați la alegerile de delegați C.E.B. la Congres (Dorel Dorian); ~ importanța luării cât mai curând la cunoștință de către comunități a hotărârilor reuniunii Consiliului de Conducere din 1 februarie a.c. (Hary Eliad); ~ mobilizarea membrilor de comunități prin Poșta Română, afișe la toate sediile comunitare, revista „Realitatea Evreiască” (dr. Alexandru Elias); ~ amendamente de ordin filologic la Regulament (prof. univ. dr. Ștefan Cazimir).

În cadrul dezbaterilor, s-a elucidat problema numărului membrilor Consiliului de Conducere, chestiune ridicată de ing. Oșy Lazăr, număr care, din cauza cooptării unor membri, nu mai este de 34, ci de 37.

Președintele C.E.B., Erwin Șimșensohn a cerut votarea, de către Consiliul de Conducere, a Regulamentului de alegeri pentru comunități, (în cazul de față pentru C.E.B.), a cărui elaborare este, potrivit Articolului 20, punctul 2 din Regulamentul general, obligatorie. Drept

care, împreună cu Prim Rabinul Șlomo Sorin Rosen, a fost întocmit un proiect de Regulament al C.E.B., care a primit acordul Comitetului Director. Proiectul a fost supus dezbaterilor și în Consiliul de Conducere și a fost votat.

Cum să-i atragem pe intelectuali

Unul dintre aspectele vii dezbătute a fost modalitatea de a-i atrage pe intelectuali de frunte pentru a participa la procesul electoral, la viața comunitară, aportul lor sporind prestigiul comunității. S-a cerut găsirea unor metode mai eficiente de informare a lor cu privire la activitatea Federației. Conducerea C.E.B. a contestat afirmația potrivit căreia ar exista membri ai Comunității București, și tocmai personalități, care să nu fi primit

informațiile despre evenimentele importante din viața comunității. Toți membrii comunității care figurează în baza de date se bucură de același tratament, a arătat președintele C.E.B., Erwin Șimșensohn. Președintele Federației a propus trimiterea scrisorilor cu confirmare de primire pentru acești destinatari, idee contestată de Prim Rabin Șlomo Sorin Rosen, care s-a pronunțat împotriva unei astfel de discriminări pozitive. Pe aceeași poziție s-au situat și alți membri ai Consiliului de Conducere, arătând că, potrivit normelor de comportament iudaic, criteriul nr. 1 în alegerea de delegați la Congres este interesul pentru viața comunitară, indiferent de poziția socială a membrilor comunității. Totuși, pentru a da posibilitatea celor care au susținut că nu ar fi fost informați despre procesul electoral, C.E.B. va lua în discuție propunerea prelungirii depunerilor de cereri pentru a candida ca delegați la Congres.

Parteneriatul Joint- F.C.E.R. continuă

Israel Sabag, directorul pentru România al Joint, a subliniat că relația dintre F.C.E.R. și Joint este solidă, apreciind decizia Consiliului de a lua toate măsurile vizând respectarea Statutului Federației. El a informat adunarea despre demersurile făcute, la cererea conducerii Joint din New York, pentru ca filiala din România să obțină personalitate juridică, ceea ce s-a și realizat. Aceasta nu va modifica cu nimic relația dintre cele două organizații, istoria colaborării lor, reluată în 1967, continuă neîntrerupt până în prezent. Conclucrarea între Joint și Federație este un mijloc eficient de realizare a unei serii de obiective comune, a arătat domnia-sa. În ceea ce privește viitoarele alegeri, Israel Sabag și-a exprimat satisfacția că s-au fixat datele pentru desfășurarea procesului electoral. Joint trebuie să știe cu cine va colabora în viitor. Deși nu se implică în campania electorală, Joint ar prefera ca în conducerea F.C.E.R. să existe o continuitate și și-a exprimat încrederea în capacitatea de conducere și managerială manifestată de numeroși membri din conducerea comunităților și a Federației. Joint îi va sprijini și va menține în continuare parteneriatul cu Federația. Președintele F.C.E.R. a mulțumit Joint-ului pentru ajutorul oferit, în mod concret - pentru împrumutul necesar refacerii Templului Coral; contribuția la realizarea noului Centru de Ajutor Medical F.C.E.R., din București; intenția de a deschide un nou Centru Comunitar Evreiesc la Timișoara.

Etnosociolog dr. Harry Kuller a subliniat că schimbarea statutului juridic al

Joint-ului are totuși și o problematică de conținut. Prin aceasta, Joint-ul va căpăta un rol și mai mare în activitatea culturală a JCC-urilor din comunitățile mari și, implicit, va modifica raporturile cu Federația. Domnia-sa a opinat că ar fi necesară o cunoaștere mai bună de către Joint a realităților din țările în care activează și a poziției față de Joint a evreilor din statele respective. Vorbitorul a cerut ajutorul Joint în mobilizarea unui număr mai mare de asistați valizi, care să participe la activitățile comunitare, și în organizarea unor întâlniri cu intelectualitatea.

Alte probleme

Dr. Paul Costin, președintele Comunității din Timișoara, atunci în funcție, a cerut urgentarea unui răspuns din partea Fundației „Caritatea”, pentru a putea valo-

Hotărâri ale Reuniunii Consiliului de Conducere al F.C.E.R. din 1 februarie 2010

1. Consiliul de Conducere al F.C.E.R., reanalizând măsurile pentru aplicarea prevederilor statutare privind organizarea și desfășurarea Congresului al II-lea al F.C.E.R., programat anterior pentru zilele de 14 și 15 martie 2010, hotărăște desfășurarea:

- Adunării Generale Ordinare a F.C.E.R. în ziua de duminică, 2 mai 2010;
- Adunării Generale Extraordinare a F.C.E.R. în ziua de luni, 3 mai 2010;
- Congresului al II-lea al F.C.E.R. în zilele de miercuri 14 și joi 15 iulie 2010.

Agenda Adunării Generale Ordinare cuprinde:

- Raportul anual de activitate al Consiliului de Conducere;
- Execuția bugetară pe anul 2009 și Raportul Comisiei de cenzori;
- Bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2010.

Agenda Adunării Generale Extraordinare cuprinde:

- Regulamentul de organizare și desfășurare a Congresului al II-lea al F.C.E.R. (include și stabilirea numărului de delegați din fiecare comunitate);
- Propunerile de modificare a Statutului F.C.E.R. - Cultul Mozaic;
- Alegerea Comisiei pentru organizarea și desfășurarea Congresului.

2. Pentru organizarea și desfășurarea Congresului al II-lea al F.C.E.R., Consiliul de Conducere al F.C.E.R. adoptă următorul Calendar pentru Congresul al II-lea al F.C.E.R.:

- Definitivarea tuturor documentelor pentru Adunarea Generală Ordinară și Adunarea Generală Extraordinară - vineri, 16 aprilie 2010;
- Adunarea Generală Ordinară a F.C.E.R. - duminică, 2 mai 2010;
- Adunarea Generală Extraordinară a F.C.E.R. - luni, 3 mai 2010;
- Adunări Generale Extraordinare ale Comunităților pentru alegerea delegaților la Congres - duminică, 16 mai 2010;
- Depunerea candidaturilor pentru toate funcțiile de conducere din F.C.E.R. - până luni, 14 iunie 2010 (30 zile înainte de Congres);
- Congresul al II-lea al F.C.E.R. - miercuri, 14 și joi, 15 iulie 2010.

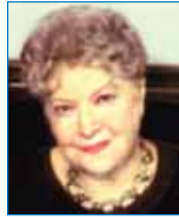
Spitalul de obstetrică și ginecologie, pe care Primăria din oraș vrea să-l cumpere. De asemenea, a ridicat și problema necondiționării de vârstă a alegerilor în conducerea comunităților sau Federației, afirmând că trebuie să se țină seama, în primul rând, de capacitatea intelectuală și psihică a candidaților, vârsta nefiind singurul criteriu de apreciere. Secretarul general al F.C.E.R., ing. Albert Kupferberg, a arătat că nu există condiționare de vârstă în Statut.

Consiliul de Conducere a fost informat despre scrisoarea pe care Comitetul Director a elaborat-o ca răspuns la un material trimis de Marco Maximilian Katz membrilor comunității București, care cuprinde afirmații calomnioase la adresa stărilor de fapt și a activității conducerii Federației.

IULIA DELEANU
EVA GALAMBOS

NEPOATA DE LA PAGINA

Cele două tinere domnișoare din fotografie sunt surorile Cobilanschi – Jacqueline, de 12 ani, și Denise, de 10 ani. Atât părinții – Irene Dana Blum-Gofman și Adrian Cobilanschi, cât și bunicii – Silvia și José Blum –, se mândresc cu ele. Sunt iubite și alintate, mai ales când vin din Germania în vizită în România, unde le așteaptă cadouri frumoase, de care se îngrijește bunica Silvia, și multă, multă dragoste de la ambii bunici.

Un roman de succes sigur: „Viața începe vineri”

Despre romanul Ioanei Părvulescu – „Viața începe vineri” – se poate liniștit spune că e o carte cu noroc. A pășit cu dreptul în destinul său, însăși lansarea volumului fiind un adevărat spectacol: la Târgul de carte 2009, autoarea a fost înconjurată de nume mari, spiciul de prezentare al directorului editurii Humanitas, Gabriel Liiceanu fiind o culme a retoricii elogiatoare. Care a și convins puhoiul de lume cumpărătoare, ce a achiziționat, în acele câteva zile doar, circa 600 de exemplare, cifră record în actualul domeniu, vai, aproape falimentar, al industriei cărții. Numai că, așa cum bine se spune, norocul și-l face singur omul, respectiv autorul: Ioana Părvulescu și-a cucerit mai de mult publicul cu ciclul său de fermecătoare călătorii eseistico-documentare în trecutul românesc: „Întoarcere în Bucureștiul interbelic”, „În intimitatea secolului 19”, „În țara Miticilor”. De la reconstituirea – cu ajutorul presei vremii – a aceluia sfârșit de secol 19, care o fascinează pe tânăra profesoară universitară de literatură, iat-o trecând bariera spre literatură creând acest roman, ce se scaldă în bogăția documentară a cercetărilor sale anterioare și în atmosfera acelor ani: „când zilele erau mai încăpătoare, oamenii vibrau ca firele de telegraf, erau optimiști și credeau, ca niciodată înainte și ca niciodată după, în puterea științei și în viitor!”

Oare? Cel puțin așa și l-a reconstruit imaginația plină de puritate, candoare și bunăvoință (ba chiar de „bunătate”, așa spune) și tonusul vital ale naturii acestei sensibile scriitoare, aproape neverosimile într-o epocă a cruzimii, brutalității și răutății verbului. Știutoare ca puțini alții în tehnica romanului, Ioana Părvulescu a așezat pe acest serios strat documentar o intrigă semi-polițistă, care susține tensiunea poveștii și mai calmează excesul de romanțiozitate, ba chiar de sensibilitate al autoarei. Acțiunea se petrece în doar 13 zile: de vineri, 19 decembrie 1897 până la sfârșitul anului, o zi ciudată, când, pe „moșia Băneasa”, un căruțaș ce transporta gheață

tăiată de pe lacul înghețat descoperă – la ceva distanță unul de altul – doi tineri fără cunoștință și fără acte de identitate asupra lor. Unul dintre ei moare imediat ce ajunge la spital. Celălalt rămâne o enigmă de nedezlegat până la capătul romanului: un soi de personaj de pe altă lume, un ciudat om teleportat din trecut. Sau din viitor? Oricum, el se recomandă a fi gazetarul Dan Kretzu, prilej pentru autoare de a-l plasa în universul ziarelor vremii, când jurnaliștii se duelau între ei pentru principiile și ideile lor, când interesele mercantile se ciocneau ușurel (încă) în paginile naive dar pitorești ale gazetelor. Dar și în mijlocul istorioarelor de amor, intrigi și cancanuri ale Bucureștiului „fin de siècle”: eroina principală a cărții fiind o domnișorică romantică de 21 de ani, Iulia, fiica domnului doctor Leon Margulis, medic primar cu cabinet onorabil în str. Sf. Ionică nr. 8. Domnișoara, cuminte, naivă și ultra citită, își ține un jurnal secret, în care își transcrie toate stările inimioarei și amorurile platonice instabile trăite mental, pe care autoarea ni le transcrie fidel. Așa că, amestecând ca într-un mojar intriga polițistă cu jurnalul sentimental și cu evocarea de epocă, îmbrăcându-le în danteluțele, volănașele și broderiile vremii, iată-ne în mâini cu un roman roz, mai ceva ca un s.f. al... trecutului, apărut din vremurile tandre ale bunicii. Păi, cum să nu te cucerească o asemenea lectură? Citiți-l.

SANDA FAUR

Pe ce se duc banii...

Formula tradițională „Semne bune anul are...” se cere serios modificată dacă avem în vedere, deopotrivă, ceea ce s-a întâmplat de la începutul lui 2010 și ce ne așteaptă (cu un grad înalt de certitudine) în perioada următoare. Primele date statistice oficiale din noul an indică o deteriorare, în continuare, a situației economice generale a țării, determinată nu atât de iarna grea, ci mai cu seamă de cererea redusă de bunuri și servicii, în condițiile diminuării puterii de cumpărare. Cât timp vom merge, mai departe, la... vale?

Sute de analiști din țară și din străinătate s-au grăbit să dea un răspuns bazat pe propriile lor cercetări și calcule,

necunoscute de marele public. Dacă le dăm, însă, crezare, abia în semestrul al doilea se va pune capăt căderii economiei și va începe o ușoară creștere, de circa 1,3 la sută. Să nu uităm, totuși, că este vorba despre o creștere care va interveni, probabil, după o scădere de un an și jumătate de circa 7 procente. Așa că, în niciun caz nu vom reveni în 2010 la nivelul de la sfârșitul anului 2008, când ne-a lovit, din plin, criza globală.

Analizele la care ne referim au fost însușite, practic, prin Acordul cu FMI, Comisia Europeană și Banca Mondială și au fost preluate ca fundament pentru bugetul pe 2010. Nu ne așteptăm ca acest buget să se respecte integral (nu s-a întâmplat niciodată așa) dar, dacă el prefigurează profilul anului 2010, atunci devin certitudini înghețarea pensiilor și a

Semnele anului

salariilor bugetarilor, concedieri masive în sectorul public, falimente în lanț, în special în rândurile întreprinderilor mici și mijlocii, alte numeroase necazuri. În cazul în care vor interveni și scumpirile anunțate, îndeosebi la factura de întreținere a locuințelor, ne dăm seama că nici pe departe nu vom depăși, în 2010, efectele crizei globale combinate cu propriile noastre vulnerabilități economice și sociale.

Este interesant de constatat că, de data aceasta, percepția publică (adică, modul în care concetățenii noștri văd încotro se îndreaptă lucrurile) este exact cea oferită de datele prezentate. Abia o pătrime dintre cei ce au fost întrebați la recente sondaje de opinie (între care și un Eurobarometru, desfășurat în toate cele 27 de state membre ale UE) se așteaptă la o modestă îmbunătățire a situației lor

materiale. Nu avem, aici, posibilitatea de a prezenta pe larg și alte rezultate ale sondajelor. Dar nota pesimistă domină aproape totul.

Mai sunt, totuși, raze de speranță. Ele au ca sursă încrederea în instituțiile UE care – se speră – nu ne vor lăsa să ne prăbușim. De altfel, peste 25 de miliarde de euro, puși la dispoziția țării noastre pe gratis, așteaptă să fie primiți. Nu vin, însă, deocamdată, pentru că nu avem proiecte bune prin care să îi accesăm. De aici, una dintre concluziile care se pot trage. Multe depind și de noi, astfel încât treburile țării și viața personală să se îndrepte spre mai bine. Cum se spune, există „ac și pentru copilul” crizei. Sau, altfel zis, „soarta și-o mai face și omul...”.

Dr. TEODOR BRATEȘ

Ole Hadaș în Israel (episodul 4)

Lăsăm în urmă frumosul Mercedes și intrăm cu toții în holul hotelului. Decor de sărbătoare. Flori multe, globulețe și baloane colorate. În stânga holului, recepția, ca la orice hotel. În spatele biroului de recepție, doamna administrator – în ivrit se spune „em'abait” (adică mama casei) – care aflăm că se numește Pnina. Ni se adresează în rusește. O înțeleg fiindcă pot spune că limba rusă este pentru mine a doua limbă maternă. Lângă Pnina stă în picioare, nemișcat ca o statuie, un bărbat în vârstă, uriaș, frumos ca un actor frumos, înarmat până în dinți, cu un pistol la brâu și o mitralieră Uzi rezemată de peretele din spatele biroului. Puțin mai târziu, am auzit chiar din gura lui, în neoașa limbă română, că îl cheamă Moshe, că e din Ditrău, că este paznic al acestui hotel și că are pentru mine un mesaj important de la un individ foarte important.

- Tu ești Jack... mi se adresă el fără nici o ezitare... și, fără să aștepte răspunsul meu, continuă dintr-o suflare... Nathan din Tel Aviv vine aici cât poate de repede... vrea să vorbească cu tine urgent, chiar azi... aduce și un translator fiindcă eu ies din serviciu și nu îi mai pot fi de folos... el nu vorbește decât ivrit, poloneză și idiș... spunea că ai pentru el niște vești foarte importante.

- Da... am reușit eu să articulez, dar el se dezlănțuie...

- Nathan e un mare impresar din această țară... a fost

șofer de taxi, apoi a făcut o stație centrală de taxiuri în Tel Aviv, chiar pe Alenby, vei vedea tu ce înseamnă să ai o afacere pe Alenby... e bogat cum nu se mai poate, dar la fel de zgârcit... a dat stația de taxiuri ginerelei... fiindcă, știi, are o fată căreia i-a dat agenția de loto, deoarece aici în Israel loteria a fost inițiată de unul Landau, venit din România, care a angajat numai români și așa se face că toți, sau aproape toți, vânzătorii de loz în plic sunt români... adică evrei de etnie română, iar Nathan cu nevasta lui, Sara, se ocupă de halture... asta înseamnă șușe artistice care costă puțin, ca el să câștige cât mai mult... declară Moshe, ca un învingător. Era nevorbit pe românește, săracul!!!

- Hai să-ți dau repede apartamentul, că acuș-acuș vine Nathan... și mă omoară dacă nu ești gata pentru întâlnirea cu el... Și ne luă pe sus uriașul. Eu, nevasta, copilul și micile noastre bagaje am urcat cu liftul la etajul 4, unde am intrat în micul apartament cu două camere decomandate, repartizat familiei Rotaru.

O încântare. La intrare, un mic hol lungindu-se spre un culoar. Pe dreapta acestui mic hol era dispusă bucătăria. Pe un blat de marmură se afla un reșou de aragaz. În dulapurile de deasupra, toate tacăturile necesare într-o gospodărie, iar în dulapurile de sub blatul frumos finisat un frigider marca Tadiran și toate oalele și cratițele suficiente

pentru a pregăti și găti un adevărat festin. Am pătruns în culoar. Pe peretele din față, două uși se deschideau în cele două camere, fiecare dintre ele cu deschidere într-un balcon comun. Imediat, în dreapta, pe peretele cu ușa de la culoarul-bucătărie, se deschidea ușa către baie. Pe masa din prima cameră tronau câteva sticle cu băuturi naturale de fructe și câteva farfurii cu biscuți și alte bunătăți de-ale gurii. Nevasta mea se scuză și se repezi în baie. Moshe se retrage și el. Profit de momentul de liniște și îi dau copilului singurii bani pe care îi aveam la viața mea, o bancnotă de 100 de dolari, și-l trimit să-mi cumpere un cartuș de Kent. Nu mai fumam de nici nu mai știam de când... eram plin de poftă... În timp ce îi dădeam copilului banii, din baie se auzi un răcnet ca de om înjunghiat. Mă reped și ce văd... Nevasta mea cocoțată pe maginea băii, urlând ca din gură de șarpe, arătând către cadă. Din cadă o privea, uimită de reacția nepotrivită cu situația, o șopârlă mică și cenușie care se cățărăse patru etaje pe peretele exterior, intrase în apartament și, găsind o ușă deschisă, se hotărâse să ne spună din cada de baie: „Shalom, anașim!”... Adică „Salut, oamenii!”

EUGEN ROTARU

Scrisoare deschisă adresată membrilor Comunităților Evreiești din România

Dragi și stimați frați evrei,

1. În septembrie 2005 a avut loc, după 50 de ani de întrerupere, întâiul Congres al Federației Comunităților Evreiești din România, care a ales, pe baza democratică, actuala conducere a Federației Comunităților Evreiești din România: Consiliul de Conducere, Președintele, Vicepreședintele și Secretarul General ai Federației.

2. Potrivit Statutului F.C.E.R., următorul Congres ar fi trebuit să aibă loc în septembrie 2009. Din considerente financiare și de ordin organizatoric, Consiliul de Conducere al F.C.E.R. a hotărât (la reuniunea sa din 4 mai 2009) programarea Congresului pentru luna martie 2010. Din cauza condițiilor meteo nefavorabile și la solicitarea unor președinți de Comunități Evreiești, Consiliul de Conducere al F.C.E.R. a hotărât (la reuniunea sa din 1 februarie 2010) **reprogramarea Congresului F.C.E.R. pentru zilele de 14 și 15 iulie 2010.**

3. Înainte de această decizie, a avut loc campania de înscriere de candidați la poziția de delegat al Comunității Evreiești București (C.E.B.) la Congresul F.C.E.R.

Pe lista celor 55 de candidați înscriși se află și **domnul Marcu (Marko Maximilian) Katz**, membru al Comunității Evreilor București din anul 2002. Recent, domnul Marko Katz s-a adresat membrilor C.E.B. printr-o amplă scrisoare, în care formulează contestații la adresa procesului electoral, precum și o serie de acuzații la adresa conducerii actuale a C.E.B. și F.C.E.R.

Comitetul Director al F.C.E.R. dorește să adopte o poziție fermă în această chestiune și să facă următoarele precizări:

- Solicitarea domnului Katz de a primi acces direct și nemijlocit la datele de contact (adrese și telefoane) ale membrilor C.E.B. a primit răspuns negativ din partea Comitetului de Conducere al C.E.B., deoarece aceste **date sunt strict personale și au caracter confidențial, deci nu pot fi puse la dispoziția terților decât cu acordul expres al titularilor.** Pentru a facilita dreptul la libera exprimare (drept exercitat de dl. Katz și în cadrul întâlnirii comunitare din data de 17.01.2010 de la Sinagoga Mare), Comitetul de Conducere al C.E.B. a decis să ofere tuturor candidaților posibilitatea de a trimite membrilor C.E.B., pe cheltuielă proprie, materiale electorale de prezentare. Expedierea s-a efectuat prin intermediul Secretariatului C.E.B., fără nici un fel de cenzură a corespondenței, dar **fără ca expeditorul să aibă acces la datele personale ale membrilor.**

- Opinia domnului Katz, conform căreia conducătorii sau angajații F.C.E.R. și C.E.B. nu ar trebui să aibă dreptul de a candida ca delegați, este **în discordanță totală cu o prevedere fundamentală a Statutului F.C.E.R.**, și anume **dreptul oricărui membru** (salariat al Comunității sau nu) **de a alege și de a fi ales în organele de conducere ale Federației**, care este o organizație non-guvernamentală, în care membrii săi se bucură de drepturi egale, fără discriminări.

- Candidații pentru poziția de delegat la Congres, care sunt angajați ai C.E.B. sau F.C.E.R. și care prin natura serviciului lor au acces la listele cu numele și datele de contact ale membrilor C.E.B., nu au folosit aceste date în scopuri personale.

- Mesajul electoral exprimat în scrisoarea domnului Katz conține și alte **acuzații grave, neîntemeiate și adesea complete nedemonstrabile** privind ceilalți potențiali reprezentanți ai C.E.B. la Congresul F.C.E.R., precum și actuala conducere a Federației.

4. Comitetul Director consideră că **nici un argument nu este mai valabil decât puterea faptelor.** În acest sens, ne permitem să vă oferim doar câteva elemente din proiectul de Raport General privind activitatea F.C.E.R. în perioada dintre cele două Congrese:

- În mod constant, **conducerea F.C.E.R. a acționat pentru reprezentarea și apărarea intereselor populației evreiești din România, pe plan intern și internațional.**

- **Conducerea F.C.E.R. a promovat consecvent un nou stil de muncă în activitatea F.C.E.R., prin democratizarea**

largă și autentică a vieții comunitare. Un exemplu este și **elaborarea și adoptarea Statutului F.C.E.R.** (recunoscut prin HG nr. 999/2008), document ce vizează, deopotrivă, comunitățile din țară și F.C.E.R. în ansamblu. Organele de conducere ale F.C.E.R. și Comunităților au fost alese democratic și se reunesc la periodicitatea stabilită în Statut.

- **S-au intensificat apreciabil relațiile bazate pe respect reciproc dintre Federație și Comunități.** Președintele F.C.E.R., precum și alți membri ai conducerii F.C.E.R. au realizat vizite în toate comunitățile și aproape toate obștile din țară.

- S-a reformat, intensificat, eficientizat și dezvoltat semnificativ **activitatea de asistență socială și medicală**, cu o diversificare a serviciilor și o creștere de la 1345 persoane asistate (în 2005) la 1975 persoane asistate (în 2009) și o cheltuielă pe anul 2009 de aproximativ 3,3 milioane dolari SUA, din care mai mult de jumătate a fost asigurată din resursele F.C.E.R.

- În ciuda diminuării numărului enoriașilor, **activitatea de cult mozaic** a reușit să se mențină la un nivel acceptabil. În prezent, această activitate se realizează cu patru rabini, din care trei cu prezență permanentă, și Marele Rabin Menachem Hacoheh, care ne vizitează de șase ori pe an.

Conținutul integral al Raportului General va fi disponibil în perioada imediat următoare.

5. În final, considerăm că ar fi de dorit să luați notă de următoarele:

- **Evreii din România au capacitatea de a se auto-conduce.**

- **Moralitatea conducerii F.C.E.R.** (acuzată absolut nefondat de gestionare defectuoasă de fonduri sau corupție) **nu a fost pusă în discuție decât de persoane potrivnice intereselor evreilor din România, dornice să se căpătuiască prin valorificarea patrimoniului evreiesc sacru**, aflat, potrivit legii, în proprietatea Federației sau a Comunităților.

- **Plângerile penale** formulate împotriva F.C.E.R. și a președintelui acesteia de către Ion Coja și David Kahan au primit de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție **rezoluția de neîncepere a urmăririi penale (NUP).**

- În anul 2009, Președintele F.C.E.R., **dr. Aurel Vainer**, a fost decorat de Președintele României, Traian Băsescu, cu Ordinul „Steaua României” în grad de Cavaler, și de către Președintele Republicii Franceze, Nicholas Sarkozy, cu Ordinul Legiunii de Onoare, în grad de Cavaler. De asemenea, pentru prima oară în România, victime ale Holocaustului și conducători ai F.C.E.R. și ai Comunităților au fost decorați de către Președintele României.

- Expeditorul scrisorii sus-menționate, **dl. Marko Katz, nu s-a manifestat până în prezent ca un membru activ al C.E.B.** În mod firesc, **este de presupus că nu cunoaște, într-o măsură corespunzătoare, complexitatea problemelor cu care se confruntă F.C.E.R. și C.E.B.**

- În sentința Centrului Internațional pentru Reglementarea Disputelor referitoare la Investiții de la Washington, adoptată la 30.09.2009 în procesul intentat de EDF ASRO S.R.L. contra Statului Român, se arată că **„Mărturia domnului Marko Katz, ca martor din partea Reclamantului, are o valoare îndoielnică [...] Întrebarea evidentă pe care și-o pune Tribunalul este în care din declarațiile sale dl. Katz spune adevărul. Nu se poate ști. Dovezile nu sunt clare și convingătoare.” Evident se pun semne mari de întrebare asupra moralității și credibilității celui care, astăzi, acuză fără nicio dovadă.**

Dragi și stimați frați și surori,

Vrem să vă mulțumim pentru manifestările de sprijin și simpatie, dumneavoastră, celor care ați reacționat la unele afirmații răuvoitoare, nedrepte și intenționate destabilizatoare pentru buna funcționare a F.C.E.R., a Comunităților și obștilor evreiești din România.

Comitetul Director al F.C.E.R.

AM CONSEMNAȚI PENTRU DUMNEAVOASTRĂ

În zilele de 11, 18, 21 ianuarie a.c. au avut loc trei reuniuni ale Comitetului Director al F.C.E.R. În urma dezbaterilor s-a decis: ~ întocmirea, la propunerea Curții Rabinice *Paneth*, a unui contract de colaborare, privind întreținerea cimitirului evreiesc din Dej, între F.C.E.R. – C.E. Dej – Primăria din Dej, pe baza angajamentelor anterioare; ~ reluarea negocierilor cu Primăria Municipiului București privind întreținerea celor trei cimitire evreiești din Capitală, în condițiile păstrării întregului patrimoniu de către F.C.E.R.; ~ realizarea și mediatizarea de către Fundația „Caritatea” a unui documentar cu tema restituirii bunurilor comunitare evreiești; ~ trimiterea Proiectului de Regulament pentru organizarea și desfășurarea Congresului F.C.E.R. către Comunitățile Evreiești pentru luare la cunoștință și eventuale observații; ~ mediatizarea Proiectului de Activitate a Consiliului de Conducere al F.C.E.R. (2005 – 2010) și a Proiectului de Statut al F.C.E.R. numai după revizuirea și aprobarea lor de

către Comitetul Director al F.C.E.R.; ~ aprobarea deplasării unei delegații a F.C.E.R. la comemorarea a 65 de ani de la eliberarea lagărelor Auschwitz – Birkenau; ~ amânarea Reuniunii Consiliului de Conducere din 24 – 25 ianuarie a.c. din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, la cererea unor președinți de Comunități. S-a luat notă de: ~ întâlnirea, la Londra, pe tema prezervării cimitirelor evreiești din România, între Marele Rabin *Menachem Hacoheh*, președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, și Rabinul *Elyakim Schlesinger*; ~ proiectul de colaborare F.C.E.R. - Joint – C.E. Timișoara pentru deschiderea unui Centru Comunitar Evreiesc la Timișoara; ~ comemorarea pogromului din 21 – 23 ianuarie 1941, de la București, la Cimitirul Giurgiului, în 21 ianuarie a.c. S-au rezolvat probleme curente ale unor departamente, centre și secții ale F.C.E.R.

Ing. NILU ARONOVICI

Membru în Comitetul Director al F.C.E.R.

O mai strânsă conlucrare între BBR și BBE

Cronica B'nai B'rith România

Un ochi plânge, un ochi râde. Am păstrat un moment de reculegere în memoria *Sorinei Dan z.l.* și am marcat aniversările a 12 frați și surori, născuți în ianuarie. Mesajul de Anul Nou universal al președintelui B'nai B'rith Europa (BBE) a fost citit și comentat de președintele BBR, ing. *José Iacobescu*, care a subliniat că: ~ membrii Lojilor B'nai B'rith din țările europene sunt și membrii BBE; ~ Edițiile Zilei Europene a Culturii Iudaice sunt bine apreciate de BBE; ~ BBE și B'nai B'rith International (BBI) sunt mai apropiate; ~ se acordă multă atenție F.A.N.; ~ tineri din partea BBR au participat la Forumul tinerilor evrei europeni, organizat de BBE. Președintele BBR a făcut o succintă relatare despre sărbătorirea a 120 de ani de la înființarea BB Frankfurt am Main, cu participări la vârf din partea BBE și BBI, a autorităților locale. Ceremonia a fost condusă de Șef Rabinul Suediei, E.S. *Bent Melchior*. Noul președinte al BBI este, în prezent, *Denis Glick*. Organizația a fost recunoscută ca ONG la ONU, atât la New York cât și la Geneva. Președintele BBR a transmis propunerea BB Lyon de înfrățire cu BBR, propunere acceptată. Ba, mai mult, au fost elaborate proiecte comune de conlucrare în domeniul medical.

O altă informare făcută de președintele BBR s-a referit la poziția BBE față de demararea procesului de beatificare a Papei Pius al XII-lea, inițiat de Papa Benedict al XVI-lea. După cum se știe, Papa Pius al XII-lea a tăcut în perioada Holocaustului. BBE a trimis o scrisoare către toate țările cu Loji B'nai B'rith din Europa, prin care se cere suspendarea procesului de beatificare până nu se deschid documentele secrete ale Vaticanului din acea perioadă. După dezbateri, în care au fost avansate diferite opinii (Serge Klarsfeld scrie în „Jurnalul săptămânii” un articol despre meritele Papei Pius al XII-lea, Nunțiu Apostolic în România, Andrea Cassulo, a ajutat evrei români deportați în Transnistria și s-a opus ca evreii din Vechiul Regat și Transilvania de Sud să fie trimiși la Auschwitz – dr. *Lya Benjamin*; ~ Andrea Cassulo nu se putea manifesta ca atare fără știrea Papei, dar expectativa, până la deschiderea documentelor secrete, este poziția corectă – dr. *Alexandru Elias*; ~ există indicii că Papa Pius al XII-lea ar fi fost aliat al lui Hitler – *Boris Marian Mehr*, ~ reformularea scrisorii, prin eliminarea unor aprecieri negative la adresa Papei Pius al XII-lea, lăsându-se numai solicitarea de a se stopa procesul de beatificare până la deschiderea documentelor secrete ale Vaticanului, din acel timp – *Anette Vainer*; ~ noi nu trebuie să trimitem scrisoarea la Vatican, ci BBE, cu un text laconic, în care să se solicite temporizarea beatificării până la deschiderea documentelor secrete - dr. *Liviu Beris*). Această din urmă propunere a fost votată.

Doi tineri, *Elena Camelia Manea* și *Paul Liviu Rosenfeld*, au fost primiți în BBR. A fost aprobat proiectul (inițiat de președintele BBR, ing. *José Iacobescu*, și de președintele de onoare al BBR, *Adrian Barbu*) de elaborare a unei cărți despre „Personalități ale BBR de ieri și de azi”. Conferința ținută de dr. *Hary Kuller* despre „Evreitatea în România de ieri, de azi și de mâine”, a fost un interesant studiu de sociologie despre: ~ diferențe de viață ale evreilor din orașe mari, *stetl*-uri, sate; ~ așkenazi și sefarzi; ~ indicatori demografici, ieri și azi; ~ viața socio-economică, religioasă înainte și după război; ~ orientări față de mozaism; ~ viața comunitară și comunională; ~ viața culturală ș.a. Președintele C.E.B., *Erwin Șimșensohn*, a susținut că *liberalism* și *secularism* sunt noțiuni diferite de orientare religioasă. La întrebarea, dacă există o soluție de mijloc între un nou tip de viață evreiască și agnosticism, răspunsul din partea conferențiarului a fost: programele JCC. Președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, a vorbit despre participarea ca membru al unei delegații parlamentare la comemorarea a 65 de ani de la eliberarea Auschwitz-ului și întrevăderea cu vicepremierul *Markó Bela*.

IULIA DELEANU

Interviu acordat de E.S. OREN DAVID, ambasadorul Statului Israel în România, revistei „Realitatea Evreiască“

În cei aproape trei ani de când este în România, E.S. Oren David, ambasadorul Statului Israel, a vizitat aproape toate comunitățile evreiești din țară, s-a întâlnit cu personalități ale vieții evreiești și românești, în momentele „fierbinți” a prezentat zăriștilor poziția statului Israel și a avut relații excelente cu presa română, a deschis calea pentru cât mai mulți întreprinzători israelieni și a promovat cu mult succes „copilul lui de suflet”, cultura israeliană. Despre toate acestea și multe altele, inclusiv planurile domniei sale în viitorul apropiat, ne-a vorbit... în limba română, un alt important obiectiv pe care și l-a propus la venirea în țară.

- Domnule Ambasador, sunteți de acum de trei ani aici cu noi, ați devenit și vorbitor de română. Ați vizitat numeroase comunități, cunoașteți și activitatea Federației. Cum apreciați viitorul evreimii în România? Credeți că va dăinui?

- Este adevărat, am vizitat foarte multe comunități din toate colțurile țării și am rămas foarte impresionat de comunitățile evreiești din România. Poate că nu sunt multe din punct de vedere cantitativ dar calitativ sunt foarte semnificative și foarte active și pot să afirm că evreii sunt apreciați atât de autoritățile statului cât și de populația majoritară. Există o provocare pentru comunitatea evreiască, de a continua activitatea prin implicarea unor oameni tineri care deocamdată nu sunt prezenți în viața comunitară. Majoritatea oamenilor din afară nu știu că aici, în comunitatea evreiască, predomină un spirit atât de viu. Și pentru mine a fost o surpriză. De aceea, eu nu pot să cred altceva decât că ea va dăinui.

- O întrebare subiectivă. Unde v-ați simțit cel mai bine?

- Peste tot. Am întâlnit comunități diferite, oameni foarte diferiți. Bucureștiul este un oraș cu multe activități culturale, economice, un oraș foarte viu, Iașiul - un oraș foarte frumos și foarte cultural, Clujul, Timișoara, Oradea - un loc cu totul special. Nemaivorbind de alte regiuni minunate pe care le-am vizitat - Sinaia, Moeciu de Sus...

- În timpul acestor vizite, v-ați întâlnit și cu reprezentanți ai autorităților locale. Am asistat și eu, la Satu Mare, la o astfel de întâlnire, cunosc și ce s-a întâmplat la Craiova. În urma acestor întâlniri, s-a concretizat câte ceva?

- În cadrul misiunii mele, am pus accentul pe menținerea nivelului înalt al relațiilor interguvernamentale cât și al celor cu autoritățile locale. Peste tot, acestea din urmă mi-au făcut o primire excelentă, și-au manifestat simpatia. În numeroasele mele vizite am dus cu mine mesajul de prietenie al statului Israel pe care l-am transmis autorităților locale, presei, mediului academic, celui de afaceri, clerului, care, la rândul său, a reacționat foarte pozitiv la abordările noastre. Am căutat să deschid ușa pentru diferitele companii care vor să coopereze cu cele românești. Am căutat să fiu un „matchmaker”, un intermediar, între Israel și comunitățile locale, în speranța că prin acțiunile mele cresc șansele companiilor israeliene. Noi am încurajat și încurajăm proiectele lor. Un singur exemplu.

Datorită unor societăți israeliene, în 680 de localități rurale a fost introdusă apa potabilă. Un milion de oameni de la țară beneficiază acum de ea. În domeniul medical, la spitalul din Bacău a fost creată o secție de oncologie, la alte spitale din țară - secții de radiologie sau chiar centre medicale. Aceste succese reprezintă o încurajare pentru alte companii israeliene să vină în România. În agricultură, am căutat să punem accentul pe tehnologia

de protecție a mediului, cea ecologică. Ne-am orientat către domenii ca irigațiile, folosirea energiei solare, a solarilor.

- Legat de cele arătate de dumneavoastră, am putea vorbi și despre rolul comunității oamenilor de afaceri din Israel. După părerea dv., cum este apreciată prezența lor în România?

- Prezența lor aici - și trebuie să vă spun că, în general, ea este bine primită în România, iar problemele lor sunt legate de competiția, concurența firească dintre companii, societăți - a contribuit la ridicarea nivelului tehnologic și calitativ al unor domenii de activitate. Vorbim aici de industria alimentară - cine nu cunoaște produsele Tnuva sau cafeaua Elite - de ramura confecțiilor, a modei, domeniul bancar, serviciile medicale, despre care am amintit anterior, și nu este vorba numai de înzestrarea lor cu echipamente ci și organizarea și conducerea unor centre de domeniul hotelier, industria turismului.

Pot să afirm că această comunitate a oamenilor de afaceri israelieni a făcut o muncă excepțională în România.

- Unul dintre obiectivele dv. a fost promovarea culturii israeliene în țara noastră. O considerați drept un succes? Ce planuri de perspectivă aveți în această privință?

- Cultura este, într-adevăr, copilul meu de suflet, deoarece convingerea mea este că prin cultură oamenii se pot cunoaște cel mai bine, se pot apropia și acest lucru este valabil și în ceea ce privește relațiile româno-israeliene. Cea mai bună dovadă: prezența publicului la manifestările noastre culturale, un exemplu fiind recenta Săptămână a culturii israeliene, organizată împreună cu Teatrul Odeon. Din punctul de vedere al Israelului, evenimentul a avut o

din nou o conferință de presă.

- De această dată nu vă voi întreba despre situația și perspectivele păcii în Orientul Mijlociu. Ținând cont de evenimentele recente - vizitele președintelui Shimon Peres și ale premierului Benjamin Netanyahu, împreună cu alți membri ai guvernului, în Germania, ale premierului Berlusconi în Israel - v-aș ruga să ne vorbiți despre relațiile Israelului cu Europa.

- Israelul și Europa sunt și trebuie să fie apropiați. Firesc, există numeroase afinități culturale cu Europa. Israelul este - ca și țările europene - un stat democratic, împărtășim valori comune. Suntem și geografic apropiați și avem conexiuni istorice. În plus, cea mai mare parte a exporturilor noastre se îndreaptă către Europa, iar majoritatea importurilor noastre provin din țări ale Uniunii Europene.

De aceea avem relații speciale și profunde cu Europa și lucrurile nici nu pot fi altfel. Este un imperativ ca aceste relații să fie speciale. În ceea ce privește Uniunea Europeană, în cadrul relațiilor acesteia cu țările nemembre, dar din vecinătatea apropiată, relațiile cu Israelul sunt cele mai profunde. De altfel, Israelul este integrat pe deplin în toate programele științifice ale UE.

- Premierul Berlusconi a ridicat problema aderării Israelului la UE. Există astfel de intenții?

- Deocamdată, putem vorbi de perspective. Personalități în cadrul Uniunii Europene, inclusiv oameni politici, doresc acest lucru. Există și în Israel un lobby favorabil ideii, dar realizarea acestei viziuni este legată de evoluțiile din Orientul Mijlociu.

- Dar în ceea ce privește NATO?

- Practic, Israelul este integrat în NATO. Nu este membru plin, dar are un statut special, există legături speciale între Israel și organizația euro-atlantică. Este prezent în cadrul Comandamentului din Bruxelles, participă la toate dezbaterile, la manevrele sale militare și acest statut, chiar dacă este mai puțin public, este oficial.

- Cum apreciați viitoarea participare a României în sistemul american de apărare antirachetă?

- Respect decizia României de a se alătura acestui sistem, așa cum au făcut și alte țări apropiate.

- Dacă aveți de transmis un mesaj cititorilor revistei noastre, care vă urmăresc cu plăcere?

- Doresc cititorilor dv. un an bun, prosperitate, sănătate. De altfel, apreciez această publicație cu totul specială, cu subiecte diverse și interesante, de o calitate deosebită, reprezentând vocea unei comunități foarte importante. Vă doresc să continuați la fel și în viitor.

- Vă mulțumesc.

Text și foto
EVA GALAMBOS

Relațiile germano-israeliene

N - A M U I T A T , D A R I - A M I E R T A T

În vâltoarea evenimentelor din Israel, legate mai ales de perspectivele, deocamdată incerte, ale păcii în regiune, o informație publicată în presa din această țară a cam fost trecută cu vederea. Semnificația ei ar merita mai multă atenție. Luna trecută, guvernul israelian și cel german au ținut o ședință comună, la Berlin. Au fost de față premierul Netanyahu și omologul său, cancelarul Angela Merkel, alți membri ai celor două Cabinete. În urmă cu doi ani, Berlinul și Tel Avivul au semnat o alianță strategică, una din condiții fiind organizarea unor ședințe de Cabinet comune, alternativ în Israel și în Germania. Prima s-a desfășurat la

Ierusalim, iar la încheierea reuniunii, oficialitățile germane au vizitat muzeul Yad Vašem. Acum, au relevat observatorii, pentru prima dată o ședință de guvern comună s-a ținut pe pământ german. Cu prilejul Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului, președintele israelian Shimon Peres a fost invitat să vorbească în Bundestag, unde a ținut un discurs în limba ebraică. Alături de el s-au aflat președintele Germaniei, H. Köhler, și membrii guvernului. Cancelarul Angela Merkel este unul dintre cei mai fervenți susținători ai Israelului în ceea ce privește problema Iranului. Potrivit statisticilor, Germania este partenerul economic cel mai important al Israelului din Europa și al doilea din lume.

Nefirească la prima vedere, aproape

imposibil de imaginat în urmă cu 50 de ani, o analiză mai profundă a acestei situații înscrie evoluția relațiilor dintre cele două țări într-un curs firesc. Germania nu numai că s-a căit, dar a știut să se confrunte cu realitățile dureroase ale trecutului, să scrie o istorie adevărată a perioadei naziste. Holocaustul este materie obligatorie în școlile germane, iar negarea lui se pedepsește prin lege. O democrație autentică, susținută de generațiile născute după război, și-a pus amprenta pe dezvoltarea postbelică a Germaniei, dovadă fiind stabilirea în această țară a unui număr considerabil de evrei. Chiar dacă și aici există partide extremiste, manifestările antisemite sunt mult mai puține decât în alte țări occidentale cu tradiții democratice. În acest context, nu trebuie să ne

mire simpatia, sprijinul manifestate față de Israel, cu care Germania împărtășește multe idei comune.

Israelul, la rândul său, a înțeles semnălele ce veneau din țara al cărei regim nazist a omorât șase milioane de evrei. Gesturile făcute de Germania față de evrei, față de Israel, regretul pentru ceea ce s-a întâmplat în trecut s-au dovedit sincere. Răspunsul statului evreu a fost pe măsură. Nu este vorba în nici un caz de a uita trecutul, a dat de înțeles Israelul, ci de a-i ierta pe nepoții celor ce au făptuit crimele secolului XX. Recunoscând răspunderea înaintașilor, ei au fost absolviți de vină iar acum relațiile dintre cele două țări și popoare urmează o cale normală. (E.G.)

I U D A I C A

Purim – sărbătoarea cea mai veselă a anului

Purim este cea mai populară sărbătoare, încă din vechime, fiind întâmpinată cu mult fast, acolo unde evreii aveau condiții mai bune, dar se bucurau și cei săraci. Bal, măști, *humantașen* (de la Haman – tasche), vin și mult umor. Sărbătoarea a apărut la început în Persia, în timpul primei Diaspore, apoi la Babilon, și în Palestina. Se spune că mai întâi a fost sărbătoarea, iar apoi a fost întocmită Cartea Esteri. La începutul secolului XIX, în Europa exista deja o tradiție a Teatrului Purim, cu *Purim-lied* și *Ahașveroș-spiel*. Ajunul Purimului este pe 13 Adar, anul acesta la 27 februarie, când enoriașii vin la Sinagoga Mare (în București), ca și la sinagogile din țară, ca în toată Diaspora și, mai ales, în Ereț Israel. Cuvântul Purim derivă dintr-un cuvânt persan, care înseamnă „sortii”, pentru că Haman, atotputernicul vizir al regelui persan Ahașverus, a hotărât, prin aruncarea unor zaruri, ca data de 14 Adar să fie data masacrării tutu-

ror evreilor din Persia. Motivul era, aparent, lipsa de respect a lui Mordehai, un dregător evreu la Curtea regală, față de Haman; în realitate, bănuim că exista dorința de deposedare a evreilor de averile lor. Estera, soția regelui, care își tănuia originea evreiască și nu practica religia strămoșilor (însuși numele provine de la o zeitățe păgână, Iștar), dezvăluie regelui planul lui Haman. Regele semnase edictul, astfel că singurul lucru pe care îl putea face era să-i prevină pe evrei, prin intermediul lui Mordehai, cu promisiunea că nu va interveni, în cazul că evreii se vor apăra. Astfel, evreii s-au salvat de la un Șoah, care ar fi echivalat cu Șoah-ul din secolul XX al erei noastre, mult mai sălbatic. Haman, care și azi simbolizează pe dușmanii evreilor, a fost spânzurat, pentru că a complotat contra regelui. Cuvântul Mordehai, etimologic, se traduce prin „luptător”, iar *Purimul* este o ocazie ca evreii să se bucure de victoria lor, spre deosebire de comemorările din cursul anului. Pe 13 Adar este Postul Esteri, iar pe 14 este masa festivă. Cu data de 15 Adar se încheie sărbătoarea, iar această dată se numește *Șușan Purim*, de la numele cetății persane Susa.

BORIS MEHR

Breviar iudaic

Apocrife – Sefarim Hitzonim - cărți neincluse în textul canonic al Bibliei, apărute după distrugerea celui de al doilea Templu – de ex. Cartea lui Tobit, Judith, Înțelepciunea lui Ben Sira (Ecleziast), Cartea Susanei, a Macabeilor, ș.a.

Binecuvântare – birkat - rugăciune de mulțumire către Dumnezeu, cu diverse ocazii – „ha-Gomel” – salvarea de la un pericol, „ha-Levanah” – apariția Lunii noi, „ha- Mazon” – după luarea mesei, „ha-Torah” – după recitarea din Tora, „birkat Horim” – binecuvântarea părinților, „birkat Kohanim” - a preoților, „birkat Șe-heheianu” - înainte de o „mițva” (faptă bună), cu ocazia sărbătorilor iudaice, de lom Kipur, etc.

Bereșit - La început, primul cuvânt din Prima Carte a Torei (din cele cinci Cărți ale lui Moise)

Bet midraș – Casa Învățăturii, se înțelege și sinagoga

Bima sau Almemor – locul central unde se pun sururile Torei spre a fi citite

Blasfemie – hilul Ha-Șem - profanarea numelui Domnului

Cantor - Hazan - cel care oficiază serviciul religios, alături de rabin sau singur (se mai numește și „șat”, acronim de la „șeliah țibur”, de unde numele de familie Schatz)

Heruvim – Keruvim - paznici ai Edenului, care au patru aripi și patru chipuri, sunt înfățișați ca îngeri zburători în diverse decorațiuni interioare, în sinagogi

Herem – excomunicare (nu se mai practică în timpurile moderne)

Hevra Kadișa – în traducere, din aramaică, „sfânta frăție”, este grupul de voluntari care se ocupă cu înmormântările

Hoșana – Salvează, te rog: cuvinte rostite la ocazii solemne, de unde provine cuvântul „osanale”.

Din „Judaism A-Z” - Ierusalim, 1980
Pt. conf. B. MEHR

Dvar Tora דבר תורה
IUDAISM ȘI TORA ÎN LIMBA ROMÂNĂ

PERICOPA KI TISA (Exodul 30:11 – 34:35)

[Se citește sâmbătă, 6 martie 2010]

Una dintre cele mai „intime” întâlniri dintre Dumnezeu și om a fost aceea generată de pasionata rugăciune a lui Moșe: „Hareini na et kevodecha!” – „Arată-mi, te rog, slava Ta!”. Talmudul explică (în tratatul Berahot 7a) că Dumnezeu i-a arătat cu acea ocazie lui Moșe spatele Său, mai exact, nodul de la *tefillin*-ul (filacteriile) pe care îl purta Dumnezeu. Însă oare ce înseamnă „fața” și „spatele” lui Dumnezeu, din moment ce Acesta este imaterial? Una dintre explicațiile pe care le oferă comentarii este aceea că Moșe a cerut să îl vadă pe Dumnezeu în întreaga Sa complexitate, a cerut să îl înțeleagă întru totul, să îi privească „fruntea”, adică locul unde – într-o interpretare antropomorfică – gândurile și ideile iau naștere în „minte” divină. Moșe i-a cerut lui Dumnezeu să îl facă să înțeleagă întregul univers, să cunoască întreaga lume, să știe cum „funcționează” Dumnezeu, ce este Acesta, ce îl face pe El să fie Dumnezeu... Răspunsul primit a fost unul simplu: „Nici un om nu îl poate vedea pe Dumnezeu și trăi”, însă cererea neîndeplinită a lui Moșe este de fapt aspirația de veacuri a tuturor oamenilor. Ceea ce primim – și asta doar dacă rămânem permanent și asiduu în căutare – este o înțelegere parțială a Divinității prin acțiunile Sale către noi. Ceea ce primim este înțelegerea că totul „se leagă”, asemenea nodului de la *tefillin*, că totul are sens, că totul este parte din ceva și că avem voie să tindem întotdeauna către slava eternă a lui Dumnezeu. Să ne ajute Atotputernicul să o înțelegem și să o primim, atât cât îi este permis și cât poate un om!

PERICOPELE VAIKHEL ȘI PEKUDEI ȘABAT HAHODEȘ, ȘABAT MEVARHIM (Exodul 35:1 – 40:38)

[Se citește sâmbătă, 13 martie 2010]

Cuvintele de început ale pericopei acestei săptămâni, „*Vaiakhel Moșe*” – „Și Moșe a adunat întreaga obște a lui Israel” ne oferă o lecție importantă despre succesul unei comunități. După un lamentabil eșec în adunarea din Șabatul trecut, atunci când i-am surprins pe evrei dornici de un nou lider și temându-se că Moșe nu se va mai întoarce, după ce Tora ne spune că „*Vaiakhel ha'am...*” – „Poporul s-a adunat împotriva lui Aaron și

i-au spus: Fă-ne un dumnezeu...” (Exodul 32:1). În pericopa noastră, adunarea este convocată de către lideri, iar evenimentul în sine se constituie ca o maturizare a poporului. Un Midraș ne spune că realizarea Vițelului de Aur s-a făcut prin contribuția oamenilor, prin faptul că au dat propriile lor bunuri, proprii bani către acest proiect. În pericopele *Vaiakhel* și *Pekudei*, oamenii dăruiesc din nou, de această dată însă pentru construcția Casei lui Dumnezeu, a Tabernacolului. Sub îndrumarea lui Moșe, comunitatea „repară” relația cu Dumnezeu și își îmbunătățește imaginea deteriorată în cadrul primei „adunări”. Iar modul în care se realizează acest lucru este prin identificarea problemei și prin efortul de a veni la o nouă adunare în care să se întâmple ceva diferit, ceva pozitiv (Midraș Șemot Raba, cap. 35). O comunitate, așa după cum o descrie și Ramban (Nahmanide) în comentariul său asupra versetului 35:1 din Exod, poate să confirme, prin ceea ce face, că dorește să existe și să facă bine, că vrea cu adevărat ca Dumnezeu să fie etern în mijlocul lor.

PERICOPA VAIKRA (Leviticul 1:1 – 5:26)

[Se citește sâmbătă, 20 martie 2010]

Vaikra, denumită de comentarii și „*Torat Kohanim*” (Învățătura preoților), vorbește despre ritualurile complicate care trebuiau făcute în *Mișkan* (Tabernacol), despre zecile și zecile de detalii ale jertfelor și sacrificiilor care trebuiau aduse și despre cum arăta iudaismul în urmă cu câteva mii de ani. Însă înainte de orice regulă, Tora ne spune că Moșe a primit o chemare: „*Vaikra el Moșe validaber Hașem elav meOhe! Moed Iemor...*” (El a chemat pe Moșe și Hașem i-a vorbit lui din Cortul Întâlnirii spunând...). Două întrebări se desprind din start: (1) Cine sau ce l-a chemat pe Moșe? și (2) De ce a fost chemat numai Moșe? Midrașul povestește că o *Bat Kol* (voce divină) l-a strigat pe Moșe, asigurându-l că nu are de ce să se teamă și invitându-l să intre în *Mișkan*. Ramban subliniază și faptul că vocea divină a ținut să precizeze explicit că *Mișkanul* a fost construit pentru evrei, pentru ca ei să se (re)apropie de Dumnezeu, și NU pentru a-i ține afară. Comentarii explică faptul că vocea divină care a răzbătut din Cortul Întâlnirii a fost aceeași voce tânătoare care a rostit Cele Zece Porunci la Muntele Sinai. Și totuși, numai Moșe a auzit-o și a înțeles-o. Una din

REFLECȚII BIBLICE de Prim Rabin ȘLOMO SORIN ROSEN

explicațiile simple pentru acest fenomen este aceea că dintre

toți evreii, numai Moșe era pe un nivel de spiritualitate suficient de înalt pentru a-L înțelege pe Dumnezeu. Și totuși, continuă comentarii, Acesta a dorit să ne arate că vocea lui Dumnezeu este întotdeauna suficient de puternică pentru a fi auzită de toți! Evident, numai dacă vor să o audă...

PERICOPA ȚAV – ȘABAT HAGADOL (Leviticul 6:1 – 8:35)

[Se citește sâmbătă, 27 martie 2010]

Unul din primele versete ale pericopei *Țav* vorbește despre cel dintâi sacrificiu al zilei care era adus în Tabernacol și, mai apoi, în Templul din Ierusalim: *tamid șel șahar*. Talmudul și Rași în comentariul său pe marginea acestui verset ne spun că primul sacrificiu al oricărei zile era sacrificiul zilnic (*tamid*), ce era adus, de altfel, în fiecare zi a anului. Chiar dacă ziua respectivă era o zi de Șabat sau sărbătoare, ritualul Templului începea întotdeauna cu ofranda zilnică, abia apoi adăugându-se celelalte ritualuri. Acest principiu iudaic, numit în ebraică „*tadir ve-șe'eino tadir, tadir kodem*” („între două lucruri, unul frecvent și altul ocazional – lucrul comun are întâietate”) guvernează întreaga tradiție iudaică: Un *brit* (circumcizie) se face abia după rugăciunea de dimineață, deoarece aceasta are loc în fiecare zi, în timp ce *brit*-ul este o ceremonie ocazională. Evreii îmbracă mai întâi *talit*-ul (șalul de rugăciune) și abia apoi pun *tefillin* (filacterii), deoarece *talit*-ul este purtat în fiecare zi, pe când *tefillin*-ul nu se poartă de Șabat și sărbători. În rugăciunea de Kiduș (recitată de Șabat și sărbători), prima binecuvântare este cea asupra vinului, care este băut și în alte zile, și abia apoi recităm o binecuvântare pentru ziua de Șabat sau sărbătoare. Oare de ce există acest principiu în iudaism și ce ne-ar putea spune el nouă astăzi? Vă ofer o singură idee, simplă și firească, însă, cred eu, interesantă: oamenii celebrează aniversările, sărbătorile, ocaziile speciale și uită, în mare parte, că acele aniversări, sărbători sau ocazii speciale se suprapun peste zile obișnuite, de luni, marți sau joi... Evenimentele speciale surprind viața numai din firescul și normalul existenței pe care o ducem în fiecare zi. Nu am putea celebra nici una dintre ocaziile speciale din viața noastră fără ca aceasta să aibă loc într-o zi oarecare. **Iar iudaismul spune că lucrurile, momentele și evenimentele obișnuite trebuie de asemenea celebrate!**

„CUM A FOST POSIBIL?”

Expoziție de pictură cu tema „Holocaustul în România”

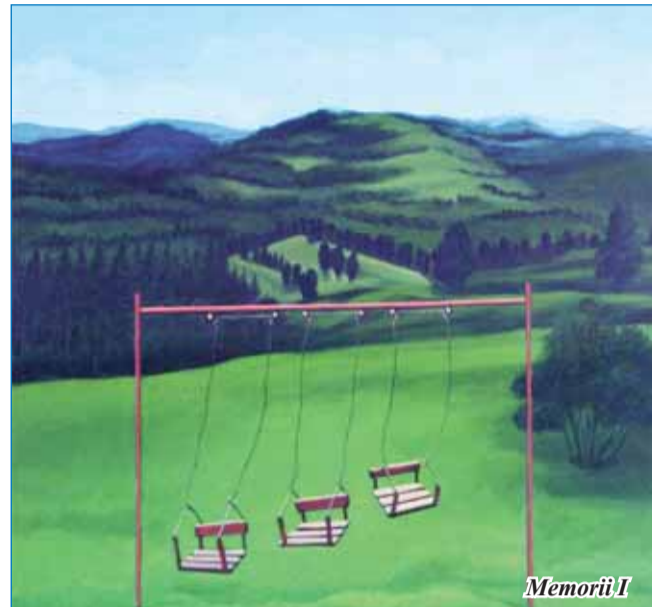
Anul acesta, la București, Ziua Internațională de Comemorare a Holocaustului a fost prilejul unui eveniment original, mai rar întâlnit: vernisarea la Librăria „Cărturești” (cafeneaua Verona) a expoziției de tablouri ale unui grup de tineri pictori. Până aici nimic deosebit. Dar titlul generic al expoziției este „Cum a fost posibil?”, iar artiștii au avut ca sursă de inspirație Holocaustul din România, despre care au aflat date de la istorici, sociologi, supraviețuitori ai Holocaustului. Expoziția a fost organizată de Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România (INSHR) și de Centrul de Informare ONU pentru România și are o poveste emoționantă. La inițiativa Institutului, (de fapt, ideea aparține pictoriței americano-israeliene Sarah Hainig, a arătat în cuvântarea de deschidere gen. Mihail Ionescu, directorul Institutului), și cu sprijinul F.C.E.R., în august anul trecut a fost organizată la Centrul de instruire și de recreere de la Borsec al Federației, o tabără de pictură. Au fost

invitați șapte artiști plastici tineri: George Anghelescu, Mariana Cîmpeanu, Ioana Gorzo, Adrian Popescu, Adrian Preda, Oana Sfetcu și Simona Vilău. Profesori le-au fost istoricul Lya Benjamin, Liviu Rotman, directorul C.S.I.E.R., Alexandru Florian, director executiv al I.N.S.H.R., prof. univ. George Voicu, cercetător la Institut, și doi supraviețuitori ai Holocaustului românesc, ing. Iancu Țucărman și dr. Liviu Beris, președintele A.E.R.V.H. Potrivit propriilor mărturisiri, tinerii artiști au avut un adevărat șoc când au aflat ce s-a întâmplat cu evreii români în timpul celui de-al doilea război mondial, despre care nu au știut practic nimic sau foarte puțin. Tragedia lor, suferințele prin care au trecut au devenit sursă de inspirație, concretizată în tablourile care pot fi văzute la expoziție. Cu mici excepții, în cele mai multe sunt prezentate simboluri impresionante care sugerează tematica amintită. Tablourile sunt simple, neîncărcate, pentru că în spațiul lăsat liber elementele folosite să iasă mai pregnant în evidență. Imaginile sunt grăitoare și redau, fără nici un echivoc, drama prin care a trecut poporul evreu. Tablouri ca „Psalmul 89. Versetele 35-36” (Mariana Cîmpeanu), „Memorii I și II” (Ioana Gorzo), „Deportare. Lagăr” (Adrian Preda), „Sufletul colectiv” (Oana Sfetcu), „Iași 1941” (Simona Vilău), dar și celelalte care pot fi văzute sunt dovada înțelegerii de către tineri a tragediei Holocaustului.

Prezent la vernisaj, Vasile Timiș, secretar de stat la Ministerul Culturii, a vorbit despre valoarea educativă a acestei expoziții, afirmând că ar trebui să existe mai multe astfel de evenimente care rememorează trecutul. Cristina Bălan, directoarea Centrului ONU, a apreciat

că expoziția este un mesaj al tinerilor către tineri și și-a exprimat speranța că cei ce vin aici vor afla mai multe despre Holocaust. La rândul său, gen. Mihail Ionescu s-a referit la posibilitatea ca în viitor să se organizeze chiar tabere internaționale cu această tematică deoarece inițiativa românească a fost apreciată de responsabili, din cadrul ONU, ai Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului.

EVA GALAMBOS

Memorii I

Impresii de la vizita la Auschwitz – Birkenau

Dr. Aurel Vainer,
președintele F.C.E.R.

În cea de-a doua zi a ceremoniilor comemorative de la Auschwitz – Birkenau, la 65 de ani de la eliberare, ați vizitat cele două lagăre ale morții. Ce imagini vă urmăresc?

Așa-numitele „blocuri” de la Auschwitz, destinate celor menținuți în viață după selecție, „dormitoarele” – platforme de scânduri în care se înghesuiau victimele, meticulozitatea trupelor SS-iste de a colecta totul de la cei trimiși la camerele de gazare, vitrinele cu proteze ortopedice ale celor uciși, încălțăminte de copii de la 1 la 3 ani, geamantane. M-au copleșit imagini fotografice: pe marginea gropilor comune, unde erau aruncați cei împușcați din „motive disciplinare” de lagăr, evreii din „talesim” așteptând să-și îngroape frații. Am trecut prin fața zidului de execuție. Am văzut ruinele cuptoarelor în care erau arși cei gazați, de la Birkenau. M-a impresionat o cutremurătoare ceremonie religioasă, însoțită de vioara unuia dintre cei mai mari muzicieni evrei contemporani. Împreună cu o mare de oameni, am cântat *Hatikva*, imnul național al Statului Israel renăscut.

Dr. Liviu Beris,
președinte A.E.R.V.H.

La ce v-ați gândit vizitând lagărele de la Auschwitz – Birkenau?

În primul rând, la copiii care nu au ajuns să îmbătrânească: erau nume și date de naștere, scrise clar pentru a putea fi citite de oricine. M-am gândit, după ce am văzut totul, la o lume evreiască care a apus pentru totdeauna și la Europa iluziilor iluministe, transformate în scrum.

Cum ați ajuns să vorbiți despre propriile trăiri de deportat în Transnistria la Ambasada României de la Varșovia?

În discuțiile pornind de la impresiile comemorării de la Auschwitz, s-a ajuns la Holocaustul din România. Mi s-au pus întrebări de către participanți, parlamentari români, și gazde privind modul de exterminare. Spre deosebire de naștii germani, care au folosit o tehnologie ultramodernă, în Transnistria procedeele au fost mult mai puțin sofisticate, dar „eficiente”: foame, frig, mizerie fiziologică, boli contagioase, care au secerat vieți omenești fără alegere de vârstă.

IULIA DELEANU

Oliver Lustig a evocat, în Italia, ororile de la Auschwitz

Cu prilejul Zilei Mondiale a Holocaustului, coordonatorul de proiecte A.E.R.V.H., gral (r), *Oliver Lustig*, supraviețuitor al lagărelor Auschwitz – Birkenau, a fost invitat de municipalitatea din Molise și de autorități din alte orașe italiene să vorbească tinerilor și altor segmente ale societății civile despre ororile trăite în lagărele de tristă amintire, în care și-a pierdut o mare parte din familia sa.

„Șoah – memorie pentru viitor”

Simpozion al Institutului Italian de Cultură la Sinagoga Mare

La 20 iulie 2000, Parlamentul italian a votat legea care instituia data de 27 ianuarie a fiecărui an ca „Zi a Memoriei”. Între acțiunile pe care le-am menționat deja, dedicate comemorării Holocaustului, s-a înscris și Simpozionul cu titlul „Șoah – memorie pentru viitor”. Locul de desfășurare ales a fost Sinagoga Mare, una dintre cele mai vechi din țară (1846). Președintele C.E.B., *Erwin Șimșensohn*, a deschis lucrările și a mulțumit organizatorilor, respectiv Institutul Italian din București și Centrul de Studii Ebraice „Goldstein-Goren”. Directorul Institutului, dr. *Alberto Castaldini*, a susținut o expunere cu tema „Concepția lui Dumnezeu după Șoah, în gândirea lui Paolo de Benedetti”. Filosof de seamă din secolul XX, Benedetti a văzut Templul ca o pe un lăcaș al Memoriei, a pus în evidență personalitatea lui Moise în procesul de eliberare a evreilor, de conștientizare a lui Dumnezeu, apoi importanța dialogului permanent iudeo-creștin, pomenind numele lui Andre Neher, Paul Ricoeur, Elie Wiesel, fără a-l uita pe marele Rași, din Evul Mediu. Cum spunea Wiesel: poți fi cu Dumnezeu, împotriva Lui, dar nu poți să fii fără Dumnezeu. Auschwitz va rămâne ca o întrebare mereu actuală pusă lui Dumnezeu: „Cum a fost posibil?”

Despre sefarii din București a vorbit dr. *Cristina Toma*, de la Radio România, referindu-se în final la distrugerea Templului sefarad Cahal Grande, de către legionari, în timpul pogromului din 21-23 ianuarie 1941. *Iancu Țucărman* (87 de ani), supraviețuitor al Trenului Morții Iași-Podu Iloaiei (29 iunie 1941), a relatat coșmarul acelor zile, apoi a recitat câteva poeme dedicate memoriei victimelor (autor *Boris Marian*), iar profesoarele *Carmen Spack* (vioară) și *Carmen Asfadian* (pian) au interpretat, cu emoționantă participare, „Kadiș” de Ravel și „Nigun” de Ernst Bloch. Au mai susținut lucrări, despre Holocaust, Mihai Ursu, Mihai Chioveanu (profesor la Centrul „Goldstein-Goren”), iar, în încheiere, dr. *Felicia Waldmann*, coordonatoare la Centrul „Goldstein-Goren” a prezentat situația din sistemul educațional referitor la Holocaust. S-a menționat că Legea care pedepsește actele de negaționism nu se aplică din varii motive (mai bine zis pretexte). Generațiile tinere trebuie să cunoască trecutul.

B. MEHR

Omagiu victimelor Holocaustului din România

Compozitorul **Șerban Nichifor**, prof. univ. dr. la Universitatea de Muzică – București, a dedicat o lucrare simfonică celor pieriți în deportările în Transnistria și celor uciși în masacrul de la Iași, din 1941. Lucrarea, intitulată „*Holocaustul în România*”, are ca moto cuvintele: „Rememorând trecutul, avem grijă de viitor”. Lucrări omagiale în memoria victimelor Holocaustului – creații ale compozitorului Șerban Nichifor – au fost incluse pe site-ul american cu această tematică.

Este vorba de site-ul: http://survived.org/Nichifor_MusicalTribute.html

DVD despre istoria Holocaustului în România

A.E.R.V.H. a editat recent un DVD pentru uzul școlilor generale, „*Holocaustul sub guvernul Antonescu*”. DVD-ul este destinat îmbunătățirii modalităților de predare a istoriei Holocaustului în învățământul românesc. (I.D.)

COMUNITĂȚI

Cine spune că a secat forța noastră de regenerare?

Cine crede că suntem – noi, comunitatea – un copac care nu mai dă muguri și frunze, se înșală. Numai în ultimii doi ani, am avut cinci *Brith Mila* și patru *Bar Mițva* la o populație evreiască de aproximativ 6 000 de membri ai comunității – desigur, majoritar vârstnici, ceea ce este elocvent pentru faptul că tinerii, atâția câți există, vor să ofere copiilor lor o educație iudaică. Că valorile în care cred sunt cele tradiționale, că-și afirmă, fără ostentație dar și fără complexe, identitatea spirituală, că vor să trăiască o viață evreiască. La Sinagoga Mare din **Roman**, *Brith Mila* lui **Herman Sharon** a fost oficiată de prof. **Iancu Wexler**, care este și președintele Comunității. Și tot la **Roman** a avut loc *Brith Mila* lui **Giovanni Rafael Ciprian**, oficiată de Rabinul **Iosif Halevi Schischa**. Același Rabin a oficiat, la Sinagoga Mare din **București**, *Brith Mila* lui **Ronen Adrian Herșcovici** și a lui **Andi Avram Pintilie**. La

Galați, Marele Rabin **Menachem Hacohen** și Prim Rabinul **Șlomo Sorin Rosen** au oficiat *Brith Mila* lui **David Solo Miron Goldstein**. Reamintim cei patru tineri care și-au celebrat majoratul religios (*Bar Mițva*) în același interval de timp: **Rafael Sircovici**, din **Timișoara**; **Martin (Tini) Solomon**, din **București**, ambii primind binecuvântarea din partea Prim Rabinului **Șlomo Sorin Rosen**. La **Dej**, *Bar Mițva* lui **Jacob Spitzer** (din S.U.A., ai cărui bunici sunt originari din România) a fost oficiată de Marele Rabin **Menachem Hacohen**, Prim Rabinul **Șlomo Sorin Rosen**, Prim Cantorul **Iosif Adler**. Chiar în ultima lună a anului care a trecut, am consemnat *Bar Mițva* lui **Tudor Andrei Păiș**, oficiată de Prim Rabinul **Șlomo Sorin Rosen** și Rabinul **Zvi Chalamisch Kieselstein**, la **București**. Nou veniții ca și cei ajunși la majorat religios ne îndreptătesc încrederea în vitalitatea comunității (I.D.)

Brăila

La Clubul O.T.E.R. din Brăila, conducerea Comunității a organizat, la 30 ianuarie a.c., sărbătorirea Anului Nou al Pomilor, împreună cu toate generațiile: tineri, oameni din generația de mijloc și reprezentanți ai vârstei "de aur", animați de speranța că primăvara va ajunge și la ei, unde acum e iarnă grea (oficiant de cult **Suhar Goldstein**). Interesului cu care a fost ascultată prelegerea i-a urmat *Sederul de Tu Bișvat*. Participanții au apreciat modul în care conducerea Comunității a pregătit festivitatea: partea teoretică și ritualul de celebrare al Anului Nou al Pomilor: binecuvântarea fructelor din Țara Sfântă și degustarea lor. Întregul program a fost apreciat: pregătirile, explicațiile și ceremonialul gustativ. "Dorim ca Noul An al Pomilor să fie fructuos și ne vom preocupa ca tot ceea ce ne-am propus să devină realitate, ca tot ce întreprindem să aibă bune rezultate", a spus președintele Comunității.

Coresp. **DAVID SEGAL IANCU**

TU BIȘVAT

Porțile primăverii s-au deschis preț de o oră și jumătate, la reuniunea de *Tu Bișvat* de la Comunitatea Evreilor din Cluj. Sala mare a sediului Comunității s-a dovedit neîncăpătoare pentru cei care au venit să se împărtășească din gustul și aroma exotică a fructelor din Țara Sfântă, peste care efortul Benjamin Müller rostise binecuvântările tradiționale. Participanții au ascultat cuvintele înțelepte despre sorginea Anului Nou al Pomului și amintirile din copilărie legate de acest eveniment, relatate de prof. univ. Nicolae Kallós, prof. univ. Ossi Horovitz și ec. Emanuel Tischler. Formația **Mazel Tov** (dirijor Vasile Socea, solistă Sulamita Socea) a prezentat un program antrenant, din care n-au lipsit nici cântecele speciale de *Tu Bișvat*. Estera Mendel (coordonatoarea Clubului Vârstei de Aur), Marilena Rosenberg, Judith Vári și Andrea Ghiță (activiste ale Clubului Vârstei Medii), au fost ajutate cu sârg de **János Lendvai** și susținute cu generozitate de **Emeric Rózsa**, președintele Comunității Evreilor.

Cluj Napoca

Programe dedicate memoriei și solidarității la Timișoara

O serie de programe de amploare au fost organizate recent de Comunitatea Evreilor din Timișoara, manifestări care au adus împreună membri ai acestei obști dar și prieteni ai comunității.

Cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului, la 27 ianuarie, Liceul Pedagogic „Carmen Sylva” din Timișoara a fost gazda unui eveniment organizat de profesoara de română **Olimpia Cirimpei**, împreună cu membri ai corpului profesoral și conducerea liceului. Cei peste o sută de elevi prezenți au aflat de la conferențieri – prof. dr. **Victor Neumann**, dr. **Paul Costin**, scriitorul **Cristian Contraș**, **Luciana Friedmann** și **Daniel Stejerean**, directorul Muzeului Holocaustului din Nordul Transilvaniei – detalii, din perspective diverse, despre tragedia trăită de evrei cu 65 de ani în urmă.

În aceeași zi a avut loc o manifestare organizată în parteneriat de Centrul Cultural Francez din Timișoara și Comunitatea Evreilor Timișoara. Scopul manifestării, inițiată de directorul C.C.F., **Eric Baude**, a fost să deschidă un dialog despre respect interetnic și democrație între elevi, azi, la peste șase decenii distanță de la durele evenimente. Protagonisti au fost două grupe de adolescenți de la liceele „Jean Louis Calderon” și „Nikolaus Lenau”. După vizionarea filmului „Sonderkommando Auschwitz-Birkenau”, de **Emil Weisz**, profesorul **Victor Neumann** i-a invitat pe tineri să-și exprime opiniile referitor la măturile audiate pe parcursul a 50 de minute. Universitarul timișorean vorbea cu această ocazie despre nevoia de racordare a tonului discursului unor personalități autohtone

la valorile europene autentice, pentru ca să nu se mai întâmple derapaje, care ar putea duce la rasism și prigoană.

Cu ocazia sărbătorii de *Tu Bișvat*, aproape 100 de persoane s-au întâlnit în sala Restaurantului Ritual. Împrumutând din tradiția lansată în perioada medievală de Rabinul **Itzhak Luria** din Tzfat, au organizat un *Seder Tu Bișvat* la care s-au degustat fructe care ne amintesc de treptele Creației și s-a trecut treptat de la vinul alb la vinul roșu. În consonanță cu frații din Israel, care chiar pășesc într-o primăvară timpurie, evreii din Timișoara au salutat trecerea iernii, îmbrățișând renașterea naturii. Mi-a revenit onoarea de a prezenta, în deschidere, semnificația acestei celebrări iar oficiantul de cult **Solomon Rosenblum** a condus ceremonia tradițională, cu toate etapele și binecuvântările sale. **Tina Sas** a prezentat câteva parabole referitoare la această sărbătoare, în timp ce domnul **Andrei Ghidali** a citat o frumoasă legendă. **Micuțul Andrei Pârva** a plantat, în mod simbolic, o crenguță, semn al perpetuării naturii.

Clubul Comunității Evreilor din Timișoara a fost gazda unui eveniment inedit, o

Baia Mare

O comunitate activă

Deși nu este una dintre comunitățile cu un mare număr de membri, la **Baia Mare** există o viață evreiască vie. Preocuparea pentru cunoașterea numeroaselor probleme legate de situația evreilor, a trecutului istoric, mai apropiat sau mai îndepărtat, chestiunea antisemitismului au constituit tematici pentru conferințele organizate în cadrul activității generației de mijloc (responsabil **Ana Șalic**). Au rămas memorabile întâlnirile cu actrița **Maia Morgenstern** sau cu omul de cultură, scriitorul și umoristul **Ștefan Cazimir**, cu **E.S. Mariana Stoica**, fost ambasador al României în Israel, iar la aceste evenimente nu au participat numai membrii comunității ci și numeroase alte persoane din oraș, interesate de cultură, de viața evreiască. Echipele **Hanuchiadei** au fost întotdeauna primite cu brațele deschise și chiar dacă nu mai sunt mulți evrei, toate marile sărbători iudaice sunt celebrate ca și slujbele de sâmbătă. (E.G.)

Gazeta
www.gazetanord-vest.ro
de Nord-Vest

Holocaustul în actualitate

Spre a preîntâmpina recidive ale răului devastator este bine să i se readucă omenirii în memorie mari atrocități ale vremurilor în ideea "Să nu uităm, să nu se mai repete!". Astfel, și la Satu Mare, la sfârșitul lunii trecute și începutul acesteia, au loc asemenea acțiuni: "Ziua Holocaustului Mondial", "Deportarea șvabilor în URSS" și, ultima organizată zilele trecute, prin osârdia președintelui Comunității Evreiești din Județul Satu Mare, **Nicolae Decsei**, cu sprijinul Muzeului Județean. Expoziția documentară a fost organizată la Secția de artă a instituției amintite. Materialul documentar (panouri foto, manuscrise, exemplare ale Jurnalului **Annei Frank**) a fost adus din Ungaria, dar provine din **Amsterdam**, **Olanda**. Este vorba de prima expoziție de acest gen din România, care ar merita să devină itinerantă. La vernisajul sătmărean a vorbit **Nicolae Decsei**, muzeograful

BE MY GUEST!

Felicia Grigorescu, primarul **Iuliu Ilyés**, vicepreședintele Comunității Evreiești din **Debrece**, **Somogyi László**, cât și secretarul de stat de la Ministerul Culturii din România, **Carol König**. Emoționante cuvinte, răvășitoare, răscolitoare de emoții care au impresionat numerosul public auditor, format din români, maghiari, evrei etc. Un pliant pus la dispoziția publicului informa asupra Holocaustului a cărui jertfă a fost și familia **Annei Frank**, refugiată din Germania în **Olanda**, unde a trăit câțiva ani în clandestinitate, ascunsă în podul unei case în care adolescenta-fecioară și-a scris tulburătorul Jurnal, publicat după război în sute de ediții în diverse limbi, considerat cel mai răspândit jurnal neliterar din lume. În el este surprinsă întreaga gamă de sentimente ale unei fete, între spaime, groază și speranță. Din nefericire, **Anna Frank** a murit la **Auschwitz**, deportată cu familia, înainte ca trupele salvatoare să elibereze **Olanda**. Din fericire, însă, „Jurnalul **Annei Frank**” a fost salvat, întâmplător, și a ajuns în mâinile supraviețuitorului familiei sale, tatăl acesteia, **Otto Frank**.

Vizitați expoziția documentară deschisă sub genericul "Anna Frank – istorie pentru prezent".

VIDIU SUCIU

(Din „Gazeta de Nord-Vest” – 3 februarie 2010)

CALENDAR

- **AUSCH ALEXANDRU**, secretar al C.E. din Târgu Mureș, s-a născut la 2 februarie 1922
- **SEGAL NORBERT**, secretar al C.E. din Roman, s-a născut la 3 februarie 1941
- **SOLOMON HEINRICH**, secretar al C.E. din Piatra Neamț, s-a născut în 6 februarie 1936
- **HARY MARCUS**, președinte al C.E. din Sighetu Marmăției, s-a născut la 18 februarie 1924
- **SIMON MARCEL**, secretar al C.E. din Suceava, s-a născut la 23 februarie 1940

La mulți ani, domnule Roth!

Prietenul nostru, ing. **Tiberiu Roth**, președintele Comunității din **Brașov**, a împlinit o frumoasă vârstă. Privindu-l, nu ne vine să credem că, de la nașterea lui, s-au scurs trei sferturi de secol. Este tot atât de energic, activ, vioi, entuziast ca acum 10, 20 sau 30 de ani și suntem convingși că va fi tot așa în următoarele...decenii. Ce faci tu, în general, nu mai e cazul să spunem cititorilor. Așa că nu ne rămâne decât să-ți transmitem, alături de familia ta și de numeroșii tăi prieteni, toate urările noastre de bine, ani lungi, fericiți și tradiționalul *Ad mea veesrim!*

În privința antisemitismului, organizațiile evreiești vor vorbi pe un singur ton

În cadrul unei reuniuni, la care au participat reprezentanți ai organizațiilor evreiești, s-a decis crearea unei Comisii de coordonare și armonizare pentru combaterea antisemitismului și negaționismului. Din Comisie urmează să facă parte F.C.E.R., C.E.B., A.E.R.V.H, Bnai Brith, Asociația Culturală și de Prietenie România-Israel și MCA – Agenția de Monitorizare a Antisemitismului din România. Scopul urmărit este eficientizarea activității, armonizarea punctelor de vedere, stabilirea principalelor obiective și mijloace prin care să se atragă atenția autorităților și societății civile asupra manifestărilor de antisemitism. Concret, s-a decis redactarea unei plângeri penale împotriva ultimelor poziții de denigrare a Holocaustului ale prof. Ion Coja, care se va adăuga celor depuse până acum la Parchet. De asemenea, ea va fi trimisă și Procurorului General al României, Ministerului de Justiție, CSM și altor organisme competente. Paralel, se va redacta un memoriu despre aceeași problemă, care va avea o răspândire mai largă: Președinția României, cele două Camere ale Parlamentului, Comisia pentru Combaterea Discriminării și alții.

În condițiile în care, deși a fost adoptată, legea 107/2007 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii, nu și-a dovedit eficiența, Comisia și-a propus, pe termen lung,

să o modifice.

A fost abordată, de asemenea, problema programului educativ vizând predarea Holocaustului în școli. Aici au fost propuse două obiective: transformarea acestui obiect de studiu în școli din opțional în obligatoriu și pregătirea unor programe la un alt nivel pentru diferite categorii interesate. Aceste programe vor fi prezentate, ca o recomandare, Ministerului Educației.

EVA GALAMBOS

Potrivit raportului „Jewish Agency”

Antisemitismul a atins cel mai înalt nivel de după cel de-al doilea război mondial

Incidentele antisemite din Europa occidentală au atins cel mai înalt nivel de după cel de-al doilea război mondial, se arată într-un raport al Agenției Evreiești („Jewish Agency”) din Israel, publicat cu trei zile înainte de Ziua Internațională a Holocaustului. Documentul este o parte a Raportului anual despre antisemitismul global, ce se va da în curând publicității. Creșterea vertiginoasă a violențelor antisemite a început o dată cu operațiunile militare israeliene din Gaza și a continuat în tot cursul anului 2009. În primele trei luni ale anului 2009, au avut loc mai multe incidente antisemite (de la amenințări verbale până la atacuri violente) în Europa occidentală decât în întregul an 2008. Astfel, în prima jumătate a lui 2009, în Franța s-au înregistrat 631 de incidente, comparativ cu 431 în 2008. În Marea Britanie au avut loc 600 de incidente antisemite iar în Olanda – aproximativ 100, același număr ca în întregul an 2008. În plus, arată raportul, campaniile electorale din Ucraina și Ungaria au produs manifestări antisemite deschise, ca instrumente în competiția partidelor politice. În timpul campaniei electorale din Ucraina a fost răspândit un zvon potrivit căruia 25.000 de copii ucraineni ar fi fost duși în Israel pentru a li se preleva organe. Potrivit raportului, țările cele mai antisemite sunt Iranul și Venezuela.

Natan Sharansky, președintele „Jewish Agency”, a arătat că antisemitismul clasic s-a schimbat, fiind înlocuit de un nou antisemitism, concretizat prin atacuri împotriva ideii statului evreu. În acest caz funcționează principiul „celor 3 D” - demonizare, delegitimare și dublul standard. Ele au fost preluate din arsenalul vechiului antisemitism și funcționează mai ales în Europa, a arătat el. Sharansky a subliniat necesitatea întăririi mijloacelor existente de combatere a antisemitismului. (E.G.)

„Modelul musulman dobrogean”, obstacol în calea islamofobiei

Sub egida Eurisc-Institutul european pentru risc, securitate și managementul comunicării, la Casa Titulescu a fost inaugurat Centrul European de Studiere a Islamofobiei. Dr. Liviu Mureșan, unul dintre inițiatorii proiectului, a declarat că menirea acestuia este de a promova dialogul intercultural și interreligios, toleranța și comunicarea. Pentru activitatea Centrului a fost aleasă România datorită existenței modelului musulman dobrogean, exemplu de coexistență a diferitelor etnii și religii în Dobrogea, unde trăiesc și se bucură de toate drepturile cei aproximativ 70.000 de musulmani - turci, tătari, albanezi și rromi. Iusuf Murad, Muftiul musulmanilor din România, a vorbit despre rolul instituțiilor musulmane din țara noastră, foarte buna colaborare cu toate cultele și a subliniat că în România nu există manifestări de islamofobie și, până de curând, nu acționau nici fundamentaliști. Dar acum, prin stabilirea unor cetățeni străini și-au făcut apariția extremiști religioși. Conf. univ. dr. George

Mircea Botescu a prezentat structura societății musulmane din România, instituțiile ei, rolul Muftiatului și a arătat că în România islamofobia - ca și antisemitismul și xenofobia - este pedepsită prin lege. După ce a schițat strategiile și principalele direcții de activitate ale Centrului, el a precizat că în țara noastră nu au existat manifestări de islamofobie dar trebuie să le prevenim să nu se întâmple. Mariana Nițelea, directoarea Biroului de informare a Consiliului Europei, a menționat legislațiile europene vizând combaterea islamofobiei E.S. doamna Ayse Sinirlioglu, ambasadoarea Turciei la București, a vorbit despre exemplul României ca țară lipsită de islamofobie și a scos în evidență activitatea energică a Ankarai în plan internațional pentru combaterea acestui fenomen.

La inaugurarea Centrului au fost de față ambasadori, membri ai Corpului diplomatic, reprezentanți ai Consiliului Europei, ai minorităților, inclusiv ai F.C.E.R, cadre universitare. (E.G.)

„Am simțit nevoia să formăm specialiști în istoria evreilor din România”

Microinterviu cu decanul Facultății de Istorie din Iași, prof. univ. dr. Alexandru Platon

Am stat de vorbă cu prof. univ. dr. Alexandru Platon, într-o pauză a Colocviului Internațional „90 de ani de la emanciparea evreilor din România”. Decan al Facultății de Istorie din Iași, domnia sa predă cursuri la Centrul de istorie a evreilor și iudaică de pe lângă Universitatea ieșeană, avându-i ca profesori invitați, printre alții, pe Carol Iancu (Franța) și pe Leon Volovici (Israel). Multe colocvii ale Centrului din Iași au fost organizate în parteneriat cu I.N.S.H.R. din București, mi-a declarat interlocutorul. Centrul are și un program de masterat în istorie a evreilor și iudaică.

Ce v-a atras spre studiul istoriei și culturii iudaice?

Iașiul este un oraș cu vechi tradiții culturale iudaice iar coabitarea între populația evreiască și populația majoritară este atestată – după cum o arată documentele păstrate în Arhivele Naționale din Iași – începând din secolul XVII. Cercetările în domeniu sunt încă insuficiente și am simțit nevoia să le dezvoltăm, să formăm specialiști care să creeze o direcție științifică bine conturată în acest sens la Universitatea ieșeană.

Care este domeniul dvs. de studiu?

Istoria medievală. Și pot să vă spun că,

pe baza documentelor existente privitoare la relațiile între evrei și populația majoritară din Moldova în perioada sus-amintită, am conferențiat la Universitatea din Montpellier.

Ați încercat să atrageți tineri înspre acest domeniu de cercetare?

Deocamdată nu, dar intenționez să-i stimulez pe studenții de la master să se ocupe de istoria evreiască în evul mediu.

Coordonați și doctorate pe tema istoriei evreilor?

Da. Începând din acest an, coordonez în co-tutelă un doctorat pe tema istoriei moderne și contemporane a evreilor în România. O doctorandă care lucrează cu mine și cu profesorul Iancu – a trecut acum în anul IV – lucrează la o teză despre „Imaginea evreilor în presa naționalistă din România în primele decenii ale secolului XX”.

Înseamnă că interesul dvs. pentru istoria evreilor în România urcă spre timpurile mai apropiate.

Mai mult. Cred că există o continuitate între bunele relații ale evreilor cu populația majoritară din epoca medievală până în zilele noastre.

IULIA DELEANU

Cinci morți, nici un mormânt

În fața mea stă un om, despre care aflui cu stupeoare că a trecut de 90 de ani. Este născut în 1919, pe când România era Mare, iar părinții mei, copii mici. Îl cheamă *Silvain Oişiovi*. Mama sa a trăit o lungă perioadă în Franța, astfel că un frate și o soră purtau tot nume franțuzești. Este primul soț al Tiei Peltz, a locuit cu scriitorul I. Peltz, pe strada Traian 21, a întreținut familia, care, artiști fiind, nu aveau venituri sigure niciodată. Peltz a fost un „stâlp” al cafenelei Capșa, nu numai „pictorul” Căii Văcărești.

Deși umblă cu un cadru, nu iese din casă, mintea acestui om este vie, știe să glumească, scrie epigrame și poeme lirice, își amintește amănunte din tinerețea sa, îmi oferă o carte, primită de la scriitorul Ștefan Cazimir, despre povestea vieții lui I. Peltz, despre procesul care l-a trimis în închisoare, pe aproape trei ani. Nu a reușit decât să înceapă studiile superioare în farmacologie, pentru că a fost bătut și izgonit de studenți legionari. Părinții i-au fost deportați în Transnistria și nu s-au mai întors. Fratele era, ca și el, la București, a lipsit o zi de la munca obligatorie, fiind angajat la un patron care nu-l mai plătea, dacă nu făcea munca din ziua respectivă, astfel că a fost condamnat la trei luni detenție. Nenorocul - dar nu era nenoroc ci mult mai mult - face ca regimul Antonescu să emită un ordin prin care cei ce lipseau de la munca obligatorie (desigur, neplătită) să fie deportați în Transnistria, astfel că pentru o singură faptă omul a primit două pedepse succesive. Nu numai el, ci și soția, copilul sunt și ei deportați, fără ca fratele să știe ceva. Revenit din lagăr, află cu durere că familia sa nu mai exista, pleacă disperat cu vaporul Mefkure, în Palestina, unde nu mai ajunge niciodată. Soarta unui om dintre milioane de oameni, în Europa. Silvain a scăpat de deportare, de moarte, dar cinci membri ai familiei sale nu au morminte: părinții, cumnata, nepoata, fratele. Despre antisemitism nu spune decât că la Dorohoi, unde locuiau români și evrei în proporții apropiate, nu se simțea o adversitate, dar nici nu se legau multe prietenii, iar de pe la începutul anilor 30 a început să se audă tot mai des apelativul „jidani”, iar la București, în timpul Pogromului din ianuarie 1941, au fost destui care nu numai că au fost indiferenți, ba s-au și bucurat. Desigur, nu este vorba de întreaga populație. Cinci morți într-o familie, cinci morminte goale. Iar cine spune că nu a fost nimic, știe ce spune. Cum să dovedești că a murit cineva, dacă nu are un mormânt acolo, ca omul?

BORIS MARIAN

Supraviețuitori ai Holocaustului – muritori de foame

În lume mai trăiesc 517.000 de supraviețuitori ai Holocaustului. Dintre aceștia, jumătate se situează sub pragul sărăciei, se arată într-un articol publicat în cotidianul german „Süddeutsche Zeitung”. Publicația îl citează pe reprezentantul german al „Jewish Claims Conference”, Georg Heuberger, care a arătat că 74.000 din această categorie trăiesc în Israel iar restul în fosta Uniune Sovietică- aproximativ 90.000 - și în țări est-europene. 104.000 dintre cei săraci necesită asistență medicală permanentă. Statul german a plătit de-alungul timpului despăgubiri pentru supraviețuitori dar, susține „Claims”, în condițiile actuale, sumele stabilite atunci drept completări la pensie nu mai sunt suficiente. De aceea, organizația este în negocieri în vederea actualizării acestora. În acest scop, Ministerul german de Finanțe a creat un grup de lucru. (E.G.)

JCC BUCUREȘTI

De la sărbătoarea Desăvârșirii Creației la una dintre sărbătorile Supraviețuirii

Două sărbători marchează această perioadă la toate Centrele Comunitare Evreiești (JCC) care funcționează în țară. Este o trecere de la Tu Bișvat, celebrarea Creației realizate de Dumnezeu, în cadrul căreia natura este una ce trebuie respectată, la Purim, vesela reamintire a momentului în care Poporul Evreu a fost salvat în timpul dominației persane. Este o perioadă a renașterii naturii în Israel, după o blândă iarnă, în care au dominat ploile. Chiar dacă, în România, zăpada și frigul nu se lasă duse atât de ușor, cu prilejul „Anului Nou al Pomilor” suntem solidari în sentimente cu natura din Țara Făgăduită. Măcar cu puterea gândului și rostind Brachoturile acestei sărbători, facem aceleași gesturi ca frații noștri din Israel. Bindecuvântăm aceleași fructe și vinul Cașer, care trece de la alb la roșu, în semn de trecere de la iarnă la primăvară.

Cu această ocazie, timp de mai multe zile, JCC București a devenit o oază dominată de culori naturale și mireme îmbietoare – date de fructe, flori și plante din cele mai diverse.

Peste o lună este Purim! Purimul este o sărbătoare a veseliei, a jocului, a supraviețuirii noastre ca popor. Celebrat într-o manieră ludică, acest eveniment este foarte important. Simțim cum Dumnezeu a făcut ca totul să concure la salvarea Poporului Evreu, într-un moment în care probabilitatea simplei logici spunea că acest lucru e foarte dificil. O evreică ajunge regină a Persiei, are acces la cea mai înaltă poartă a palatului și ajunge în ipostaza în care vocea ei se face auzită în favoarea salvării evreilor din regat.

În această perioadă, JCC București pregătește o serie de inedite programe, pentru toate vârstele, căci Purim nu este doar sărbătoarea copiilor. Ea este celebrarea care ne permite să fim liberi, inventivi, un pic mai copii...

Personajele principale ale acestei sărbători – Esther, Mordehai, influențabilul rege Așașeroș și maleficul Haman – revin în fiecare sediu JCC, prin transpunerile teatrale pe care copiii și tinerii le realizează. Ei dau viață acestei istorii cu valoare de simbol.

Centrul Comunitar Evreiesc București a devenit un spațiu în care poți să te bucuri și în același timp să trăiești evreiește. Poate din această cauză, Purim este o sărbătoare care chiar merită celebrată aici.

Cântă pentru Israel!

La JCC București se pregătește cel mai important proiect de muzică și dans de până acum. Rezultatul final al unei munci de creație, care se va desfășura timp de două luni, se va vedea în aprilie, cu ocazia Yom Haatzmaut – Ziua Independenței Israelului. Cu ajutorul unor profesioniști în domeniul artei spectacolului, se va crea un mare eveniment în care se pot exprima toți cei care au voce, prezență scenică și cred că înființarea Statului Israel, precum și existența sa, este unul dintre cele mai importante momente din istoria evreilor. La auditiile pentru selectarea participanților au luat parte Naftali Pincovici, producător muzical, Bogdan Lifșin, muzician, Radu Captari, îndrumător muzical (orchestrație), Cristian Avram, actor și manager cultural, Oleg Apostol, actor și coregraf, Ely Alexandra Nemțoiu, coordonator proiect, Shai Orny, director JCC București. Cei selectați vor deveni, după un cantonament muzical profesionist, apți să urce pe orice scenă cu melodia pe care doresc să o interpreteze.

Seder Tu Bișvat

Un Seder Tu Bișvat a fost condus de Daniel Orenstein și de Ely Nemțoiu, care au pregătit și un concurs pentru cei ce au participat la acest moment al venirii primăverii în Calendarul Ebraic. Cu cele 30 de fructe tradiționale, cu pahare de vin și binecuvântări ale produselor consumate, mesenii și-au adus aminte de această tradiție, intrată în obiceiurile evreiești.

Dragul meu... București evreiesc !

În luna iunie a anului trecut a demarat un proiect, realizat de JCC București în colaborare cu Școala Lauder, care s-a dovedit un experiment de mare succes. Organizatorii au urmărit să-i premieze pe cei ce surprind secvențele cele mai interesante ale Bucureștiului evreiesc, în imagini, filme sau alte creații artistice. Coordonatoarea proiectului a fost Marcela Golda, care a reușit să prezinte juriului 32 de proiecte primite în cadrul concursului „My Jewish Bucharest”. Competitorii au venit cu fotografii de familie, filme, colaje, fotografii despre locuri și obiecte de cult. În fața celor care au decis – președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, președinta Fundației Lauder, Tova Ben Nun, Attila Gulyas, director al D.A.S.M. - a fost prezentat un material divers, arătând, de fapt, cât este de vastă prezența culturii evreiești în capitala României. Premiile au constat în bilete de avion pentru a călători în Israel, întreg proiectul fiind sprijinit de Compania El Al, care va și prezenta în

În aplauzele tuturor, patru tineri și-au primit premiile - un bilet dus-întors pentru Israel, cu compania El Al; premiul pentru originalitate a fost cucerit de Wilfred Tomescu, cu proiectul „Jew Man”; premiul pentru cel mai evreiesc proiect a revenit Alexandrei Ispas, cu „Jewish January”; premiul pentru cel mai popular (pentru care 50% a contat votul publicului) l-a câștigat Tini Salamon, cu „My Jewish Bucharest”, iar premiul juriului a fost luat de Monica Lăzărescu, cu proiectul „Jew-charestkaleidoscope”.

Un pahar de șampanie, închinat la final, a încheiat o seară de cultură evreiască autentică, o seară menită să păstreze valorile care au consacrat iudaismul în capitala României.

timpul zborurilor proiectele video premiate.

Mult așteptata gală de decernare a premiilor a avut loc la 23 ianuarie, la sediul JCC. Covorul roșu, demn de Oscar, a dat, încă din debutul manifestării, sensul sărbătoresc al acestei serii speciale. Peste 150 de participanți au venit, în pofida frigului și poleiului, ca să vizioneze proiectele incluse în concurs și să-i felicite pe laureați.

În debutul manifestării, Shay Orny, coordonatorul tuturor programelor JCC, și Marcela Golda, managerul proiectului „My Jewish Bucharest”, au vorbit despre importanța sa în viața comunității evreiești bucureștene. În pauzele dintre proiectii, doamna Tova Ben Nun a subliniat importanța acestui moment iar trupa Hora a prezentat câteva dansuri israeliene. După jumătate de oră de emoții pentru concurenți, juriul a decis că este prea greu să aleagă între favoriți, și F.C.E.R. a mai acordat un premiu.

Călătorie culinară pe diverse meridiane

Un program, inițiat de directorul adjunct Joint pentru România, Shai Orny, a reprezentat o invitație la a găti și a degusta supe și ciorbe din bucătăria internațională. Participanții la programele JCC s-au pus pe treabă iar programul Ciorberia s-a bucurat de mare succes. Arome, ingrediente și moduri de preparare, dezvăluite cu greu, i-au încântat pe cei ce au venit să le savureze. Prezența unui maestru al bucătăriei, Yosef Haddad, a confirmat profesionalismul deciziei juriului. Maestrul culinar al Casei Vernescu a fost printre cei ce au decis care să fie câștigătorii competiției. Momentul a însemnat, în primul rând, un prilej de întâlnire pentru peste 200 de participanți, care au discutat la... o farfurie de supă fierbinte!

Tabăra de Tu Bișvat

Chiar dacă în mod tradițional Tu Bișvat este și o celebrare a trecerii spre primăvară, tabăra ocazională de acest eveniment de la Cristian s-a desfășurat într-o autentică atmosferă hibernală. Bunici, părinți și copii, adolescenți în vacanță și maturi foarte ocupați, care „au evadat” de la serviciu, s-au simțit bine împreună în cele câteva zile petrecute la Vila de la Cristian. Seder Tu Bișvat, excursiile, petrecerile de seară, programele educative și relaxante i-au făcut pe participanți să nu simtă frigul, încă firesc în această perioadă. Indiferent de vârstă, participanții au știut să se joace și să regăsească frumusețea autentică a peisajului și a comunității.

Călătorii istorice și literare

Programele de la Bait Ham și de la Centrul de Zi - ambele, ale JCC București - au devenit o constantă a vieții pensionarilor din București. Fie că preferă să participe dimineața sau după-amiaza, ei se pot regăsi alături de prieteni, într-o atmosferă plăcută. Datorită Sandei Wolf și echipei JCC, ei se pot relaxa și uita de siguranță. Oaspeții - scriitori, medici, pictori, profesori cunoscuți, istorici, etc. - îi invită la un exercițiu intelectual mereu incitant. Recent, spre exemplu, istoricul dr. Lya Benjamin a susținut o captivantă expunere despre romanul „Daniel Deronda”, de George Elliot, un volum precursor al sionismului european, care la 1876 pune deja problema nevoii unui Stat Evreu pentru poporul trăitor în diaspora. Pseudonim literar al lui Mary Anne Evans, George Eliot este una dintre cele mai cunoscute autoare victoriene, care în romane înfățișează viața provincială. Pentru oaspeții Bait Ham, expunerea Lyei Benjamin a reprezentat o delectare literară și istorică, o călătorie într-un spațiu diferit de mediile pe care le asociem în general conceptului de sionism. La aceasta s-a adăugat

vizionarea câtorva secvențe relevante dintr-o ecranizare a romanului.

Participanții la programele Bait Ham și ale Centrului de Zi se pregătesc de o mare sărbătoare. Toți cei născuți în ultimele trei luni vor fi celebrați în cadrul unei petreceri, care le este dedicată și la care îi așteaptă numeroase surprize.

O dată cu încălzirea vremii, cei ce aparțin „generației de aur” vor ieși, tot mai mult, la programe în afara sediului din Popa Soare. Li se pregătesc programe în parcurile capitalei și vizionări de spectacole.

Dintre oaspeții pe care îi va avea, în curând, Bait Ham, trebuie să o menționăm pe doamna Mariana Stoica, fost Ambasador al României la Tel Aviv, care a devenit o apropiată prietenă a JCC. Anii petrecuți în Israel, atașamentul față de cultura acestei țări, o fac să revină cu plăcere, cu interesante expuneri, în fața publicului. Prietenia este împărtășită și de participanții la aceste programe, care o așteaptă cu drag în mijlocul lor.

Cu Maia Morgenstern, în lumea romanelor lui Amos Oz

În pofida gerului și viscolului, spectacolul *Neshama* al Maiei Morgenstern, de la JCC, a adus împreună peste 120 de persoane, dornice să o revadă pe artistă. Acompanied de muzicianul Alexandru Dimitriu, la vibrafon, cunoscuta actriță i-a invitat pe participanți să plece împreună în lumea romanelor scriitorului Amos Oz, un autor care, în numeroasele sale cărți - multe publicate deja și în limba română - reflectă trăiri și sentimente universale, filtrate însă prin prisma cotidianului israelian.

La eveniment a fost prezent *Jerry Spitzer*, important reprezentant al Joint, unul dintre cei care contribuie substanțial la continuarea vieții comunitare evreiești în România. Membru al Comitetului Executiv al JCC, președinte al Noului Comitet European, consultant pentru probleme legate de proprietăți în Europa de Est, președinte al Confederației Mondiale a Centrelor Comunitare Evreiești, *Jerry Spitzer* a ajutat și ajută comunitățile evreiești în procesul obținerii bunurilor comunitare ce au fost expropriate și în eficientizarea folosirii acestora. Cu acest prilej, președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, i-a înmănat o medalie din partea Federației, în semn de prețuire pentru ajutorul acordat și prietenia sa față de evreii din România. În diploma care însoțește această medalie, conducerea F.C.E.R. își manifestă prețuirea și mulțumirea față de un om cu înalte calități morale și profesionale, dedicat vieții comunitare evreiești, căreia i-a oferit întreaga sa pasiune și competență.

Adevărată distracție de Purim, la JCC!

Am menționat deja faptul că JCC pregătește o serie de surprize pentru Purim. Sediul JCC se va transforma într-un adevărat... parc de distracții, de interior. Veți găsi aici o serie de

surprize, care vă vor aduce aminte de o ieșire într-un spațiu de divertisment și joacă, pentru orice vârstă. Pentru prima oară va exista și o bancă de „mishloah manot”. Tradiționale cado-

uri constând din bunătăți vor fi schimbate între participanți prin intermediul acestei „bănci” - lipsite de dobândă, datorii, dar și de sold.

Perioadă a bucuriei comune!

Perioada Tu BiŞvatului a fost marcată la Oradea printr-o serie de manifestări, dedicate tuturor generațiilor. Președintele Comunității, ing. Felix Koppelman, care încurajează viața religioasă și viața socială a acestei comunități, a considerat că este un moment unic în care enoriașii se pot regăsi împreună, într-o atmosferă plăcută. Cei ce aparțin de „vârsta de aur” s-au reunit la sediul JCC pentru a audia prezentarea istoriei acestei sărbători din partea profesorului de Talmud Tora, Mihai Freundlich. Încă din debut, domnia-sa a precizat că aceasta nu are caracterul unei sărbători clasice, reprezentând un eveniment care ne aduce aminte de viața administrativă și agricolă pe care strămoșii noștri au trăit-o în antichitate, în Ereţ Israel. După o expunere interesantă, urmată de discuții, întrebări și răspunsuri, cei prezenți s-au putut delecta cu o salată de fructe. La întâlnirea săptămânală a generației de mijloc - așa cum ne-a relatat directorul JCC Oradea, Andrei Seidler - în centrul discuției s-a aflat, din nou, Tu BiŞvat iar fructele tradiționale au completat atmosfera sărbătorească. Cei asistați, participanții la rugăciune și la programe au primit pachetele cu cele șapte feluri de fructe ce se consumă în mod tradițional. Echipe de tineri și aparținători ai vârstei medii s-au deplasat, cu această ocazie, acasă la cei care cu greu își părăsesc domiciliul și le-au oferit darurile comestibile care însoțesc evenimentul calendaristic. O masă comună, cu *ciolent* și fructe, a desăvârșit atmosfera Şabatului. Duminică, membrii comunității au fost oaspeți ai Comunității Evreilor din Debreţin. Corul și formația Klezmer i-au încântat, din nou, pe cei ce participă la activitățile din această comunitate-soră.

Purimul din acest an va fi însoțit de numeroase surprize în cadrul Comunității evreiești orădene! Pentru prima oară se pregătește un mare concurs de Miss și Mister, cu potențiali participanți între 3 și 120 de ani. Deja s-au înscris în competiție peste 20 de concurenți, de toate vârstele, care vor fi supuși la probe amuzante. Astfel spectacolul de Purim din acest an este unul interactiv, la care participă toți cei prezenți în frumoasa sală festivă a JCC.

Laguna Albastră a iubirii, în luna februarie...

Fără să fie o sărbătoare românească sau evreiască, Ziua Îndrăgostiților, din 14 februarie, s-a internaționalizat atât de mult, încât nu putea fi lăsată în afara programului JCC. Cu această ocazie, au fost pregătite numeroase manifestări, în care sentimentul iubirii, uneori demonetizat de prea multe cuvinte, a fost evocat și chiar cântat. Radu Captari, chitara sa și oaspeții săi de suflet au adus în fața publicului de la Blue Lagoon melodii de dragoste. Melancolice versuri despre eternul sentiment au încântat asistența și uneori au adus o lacrimă discretă în colțul ochiului. Dar iubirea nu a fost protagonistă pentru o singură seară. Programul a debutat chiar după Kabalet Şabat, când s-a vorbit despre felul în care acest sentiment este reflectat în Tora. A urmat, sâmbătă, după leșirea Şabatului, o petrecere dedicată îndrăgostiților. Stare pe care o trăim fiecare dintre noi uneori, indiferent de vârstă. Această petrecere a fost practic destinată tuturor celor cred în iubire.

Armonia artelor frumoase

Perioada lunii ianuarie a reprezentat pentru JCC Iași un răstimp în care dansul, artele decorative și iubirea de natură s-au împletit în mod armonios. Cu ocazia sărbătorii Tu BiŞvat s-a abordat tema „pomului vieții” și s-a discutat despre zodiac. Sărbătorii lunilor decembrie și ianuarie au fost invitați la o petrecere-surpriză, care le-a fost dedicată în întregime și care i-a așteptat cu numeroase surprize.

Luna februarie este strâns legată de sărbătoarea de Purim și de tradițiile acesteia. Organizatorii au demarat deja un concurs de măști dar și un program în care se fac măștișoare pentru toate doamnele ce aparțin „vârstei de aur”. Humăntășele, realizate chiar de participanții la programe, vor fi gustate și notate chiar cu ocazia Purimului.

Pagini realizate de LUCIANA FRIEDMANN

Mândria de a fi evreu

Prestigiosul cotidian american "The New York Times" recenza, în 12 ianuarie a.c., două cărți despre contribuția evreilor la civilizația umanității. Cităm câteva fragmente din acest articol:

«Evreii constituie 0,2% din populația lumii dar 54% din campionii mondiali de șah, 27% din premiile Nobel pentru fizică și 31% din cei pentru medicină.»

«Evreii alcătuiesc 0,2% din populația Statelor Unite dar 21% din studenții din Ivy League, 26% din laureații Centrului Kennedy, 37% din laureații Premiului Oscar, 38% din lista principalilor filantropi publicată de revista Business Week, 51% din laureații Premiului Pulitzer pentru literatură.»

«Israelul are cele mai multe firme de start-up pe locuitor, din lume. Este prima țară din lume la cheltuieli pentru cercetare civilă pe cap de locuitor. Se află pe locul doi în Statele Unite la bursa Nasdaq ca număr de companii listate. Israelul, cu numai 7 milioane de locuitori, atrage tot atât capital de risc cât Franța și Germania la un loc.»

«Datorită puterii economiei sale, Israelul a suportat bine recesiunea economică. Guvernul nu a trebuit să ajute băncile. În schimb, el a folosit criza ca să fortifice viitorul pe termen lung al economiei, investind în cercetare și infrastructură, ridicând unele taxe pe consum, promițând reducerea pe termen mediu și lung a altor taxe. Analizii de la banca Barclays scriu că Israelul este cel mai bun exemplu de revenire economică din Europa, Orientul Mijlociu și Africa.»

«Între 1980 și 2000, Egiptul a înregistrat în S.U.A. 77 de brevete, Arabia Saudită 171 iar Israelul 7652».

Oron și Rahav

Așa cum am mai scris acum un an, în Israel a fost lansat un concurs pentru denumirea în ivrit a planetelor Uranus și Neptun, corpuri cerești pe care vecinii evrei nu aveau cum să le cunoască și să le denumească. După un an - și 1000 de propuneri - a fost anunțat rezultatul: Uranus - Oron iar Neptun - Rahav. Oron înseamnă "lumină mică" iar Rahav "stăpânul mărilor". Vă reamintim denumirile celorlalte planete: Mercur - Hama, Venus - Noga, Pământul - Eretz, Marte - Ma'adim, Jupiter - Tzedek și Saturn - Shabtai.

Regatul Israel exista în sec X î.e.n

Această plăcuță de argilă, recent dezgropată în valea Elah, conține un fragment din Biblie care este scris în ebraică, fiind cea mai veche inscripție în ebraică cunoscută, a declarat prof. Gershon Galil, de la Universitatea din Haifa. Datând din timpul domniei regelui David, sec X î.e.n., ea demonstrează că cel puțin unele texte

din scripturi au fost redactate cu sute de ani mai devreme decât se credea până acum.

Spune-mi cum gândești și o să-ți spun cât de sănătos ești

Ești vesel, bine dispus, gândești pozitiv, ești optimist? Atunci ești și sănătos! Conform definiției Organizației Mondiale a Sănătății, sănătatea e caracterizată ca o stare complexă de bunăstare fizică, mentală și socială și nu doar de absență a bolii sau a infirmității. În ultimii ani, pornind de la acest standard, medicii încearcă să ridice moralul pacienților vârstnici, ca o condiție a reușitei oricărui tratament.

Această legătură între corp și gândire a fost subliniată recent într-o tele-conferință-video ținută de dr. Yakir Kaufman directorul serviciului de neurologie la spitalul Herzog, din Ierusalim, cu medicul spitalului "Albert Einstein" din Sao Paulo, aparținând comunității evreiești din Brazilia. Factori ca depresia, stresul, inflamațiile și neurodegenerarea interacționează, accentuând procesul de îmbătrânire. Când o persoană este stresată, a explicat dr. Yakir Kaufman, creierul său secretă cortizon în timp ce o glandă ce se află deasupra rinichilor, secretă în sânge adrenalină, ambii fiind hormoni importanți ai stresului. Cu cât un corp este expus mai mult la stres și cu cât nivelul acestuia

este mai înalt, cu atât organismul este mai afectat negativ de acești hormoni. Viața celulelor e scurtată de stresul cronic și moartea acestora, numită apoptozis, poate apărea în cazul excesului de cortizon. Stresul poate cauza atacuri cerebrale și boli cardiovasculare, poate duce la demența senilă. Stresul duce la secreția de glucocorticosteroizi, care provoacă o creștere a tensiunii, favorizează diabetul și sindromul metabolic. Dr. Yakir Kaufman a citat un studiu, desfășurat asupra mamicilor de la o mănăstire din Chicago, multe dintre ele femei în vârstă, al căror creier arăta semne de Alzheimer dar care nu aveau simptome clinice, fiindcă gândeau pozitiv. Convingerile religioase profunde ajută la scăderea stresului, a remarcat dr. Kaufman, care el însuși a devenit de curând un evreu ortodox practicant. Kaufman a subliniat că stresul psihologic și problemele maritale ca și stresul produs de o concediere neașteptată și, mai ales, în apropierea pensionării, pot spori riscul de atac cerebral sau de infarct. Trebuie să știm că avem în creier două zone ce au o mare concentrare de receptori pentru stres: hipocampusul și

„substanția neagră”. Hipocampusul are un rol vital la om și la mamifere în orientarea spațială și în memoria pe termen lung. Dacă hipocampusul se atrofiază, memoria e afectată și apar simptomele de Parkinson și Alzheimer. „Substanția neagră” se află în mijlocul creierului și are un rol important în coordonarea mișcărilor, în procesul de învățare și în dependența de medicamente sau dulciuri. Degenerarea ei duce adesea la Parkinson. După cum spunea dr. Yakir Kaufman, pacienților, în special celor de vârstă mijlocie și avansată, trebuie să li se asigure o stare de liniște și mulțumire sufletească și spirituală pentru a-și păstra vitalitatea. Oamenii vârstnici nu trebuie să se simtă fără rost, inutili social, fiindcă asta îi poate îmbolnăvi grav. Kaufman a subliniat că stresul nu e determinat obiectiv, ci e o stare subiectivă. De exemplu, populația din Suedia nu e supusă la stresul celor ce trăiesc în Israel dar în Suedia proporția depresivilor și sinuciderilor e mai mare ca în Israel. Totul e cum privim realitatea, cum reacționăm la încercările vieții.

Zâmbiți, mâine va fi mai bine. Zâmbiți, surâsul alungă boala.

Proiect umanitar internațional

Ambasadorul României în Israel, E.S. Eduard Iosiper, a vizitat Centrul Medical Wolfson, din Holon, în cadrul căruia se derulează programul „Save a Child's Heart” (SACH), dedicat tratării copiilor cu malformații cardiace.

Până în prezent cinci copii din România, - între care Briana Soares, Daria Utu și Mara Burada - se află în Israel în așteptarea tratamentului. De asemenea, medicul Alina Balint din România participă la un program de specializare în anestezie. Au fost explorate oportunități de extindere a cooperării cu România în cadrul acestui proiect, atât prin creșterea numărului de centre în care să se facă selectarea potențialilor pacienți, cât și prin facilitarea identificării medicilor români

participanți în stagiile de specializare. Save a Child's Heart (SACH) este un proiect umanitar internațional, bazat în Israel, sprijinit de Uniunea Europeană. De serviciile sale au beneficiat peste 2250 de copii din 36 de țări. Operarea gratuită pe cord a copiilor români este o ofertă pe care nu o face nici o altă țară din lume.

George Kramer și mintea lui ciudată

Ziarul „The New York Times” a publicat recent un amplu articol consacrat unui autist necunoscut, dar nu mai puțin performant ca celebrul Kim Peek, care a inspirat povestea din filmul „Rain Man” (film distins cu 4 Oscar-uri). Filmul a atras atenția opiniei publice asupra unui fenomen alarmant din Statele Unite: autismul. În ultimii zece ani, numărul nașcuților cu autism (mai ales băieți) s-a dublat, fără să existe o explicație a fenomenului și fără să se cunoască motivul apariției acestei tulburări psihice și neurologice. Nu toți autiștii au memoria fenomenală a eroului din „Rain Man”, majoritatea sunt persoane asociale și incapabile să învețe, dar George Kramer (71) e unul din cei fenomenali, care a atras atenția celebrului cotidian american. De 58 de ani el vine la lucru într-un mic magazin de fierărie din Coney Island, aparținând vârului său, Isaac Abraham. Sosește fix

la ora 7 a.m., mănâncă la un fast food din apropiere exact același meniu, la ora 8 deschide magazinul, iar dacă nu are clienți, studiază cărți de telefon și atlasuri. George Kramer cunoaște pe dinafară miile de șuruburi, piulițe, robineti și alte articole din magazin, le știe dimensiunile, anul fabricației, numărul de catalog, numele companiei care le-a fabricat și numărul ei de telefon. Isaac Abraham nu a cumpărat niciodată un computer pentru a ține inventarul fiindcă memoria lui George e infailibilă. În plus, George e de o cinste absolută fiindcă afecțiunea lui mentală îl face să... nu poată minți! El locuiește la un Centru pentru adulți retardați mental și, în fiecare weekend, se duce la sinagoga din cartier. Ziaristul de la „NYT” îl consideră un fenomen. Dar nimeni nu știe cum și de ce creierul lui are aceste capacități pe care mintea oamenilor „normali” nu le poate atinge.

Cum se pot face milioane de dolari

Cu o plasă de prins muște

În 1988, recolta de tomate a Israelului a fost complet distrusă de o musculiță albă. Ea injecta în roșii o substanță care le distrugea ADN-ul și plantele se îngălbebeau, oîlindu-se. Fermierii au reacționat stropind culturile de tomate cu insecticide chimice, ajungând până la trei stropiri pe zi! Fără nici un rezultat. Musculița albă s-a dovedit a avea o mare capacitate de adaptare la otrăvurile cu care o atacau oamenii. O idee simplă și eficientă a avut un tânăr cercetător de la Institutul Vulcani, Avi Klayman, care a creat o plasă cu care pot fi acoperite culturile de roșii. Ideea nu pare cine știe ce: o plasă ca cele contra muștelor! Dar nu e chiar așa: plasa lui Klayman e brevetată fiindcă e alcătuită dintr-o țesătură specială, cu ochiuri fine, cât să nu treacă prin ele musculițele albe dar cultura de tomate să poată respira și să primească lumina soarelui. Avantajul ei, deloc neglijabil pe o piață internațională sensibilă la produsele bio, este că asigură culturi de tomate netratate chimic. Crearea unui nou model a extins aplicarea ei la culturile de tutun, unde o altă musculiță a produs numai în 1991 pierderi de jumătate de miliard de dolari în Statele Unite. Plasa lui Klayman a avut un mare succes în toată lumea și fabricarea ei i-a adus inventatorului o avere de multe milioane de dolari. Klayman a mai creat, începând din 1990, o serie de alte modele destinate protejării culturilor de flori din sere, zeci de țări - între care Egipt și Iordania - folosind acum aceste plase.

Avi Klayman s-a născut în Israel, unde tatăl lui, supraviețuitor la Auschwitz, a sosit în 1953.

Antropologie genetică

Sunt talibanii descendenți ai unui trib israelit «pierdut»?

Una din ironiile cele mai sinistre ale istoriei pare să fie apartenența genetică israelită a celui mai dur trib islamist din zona de frontieră pakistano-afghană, rezervorul de cadre al celor mai feroce detașamente talibane. Se pare, după cum arată recente studii genetice, că această populație este descendentă a unui grup israelit, exilat acolo acum 2700 de ani. O geneticiană indiană, Shahnaz Ali, cu o bursă de la guvernul israelian, a descoperit că talibanii au o legătură incontestabilă genetic cu oricare din cele 10 triburi israelite, dar mai cu seama cu tribul lui Efraim. În zona respectivă, locuită de Pashtuni, este larg răspândită legenda conform căreia

ei ar fi descendenții tribului Afridi Pathan, legendă confirmată în ultima vreme de descoperirea unor texte istorice. Afridi Pathan au o străveche tradiție a originii lor iudaice, menționată încă în texte din sec. X. Membrii acestui trib, din Afganistanul de est, practică și în prezent o serie de obiceiuri religioase evreiești, deși sunt mahomedani, și alcătuiesc detașamentele cele mai dure ale talibanilor. În 1957, Itzhak Ben-Zvi, al doilea președinte al Israelului, a publicat lucrarea „The Exiled and the Redeemed”, în care afirma că migrația evreilor în Afganistan a început cu „un grup de exilați din Samaria, care au fost transplantați acolo de regele asi-

rian Shalmanasar, în 719 î.e.n.” Interesant este și faptul că ultimul rege al Afganistanului, Zahir Șah, întrebat odată despre strămoșii dinastiei sale, a răspuns că el se trage din tribul lui Benjamin.

„AM VRUT SĂ DEZBAT, NU SĂ RELATEZ SPECTACOLUL”

Prof. univ. dr. Andrei Strihan, Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, din București

Privindu-ne retrospectiv clepsidra, fiecare dintre noi alegem clipe: când ne vedem frumoși cu ochii celor care văd frumusețe în noi; când credem c-am mai făcut un pas răspunzând la întrebarea Psalmistului, „cine poate să urce pe muntele Domnului?”; când ni se pare c-a noastră-i viața. Există - mai rar, e drept - și clipe de realitate. Clipe în care ni se recunoaște truda de-o viață. Am fost martor la una din aceste clipe: decernarea titlului de Doctor Honoris Causa eminentului critic de teatru, prof. univ. dr. Andrei Strihan, de către Senatul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”. Și, încă la zi mare: 60 de ani de la înființarea fostului I.A.T.C., actualmente - universitate, și aniversarea patronului ei, *nenea Iancu*. Dat fiindcă trebuia să fie făcută o reverență și în fața filmului românesc, a fost ales pentru titlul de Doctor Honoris Causa unul dintre cei mai buni regizori postbelici, un nume-instituție: Dan Pița. Ceremonia a fost pe măsură. Eram doar în Cetatea Artelor. A fost un prilej mult așteptat de studenți; necunoscuții, încă, visând la porțile mari (zic ei) ale faimei. Actori, păpușari, dansatori, regizori, scenografi - *in spe* au făcut prologul (călușarii - păpuși, tangou, balet modern) interludiile (proiecții cu filme premiate la Festivalul „CineMAiubit”) și epilogul (teatru - sport și teatru clasic) ale piesei în două acte, de la miezul zilei. Primul act. Interviu cu profesorul Andrei Strihan, tot proiecție de film. Fundalul - biblioteca de acasă (acum, acasă, înseamnă pentru el și București și Tel Aviv). Reporterul - voce numai. Prim planul - protagonistul, condus cu abilitate de reporter în direcția mărturisirilor-cheie ale „alfabetului” său „estetic”. Crezul lui: „să dezbat, nu să relatez spectacolul”. Repere artistice: Toma Caragiu, Lucian Pintilie, Octavian Cotescu, Tamara Buciuceanu, Gheorghe Dinică, David Esrig, Ștefan

lordache, Lya König, Gelu Colceag ș.a. Piese de teatru pe care „le-ar lua cu el”: *Revizorul*, *D'ale carnavalului*, *Livada cu vișini*, *Merinor*, *Leonce și Lena*, *Nepotul lui Rameau*, *Oscar și tanti Roza*... Ce-ar spune tinerilor: să încerce să ia tot ce pot de la profesorii lor, mari maeștri ai scenei românești. De altfel, ecuația *magistru - discipol - la rândul-i - magistru* o pun în aplicare toți cei care își împlinesc creativitatea în orice domeniu și în toate timpurile. O observație critică: de ce piesele lui Mazilu nu sunt pe afișe, azi? Un moment „jucat”: 1. de alții: fragmente, numai mimică, de la repetiția finală cu „Revizorul”, salvată de la distrugere, după ce fusese interzisă de cenzură, în vremea lui Ceaușescu; 2. de el însuși; acțiunea „se petrece” pe timpul când scria la „Contemporanul”: Roger Câmpeanu, la telefon, seara: „Strihane, ești salvat! Nu-ți mai apare cronică la *Revizorul*”). Un *Laudatio* scurt și cuprinzător, având drept asterisc C.V.-ul din interviul-film, elocvent pentru votul Senatului universitar, rostit de prof. univ. dr. Ion Toboșaru, definindu-l drept „un Prospero al teatrului românesc”. Vizibil emoționat, profesorul Andrei Strihan a spus un lucru edificator, resimțit de mulți intelectuali plecați din România, fără ca România să plece din sufletul lor: „M-ați adus cu amintirile pe cheiurile Dâmboviței”; și a elogiat neconjunctural școala românească de teatru. Al doilea act. Interviu făcut cu Dan Pița: o plimbare, cu popasuri în fața scenelor antologice, pe alea celor mai bune dintre filmele sale. A fost un *Laudatio* - poem în proză - rostit de prof. univ. dr. Manuela Cernat, și un discurs de recepție al laureatului, plecând de la filmul de debut, „Paradisul” (1965) și ajungând la „paradisul” regiei de film: refugiul în fața disonanțelor și refuzul mediocrității existențiale. A fost visul unei dimineți de iarnă.

IULIA DELEANU

AMINTIRI DE LA „REVISTA CULTURII MOZAIK”

CALEA VĂCĂREȘTI

Într-un raft al bibliotecii, printre alte cărți de poezie, am dat de volumul apărut în 1983 la Editura Kriterion din București, cuprinzând poezii ale lui Iacob Sternberg, traduse de Iosif H. Andronic și Andrei Roman.

Prin anii '30, Iacob Sternberg adăuga-se faimei sale de poet pe cea de regizor al Ansamblului teatral Sidy Thal. Printre cei din generația mea se mai găsesc, cred, unii ce-și mai amintesc de spectacolul „Ioshke Kalb”, al lui I. I. Singer, în montarea modernă a lui Sternberg.

În vara anului 1940, Sidy Thal, cu ansamblul și regizorul ei, a trecut în

Basarabia, cedată Uniunii Sovietice. Ademeniți și ei de marea iluzie-minciună. Curând li s-a pierdut urma, dispăruți de parcă i-ar fi înghițit pământul.

În vara anului 1957, aflat la Moscova, l-am regăsit, emoționat, pe Iacob Sternberg. Revenise nu de mult din Gulag, de dincolo de Cercul Polar. Bătrân, bolnav, sfrijit, o umbră de om. Umbra celui ce fusese, cândva, poetul modernist, omul de teatru în veșnică efervescență creatoare.

Deschid cu emoție volumul regăsit întâmplător pe un raft al bibliotecii și citesc poezia *Calea Văcărești*: „Pe prag de cârciumi noaptea doarme / și își întinde picioarele spre foc. / Pe stradă zac picioarele bolnave / de un învechit,

săcăitor reumatism. // Mă dor de la războiul ruso-turc. / Mă dor, dar n-are a face, / așa e în viață”.

Așa a fost Iacob Sternberg, un poet al Căii Văcărești. Așa cum I. Peltz a fost romancierul ei. Și unul, și celălalt au cunoscut-o, au iubit-o și au descris-o cu măiestrie. Calea Văcărești - cu oamenii săi în veșnică goană după parnușă, cu bodegiile și cârciumile unde sfârșia grătarul și unde se ciorovăiau poeți înfomețați și vizionari famelicici, porniți să schimbe rostul lumii.

Calea Văcărești. O lume azi dispărută, din care a rămas doar o poezie din paginile unui volum regăsit întâmplător.

Scrisă de un poet dispărut el însuși în condiții tragice.

VICTOR RUSU

O SINAGOGĂ ISTORICĂ

În inima orașului Timișoara, la câteva case de piețele centrale ale orașului, puteți vedea fațada unei clădiri impunătoare, decorată în stilul maur caracteristic pentru sinagogile Europei în secolul al XIX-lea. Este sinagoga neologă construită în anii 1860 de Comunitatea evreilor din Timișoara pe un teren din centrul orașului, care se afla de mai bine de un secol în folosința negustorilor evrei. Proiectul a fost întocmit de un arhitect vienez al timpului. Clădirea, parțial degradată, a fost cedată în urmă cu câțiva ani de către Comunitatea unei fundații culturale, care a promis să o transforme în sală de concerte. Cu toate bunele intenții, nu s-a reușit încă restaurarea construcției, al cărei viitor este incert.

Ceea ce surprinde la prima vedere este importanța și monumentalitatea sinagogii în contextul urban dat, semn al faptului că la acea vreme comanditarii doreau și puteau să-și exprime rolul în viața orașului. Și mai surprinzătoare este placa de marmură gravată de la intrare, datând din anul 1868, al cărei text maghiar indică faptul că sinagoga a fost reînălțată în acel an, în prezența împăratului Franz Iosef al Imperiului Habsburgic, deși prima inaugurare avusese loc în anul 1866. Ne-am putea întreba dacă vizita împăraților Austriei în sinagogi era un eveniment obișnuit la acea vreme. Trebuie însă să luăm în calcul momentul istoric. Anul 1868 este cel în care s-a creat Monarhia dualistă Austro-Ungară, prin înțelegerea politică

a celor două părți, dar și anul în care evreei din Imperiu au obținut după secole de persecuții și izolare, cetățenia deplină. Era și timpul pentru aceste transformări, într-o Europă unde Anglia, Franța și Germania făcuseră deja acest pas important spre democrație. Împăratul conta pe fidelitatea noilor săi cetățeni, care trăiau de secole în această parte a Europei, și dorea să-i asigure de sprijinul său și de protecția sa în caz de nevoie. Bunăvoința imperială a mers atât de departe încât zeci de evrei înstăriți din Austro-Ungaria au primit titlul de baron în anii ce au urmat. A fost o etapă nouă din istoria evreilor din Europa Centrală, inaugurată printr-o serie de manifestări, dintre care una a avut loc în vechea noastră sinagogă, lăsată astăzi în paragină. Era un nou început, care s-a materializat într-un miracol în următorii cincizeci de ani. Profitând de nou context politic democratic, zeci de mii de copii evrei săraci, proveniți din familii de negustori mărunti și meseriași de la țară au umplut până la refuz aproape instantaneu școlile în toate colțurile Imperiului. Nu este cazul, cred, să cităm zecile de nume celebre astăzi în întreaga lume, care s-au format în acei ani de pace ai *Belle-Epoque*, cum numesc francezii perioada 1870-1914. Oricum, anul 1868 a marcat un nou început spiritual pentru evreei din această parte a Europei. Nu puțini istorici afirmă că enormul succes avut în toate domeniile de către evreei în această perioadă a dus ulterior la ura

neînfrântă a unora și la ororile care au urmat în secolul XX.

Dacă eleganta clădire din centrul Timișoarei era cândva pentru toți simbolul unui nou început, astăzi pare simbolul trist al unui sfârșit. Nu ar trebui să fie așa, deoarece, printr-o înlănțuire norocoasă de evenimente, comunitatea din Timișoara a scăpat integral deportării, împreună cu toate celelalte comunități din Banat și din sudul Transilvaniei. Dintre toate comunitățile evreiești prospere, formate cândva pe teritoriul Imperiului Habsburgic, doar cele amintite mai sus au supraviețuit integral dezastrului.

Poate că a fost doar întâmplarea, dar poate că a fost voința divină. Oricum, ar trebui să ne prețuim mai mult trecutul și acele monumente care îl mai pot evoca.

Dr. arh. GABRIEL SZEKELY

Teme și dileme în presa culturală ianuarie 2010

OBSERVATOR CULTURAL - Iulia Deleanu aduce un omagiu controversatului politolog Silviu Brucan, recenzând o carte recent apărută la Ed. Polirom - „*Dosarul Brucan*”. Marius Ghilezan semnează un articol, cu un titlu amuzant - „*Capitalismul moral - o ieșire din criză?*”. De la socialismul cu față umană la capitalismul uman nu este decât un pas. Să vedem ce vom spune la anul, pe vremea aceasta. Lucian Nasta - „*Sentimentul urii ca resort al memoriei*”. Autorul este convins de ceea ce scrie? Ar fi extrem de tragic. Memoria ar trebui să fie un adăpost al judecății lucide, al omeniei și spiritului de dreptate. Ar trebui... M. Vakulovski, de dincolo de Prut, compară România cu Amazonia. Nu suntem chiar acolo. Ciprian Șiulea întreabă (pe cine?): „*Avem nevoie de dreapta?*”. Răspuns, da, dar nu de extrema dreaptă, și nici de extrema stângă. De fapt lipsește stânga democrației. Un merituos articol este semnat de Mirel Horodi (Israel) despre premiul de către Academia Română a cărții lui Sorin Lavric, „*C. Noica și mișcarea legionară*”, în care autorul se întrece pe sine în a cosmetiza extrema dreaptă interbelică. Se mai discută noua carte a lui Norman Manea, „*Vizuina*” (Ed. Polirom), Bedros Horasangian scrie despre „*rinocerizarea României*”, în lumina ultimelor alegeri, a unor fenomene din ultimii ani. A murit scriitorul american, de origine evreiască, D. Salinger, autor al celebrei „*De veghe în lanul de secară*”. Se anunță că Internetul va salva presa tipărită.

CULTURA, în scădere de popularitate, caută teme mai „tari” - C. Noica, Mircea Vulcănescu, pe care, în anii trecuți le ocolea.

Revista „22” - Andreea Pora atacă frontal conducerea TVR, anume pe directorul general, Alexandru Sassu. Se discută și despre politica lui Obama în Afganistan, unde trupele americane au crescut în efectiv la 100.000 de soldați. În privința politicii interne există critici, efectele crizei fiind încă resimțite în ritmul investițiilor, în alte domenii.

ANIMA NEWS - revistă electronică de limbă română - oferă mărturiile ultimului șofer al lui Hitler, criticile Statului Israel aduse Turciei pentru tolerarea unor manifestări antisemite și antiisraeliene, declarația unui episcop polonez, Tadeusz Pieronek despre „exproprierea Holocaustului” de către evrei (care a trezit proteste în comunitățile evreiești din lume), articole de Andrei Oișteanu, Mirel Horodi, ș.a.

ROMÂNIA LITERARĂ - recomandăm cititorilor replica dată de Marta Petreu, pe trei pagini, la criticile aduse cărții „*Noica și mișcarea legionară*”. Autoarea este bine documentată; nu am știut că Sebastian ar fi fost în redacția „Cuvântul” în același timp cu Zelea Codreanu și cu Vasile Marin, dar de aici și până la a afirma că „ucenicul” lui Nae Ionescu ar fi simpatizat cu Legiunea este cale lungă. Mai aflăm că la Biblioteca Națională din capitala Franței a fost deschisă o expoziție, în ianuarie, cu prilejul centenarului nașterii lui Eugen Ionescu, în România toate manifestările fiind blocate de cererea fiicei scriitorului, Marie France Ionescu, de a nu fi serbat în țara de origine.

LITERATORUL (Director-Fănuș Neagu, redactor șef - Mircea Micu). Comemorări: Nichita Stănescu; Haralamb Zincă; George Dinică; ca și Eugen Ionescu (de Nicolae Iliescu); o evocare a unui laureat al premiului Nobel pentru Pace, în 1985, despre care nici azi nu se știe prea mult, Ioan Moraru (știre interzisă de regimul ceaușist), evocarea lui Paul Celan; un interviu cu Nora Iuga despre Virgil Mazilescu, Securitate, Gunther Grass, ș.a.; versuri de Constantin Kapitză, poet prezentat și în revista noastră; este criticat romanul lui Petru Popescu; „Supleantul”; comentarii de Mircea Micu, citate din Mihai Eminescu, demne de a fi discutate.

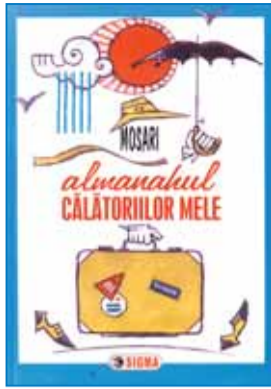
BORIS MARIAN

„Almanahul călătorilor mele” (G. Mosari, Editura Sigma, București, 2009) ediția a III-a, adăugită, a popasurilor prin țări și continente ale unui degustător de Frumos, știind să se bucure de fiecare moment în „Roata vieții”, trebuie citită în mai multe chei. Prima – dubla apartenență sufletească a israelianului originar din România; ~ a doua – poetul sensibil, umoristul blând – nu degeaba ilustratorul de carte este un artist cu spirit congener, *Albert Poch* - și povestitorul cu har și haz, prințând clipa și „opriind-o” în manieră proprie, cu ascuțimea și bonomia înțepelului; ~ a treia – adeptul lui *carpe diem*, optimist lucid, știind prea bine că viața e mai mult bleumarin decât roz, dar păstrându-și zâmbetul în toate împrejurările, cu

Slalom printre culturi și civilizații

știința de a extrage „picătura de nectar/ din cupa plină de amar”. Cât adevăr cuprinde vechiul aforism „stilul e omul” este reconfirmat și de „Almanah...”. Cartea bucură sufletul, induce starea de bine, relaxează și farmecă. Totul – cu discreție, bun gust, finețe înnăscute. Jurnalul său de călătorie este numai aparent „de vacanță”. Scriitorul „turist” tot scrie – în gând – ceea ce, ajuns acasă se transformă în text plin de firesc, fiindcă dialogul subiacent cu cititorul prieten se simte la fiecare pas. Mosari practică verismul literar, preferând literaturizării scrobite schița de portret în mișcare a orașelor, oamenilor, naturii. „Frumoasă e lumea!” – exclamația partenerei sale de viață și de drumetii, doamna Rica, – se

sublimează în comentariile soțului ei, omul de cultură, sfiicios în fața măreției Creațiunii, a sublimului marii arte din muzeele lumii. Mosari este maestru în arta detaliului de toate genurile: arhitectural, legendar, demografic ș.a. O carte - slalom printre culturi și civilizații străvechi și performanțe ale gândirii umane de ultimă oră, scrișă cu ironie și autoironie, irizate de căldură familială: și nepoatele autorului, Dana și Noa, devenite personaje în „Almanah...” scriu compunerii sagace despre „cum mi-am petrecut vacanța”. O carte pe care n-o lași din mână, o lectură pe care o poți, oricând, relua pentru a te plimba – fie și imaginar – prin lumea largă.

IULIA DELEANU

„SCRISORI CĂTRE DANIELA”

Primesc o scrisoare de la doamna Michaela Roșioru, care însoțește o carte apărută în 2009, la Editura Europolis – Constanța, „*Scrisori către Daniela*”, autorul fiind pictorul

Arnold Daghani. M-a emoționat și gestul, dar și mai mult, numele autorului. În anul 1947 a apărut la București o carte, în condiții grafice extrem de modeste, „*Groapa este în livada cu vișini*”, pe care o am în bibliotecă. Am citit-o pe nerăsuflăte, cu lacrimi în ochi, întâlnind acolo, de două ori numele bunicii mele din partea mamei, Herș și Ruchel Scherf. Au fost împușcați pe malul Bugului, după ce li s-a ordonat să-și sape mormintele. Bunica era epuizată, astfel că bunicul a ținut-o în brațe până în momentul execuției. Lacrimile mele nu erau numai pentru ei, ci pentru toți nevinovații uciși în „obsedantul” (cum se exprimă unii) Holocaust. Autorul cărții, ca și al ilustrațiilor, era Arnold Daghani. S-a născut la Suceava, în 1905, a fost deportat, cu soția, în 1942, la Mihailovka. În 1943, au reușit să evadeze, cu puțin timp înainte de eliberarea lagărului, în 1958 a emigrat din România în Israel, apoi a locuit în Franța, Elveția și Anglia, unde a murit în 1985. În 1987, Universitatea din Sussex a primit o donație de 6000 de lucrări ale lui Daghani: picturi, desene, însemnări personale, iar în 1997, s-a înființat un fond arhivistic „Daghani” la Centrul de Studii

Germano-ludaice, din Germania. Cartea de memorii, de care pomeneam mai sus, a apărut în limba germană, în 1960 („*Lasst mich leben*”), în engleză, în 1961, fiind reeditată după 2000 în România (Ed. Hasefer), în Germania (în condiții grafice excelente (Ed. zu Klampen). Un studiu cu ilustrații a fost publicat la Londra, de către Forumul Cultural Austriac, sub semnătura Griseldei Pollock, de la University of Leeds, care s-a deplasat în România, spre a cunoaște țara de origine a picturului-evocator. Dar să revenim la „*Scrisori către Daniela* (1959-1984)”. Traducerea și notele aparțin Michaeliei Roșioru, ediția fiind îngrijită de Florica Cruțeru, din Constanța. Editoarea ne relatează cum a aflat, cu totul întâmplător, despre existența relației de iubire, continuată printr-o îndelungată corespondență, a scriitoarei, artistei plastice Daniela Miga, membră a Uniunii Scriitorilor din România, cu pictorul Daghani. Chipul ei a fost redat de sculptorul Alexandru Călinescu (1889-1978), ca și, desigur, de omul care o iubea, Arnold Daghani.

Volumul redă în mare parte, dacă nu chiar toată corespondența, care are o valoare, de netăgăduit, documentar-culturală, pe lângă aspectul uman, sentimental. „Artistul poate să trăiască mai intens decât oricine altcineva bucuria și durerea, cerul și iadul”, scria Daghani în octombrie 1959, la circa un an după plecarea din România.

Daghani a suferit dublu din cauza plecării din țara de origine: a ieșit dintr-un

mediu familiar și a părăsit o femeie, care, se pare, a fost dragostea vieții sale. De la prima scrisoare până la ultima se simte puternica pulsație a inimii unui om care iubește, dincolo de durerile provocate de boală. Ultima este o telegramă: „Iartă, draga mea, tăcerea din cauza unor mari griji... Sentimente neschimbate, urmează scrisoarea cu explicații, fii binecuvântată, cu drag”. Nu a mai urmat nicio scrisoare, nicio explicație. Artistul a avut o viață frământată, recunoașterea sa a venit greu și mai mult în postumitate. Cartea cuprinde, în partea finală, reproduceri. Daghani rămâne un mare artist, puțin, foarte puțin cunoscut în România. Pentru amintirea celor care au trăit prin anii 50, reproducem adresele de pe un plic din 1959: Daghani – Hotelul Anglo-Saxon, Ierusalim; Doamna Daniela Miga, str. N. Goleșcu 20, raion Stalin, București. În 1959 mai exista raionul Stalin. Iar Daghani își începea prietelul prin lume. O carte – un roman, cu informații despre locuri, oameni din mai toată Europa. Cititorul are șansa unor reale satisfacții. O carte excepțională, pe care presa noastră culturală nu a luat-o încă în atenție. Sperăm că ignorarea lui Daghani nu va învinge. Mulțumiri sincere, doamnelor Florica Cruțeru și Michaeliei Roșioru pentru un gest de rară noblețe, pe care mulți ar trebui să-l considere exemplar – readucerea în memorie a unor nume de artiști iluștri, de oameni care au creat și au iubit.

BORIS MARIAN

O foarte agreabilă surpriză

Am preluat în titlu cuvintele prefatorului, Gh. Grigurcu, la volumul de antologie al poetei *Izsak Martha*, intitulat (inspirat) „*Polenul e verbul*” (n.n.: observați incantația celor trei „e”). Selecția aparține autoarei, noi am citit o parte din bogata ei bibliografie. Poate că meritau și alte poeme să fie cuprinse. Vom parcurge volumul, citând ceea ce ni se pare mai sugestiv. Menționăm că este vorba de un itinerar de aproape 30 de ani (1979-2008). Primele două versuri, cu prospețimea perioadei de debut – „avem ochii atât de mari/ pentru lumea asta atât de mică”. Urmează, în alt poem, o metaforă puțin forțată – „surâsul mototolit al nevremii”, deși justificată în context („*Ochii Berenice*”). „Floarea de colț în deșert” este o imprecizie în imagine, dar poemul, în totalitate, este chiar frumos, de aceea îl vom cita în continuare: „zumzetul viespilor în căpița galbenă/ridicată până la cer/ un Babel al închipuirii/un pod majestuos/ peste apa stătută a străzii/ o barieră în calea fluturilor de noapte”. Un poem, cum s-ar spune, de nota zece, cu minusul de la început. Ne deranjează, poate greșim, folosirea determinativului „asta” în locul lui „aceasta”, mai elegant, totuși. „Dați-mi înapoi singurătățile” sună banal, poate și din cauza cunoscutului șlagăr. „Poeti

neputincioși, poet dement” nu este *fair* pentru colegii de breaslă. „Cerul de ceară” este o metaforă nereușită, ceara fiind o substanță palpabilă, indiferent de culoare, iar alăturarea *cer-ceară*, strică. Cititorul are, poate, impresia că noi căutăm nod în papură. Am citit poeme excelente ale Marthei Izsak, pe care autoarea, probabil din dorința „omogenizării” volumului, le-a lăsat deoparte. Emoționante - poemele dedicate bunicii (ucisă în Holocaust), mamei (din finalul volumului). Iubirea pentru muzică (Chopin, Strauss), poezie (Goethe), moștenită din familie, se resimte benefic în poeme.

„Iubitul meu de ceară” sugerează moartea cuiva sau nu, dar nu poate fi comparat cu „fata morgana” nicipum. Poezia nu este, desigur, o știință, arta oferă un grad nelimitat de libertate, dar ce nu „sună”, nu „sună”. „La început a fost cuvântul” este chiar... un început lovit de banalitate, iar Cuvântul, - la fel ca și Dumnezeu - se scrie, așa am dori, cu literă mare. Unele poeme, mai aproape de anii aceștia, sunt oarecum retorice, altele chiar moralizatoare, deși mesajul este uman. Dar „polenul e poemul/ ce-a existat înaintea cuvintelor” este absolut poetic

Amendabil mi se pare poemul „La

forul roman”, care aproape că nu este poem, iar „*lume imbecilă*”, „*chinezi cu privirea strâmbă*”, cacofonia „*că ceasul*”, aproape că distrug impresia artistică. „*Odă limbii interioare*” este remarcabilă prin expresivitate și trăire a propriei existențe, dar cine știe dacă strămoșii poetei au fost esenieni? Fie, nu este important. Unii au strămoși cauzieni. „*Când eram mică*”, un început de poem fără titlu, credem este cea mai rezistentă piesă din volum. Putem fi de acord cu criticul și poetul Gh. Grigurcu, dar am vrea să adăugăm o simplă supoziție: dacă altcineva, de pildă autorul acestei cronici, ar fi alcătuit antologia, cred că am fi avut un volum mai reușit. Autorii nu știu să se autoaprecieze, nu pot fi obiectivi. Izsak Martha are poeme mai bune, care îi poartă semnătura. Premiile acordate au fost meritate, ca și participarea la numeroase manifestări internaționale. Ea este și vice-președinte al Ligii Culturale România-Franța. Succes, în continuare.

B.M.M

Scurt 2 (Scurt pe doi)

Ați văzut o broască?

In Israel trăiesc 2800 specii de plante, peste 500 specii de păsări, 100 specii de mamifere, 100 de reptile și mii de nevertebrate. Totuși, după cum arată un sondaj, în 2009 dintre israelienii care se plimbă în natură, 36 % nu au văzut nici un animal sălbatic, numai unul din 166 au văzut un fluture și doar unul din 45 a văzut o broască. Dumneavoastră de când nu ați mai văzut o broască, în România?

Bunicul lui Beckham

La finele anului trecut a murit bunicul celebrului fotbalist britanic David Beckham, cel mai bine plătit jucător de fotbal din lume. În mormântarea a avut loc în cimitirul cunoscutului cartier evreiesc din Londra, Goldens Greens. Joseph West, bunicul după mamă al lui David Beckham, era evreu. David își reamintește, în autobiografia sa „*My World*”: „Eu obișnuiam să port chipa când eram adolescent și probabil am avut cu iudaismul un contact mai mare decât cu oricare altă religie”.

Scarlett

Cronici entuziaste și scandarea numelui ei de către public au salutat interpretarea lui *Scarlett Johansson* în noua premieră newyorkeză a piesei „*Vedere de pe pod*” de Arthur Miller. Actrița, care și-a cucerit celebritatea ca interpretă, până la 25 de ani, în peste o duzină de filme, va juca timp de trei luni pe scena Teatrului Cort, de pe strada 48. Scarlett, după cum a declarat într-un interviu, este „pe jumătate evreică”, prin mama ei.

Germania donează 60 de milioane de euro pentru Auschwitz

Germania donează 60 de milioane de euro pentru preservarea Muzeului de la Auschwitz, adică pentru întreținerea clădirilor celebrului lagăr de exterminare. Până acum, toate cheltuielile de întreținere ale fostului lagăr au fost suportate de guvernul polonez. «Aceasta este o expresie a responsabilității noastre istorice», a declarat ministrul de externe german, Guido Westerwelle. Anual, fostul lagăr este vizitat de 1 million de turiști.

S.U.A.: Numai 16% din cumpărătorii de alimente kosher sunt evrei

Alimentele kosher sunt percepute în Statele Unite ca fiind curate ecologic, cu ingrediente pure, controlate. Americanii nu prea au încredere în ce le oferă industria lor alimentară dar în severitatea controlului rabinic se încred. Astfel că vânzarea de alimente kosher a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare explozivă și marile lanțuri de supermarketuri au creat raioane speciale. S-au înființat și rețele de magazine kosher. Dar o anchetă de marketing a arătat că numai 16% din clienți sunt evrei. Se estimează că în 2013 piața americană de alimente kosher va atinge 13 miliarde de dolari.

Cutremurul din Haiti a distrus străvechea comunitate evreiască

Dacă până acum un deceniu, evreii din Haiti au putut să se adune într-o casă și să celebreze marile sărbători, unul dintre ei servind ca oficiant de cult, în ultimii ani nu mai rămăseseră suficienți bărbați nici pentru un minian. Cutremurul devastator petrecut recent a fost ultima lovitură dată unei străvechi comunități al cărei trecut începe cu anul descoperirii Americii. Primul evreu care a pus piciorul pe insulă în 1492 a fost Luis de Torres, translatorul lui Cristofor Columb. În secolul al XVII-lea, evrei din Brazilia s-au așezat în Haiti. Mulți dintre descendenții lor au ajuns victime ale revoltelor sclavilor de la

începutul secolului al XIX-lea care au condus la independența insulei. La sfârșitul sec.XIX-începutul sec. XX, un aflus de imigranți evrei a venit din Liban, Siria și Egipt. Mulți dintre aceștia s-au îmbogățit din comerțul cu textile. În anii 30 comunitatea a sporit prin venirea a 100 de refugiați din Europa, care au emigrat de teama nazismului, astfel că, la jumătatea secolului trecut, a existat o comunitate formată din 300 de persoane. Mai târziu însă, o parte din aceștia a plecat în SUA, Argentina și Panama. Arheologii au găsit dovezi ale unei comunități cripto-evreiești, respectiv marani, în orașul J'amie din vestul insulei Haiti. Prin anii 1940-1950, evreii care locuiau la Port-au-Prince importau azimă și se adunau câte 50-60 să serbeze Pesah-ul.

Înainte de recentul cutremur, s-a estimat că în Haiti, cu o populație de nouă milioane, trăiau 25 de evrei, majoritatea locuind în Petionville, o enclavă relativ bogată, situată între dealurile de lângă Port-au-Prince. Nu există rabin și nici vreo sinagogă. Singurul sul de Tora se află în casa lui Gilbert Bigio, unul dintre cei mai bogați oameni de afaceri haitieni, liderul comunității evreiești din insulă. El este proprietarul terenului pe care israelienii au ridicat un spital militar pentru ajutorarea sinistraților. Haiti și Israelul mențin relații diplomatice și Mașav, organizația israeliană pentru dezvoltare internațională, a creat în Haiti ferme speciale pentru a-i învăța pe haitieni practici agricole sustenabile, ca irigațiile cu picături sau cultivarea legumelor în sere. (E.G.)

Dispariția unui scriitor emblematic al anilor '70

Erich Segal a decedat, la 72 de ani

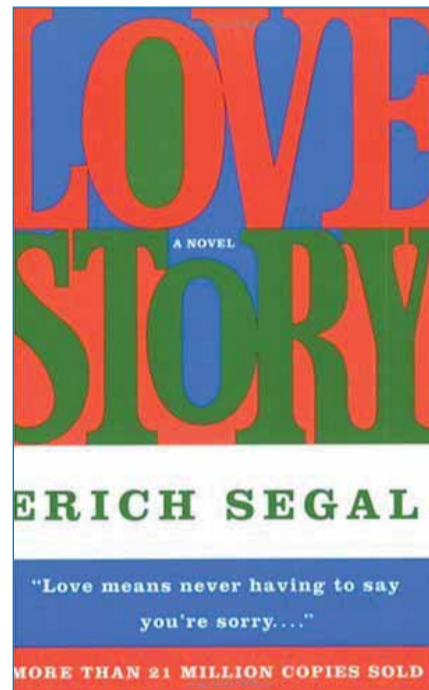
„Dragostea înseamnă ca niciodată să nu spui că-ți pare rău”. Aceste cuvinte, rostite de Jennifer Cavelleri, eroina din „Love Story”, a scriitorului Erich Segal, au rămas întipărite în mintea unei generații pentru care filmul cu acest nume (lumea a cunoscut mai întâi filmul, apoi cartea, deși procesul a fost invers) a însemnat, după curentul hippiot al deceniului anterior, revenirea la romantism, fidelitate, sacrificiu în dragoste. Când a compus-o, sub forma unei scurte povestiri, la sfârșitul anilor 60, Segal - decedat la 17 ianuarie a.c. la Londra - nu a reușit să o vândă, dar agentul

său literar l-a sfătuit să o transforme în roman. Rezultatul a fost fenomenul cinematografic și literar „Love Story”. A devenit best-seller-ul anului 1970, cea mai bine vândută carte din Statele Unite, tradusă în 33 de limbi, și cel mai vizionat film al anului 1971.

Profesor de limbi clasice, Erich Segal nu s-a așteptat la acest succes, deși, când scrisese romanul, nu era un necunoscut în lumea filmului, el fiind autorul scenariului faimoasei pelicule a formațiunii Beatles, „Submarinul Galben”.

Născut la New York, fiu de rabin, Segal a studiat din copilărie limbi străine, inclusiv ebraica. Și-a luat un masterat în limbi clasice la Harvard și un doctorat în literatură comparată la Yale. A predat la o serie de universități americane și europene, printre studenții lui aflându-se fostul vicepreședinte american Al Gore și fostul președinte al S.U.A., George W. Bush. Segal a recunoscut că Gore și propriul coleg de cameră de la Harvard, actorul Tommy Lee Jones, au servit ca modele pentru Oliver Barrett IV, eroul din „Love Story”.

Segal a scris și o continuare a acestui roman, „Oliver's Story”, care a avut mai puțin succes. În schimb, alte două cărți ale lui au devenit best-seller-uri: „The Class” (1985), o poveste despre absolvenții din 1958 de la Harvard (anul în care a absolvit și el), și „Doctorii”. Dar a publicat și lucrări de cercetare academică, mai

ales despre literaturile elenă și latină. Ultimii ani din viață i-a petrecut în Marea Britanie, unde a fost profesor la Colegiul Wolfson, din cadrul Universității Oxford.

Indiferent de valoarea sa literară sau artistică, „Love Story” rămâne o creație emblematică a acelor ani. Contemporanii săi nu vor uita nici cartea și nici pe autorul ei.

EVA GALAMBOS

Un mare scriitor a părăsit planeta Pământ

J.D. SALINGER

La 27 ianuarie 2010 a plecat dintre noi - cum spunem despre decedați - scriitorul Jerome David Salinger (semna prenumele doar cu inițiale), la vârsta de 91 de ani, împlinind la 1 ianuarie a acestui an. Născut la New York, unde a publicat în principalul cotidian al metropolei, el a debutat în 1948, destul de matur, cu povestirea „O zi perfectă a peștelui-banană”.

Critica îl remarcă, iar în 1951 scrie romanul vieții sale, cu multe elemente autobiografice (a participat la război, a urmat cursurile Academiei Militare din Pennsylvania): „De veghe în lanul de secară”. Cartea a apărut la noi, în două traduceri: prima a Catincăi Ralea și a lui Lucian Bratu, și a doua în 2005, sub semnătura lui Cristian Ionescu, se pare, apreciată mai mult (v. IDEI ÎN DIALOG, februarie 2006, Radu Paraschivescu). În 1951, cartea s-a vândut într-un tiraj de 250.000 de exemplare, talentul autorului de a reda frământările și reacția unui adolescent față de „accidentele” vieții, război, etc. fiind ieșit din comun. A mai scris povestiri, apoi două romane, pe care nu le-a publicat, dar a scris despre ele în corespondența cu numeroși prieteni. O carte cu aceste scrisori a apărut, fără acordul lui, în Anglia. A avut loc un proces, J.D. Salinger l-a câștigat, dar cartea a apărut. Scriitorul s-a ferit toată viața de celebritate, a preferat, cum spunea el, „semi-obscuritatea”. În 1998, fiica și o prietenă a sa au publicat „Memorii”. Deși era militar, prin studiile urmate, a fost un adversar al războiului, a publicat o povestire, „Pentru Esme - cu dragoste și abjecție”. Poate fi comparat cu Heinrich Böll, ca manieră de scris, dar, desigur, americanismele din text îl distanțează de marele romancier european. Tatăl său era evreu, mama - catolică irlandeză. Pentru scriitor originea etnică nu avea nici o importanță.

B.MEHR

Jules Pascin – Vidin-Paris, via București (1885-1930)

Julius Mordehai Pincas s-a născut la 31 martie 1885, la Vidin, în familia unui negustor de grâne, sefard, mama fiind de origine italiană și sârbă. În anii 1892-1896, a trăit la București, apoi a plecat la Budapesta, la Viena, în Franța. În timpul

Gypsy with a Guitar

Primului Război Mondial a trăit în SUA, unde și-a adus și soția, Hermine David. A revenit la Paris, unde era o personalitate cunoscută în Montmartre, Montparnasse. A fost prieten cu Max Weber, cu alți moderniști, inclusiv români, ca și cu americanul Hemingway. A ilustrat o frumoasă ediție a operelor lui Heine, în stil expresionist. La 2 iunie 1930, după o expoziție reușită, la Paris, Jules Pascin (anagrama de la Pincas) s-a spânzurat, într-o criză de nervi, fiind suferind de ciroză, de câțiva ani. La cimitir, în cortegiul care l-a însoțit s-a aflat și Mihail Sebastian. La înmormântarea lui Pascin a vorbit Shalom Asch, ceremonia desfășurându-se după ritualul iudaic. Ulterior, Sebastian, sensibil și bun cunoscător al artelor plastice, a scris și despre Pascin.

Itinerarul lui Pascin se aseamănă cu al scriitorului Elias Canetti, originar din Rusciuc, care a avut contact cu lumea românească. Pictorul a lăsat moștenire circa 500 de lucrări diverse, multe portrete, peisaje, scene inspirate din Biblie. Totodată, se simt la acest artist afinități cu Cézanne, Lautrec, Duffy, Fragonard

(cineva l-a numit „Fragonard de la Mer Noire”), Degas, Ensor, Renoir și chiar Goya, El Greco. Acestea sunt comentarii ale unor critici de artă. În România se află 30 de desene ale lui Pascin, la Cabinetul de Stampe al Academiei, apoi 13 lucrări la MNAR, la Muzeul Municipiului București, la Muzeul Goga din Ciucea, ș.a. Despre el au scris Tudor Arghezi, Ionel Jianu, Marika Kiss Grigorescu, Liviu Floda, Marcel Iancu, Adrian Maniu, Jean Negulescu, A.L. Zissu, N.D. Cocea, Camil Ressu, Victor Eftimiu, Ion Minulescu, Iosif Iser, care l-au cunoscut personal. Ilustrațiile sale au fost reproduse în numeroase publicații din Franța, SUA, Israel, România, etc. Mihai Oroveanu a reprodus imagini ale satului românesc, surprinse de Pascin. Se pare că pictorul a vizitat România și după plecarea sa la Paris. A cunoscut Delta Dunării, Brăila, Galați. A străbătut mapamondul, Americile, Africa, Europa. Autorul romanului „Golem”, Gustav Meyerink, l-a introdus în cercurile

culturale din Germania. Ilya Ehrenburg l-a comparat cu Modigliani.

O parte din lucrările lui Pascin se află în Israel, datorită fratelui pictorului, care le-a donat Muzeului Israelului.

BORIS MARIAN

La Sangeusa

Restituiri și evocări culturale evreiești

„O construcție, o clădire, o proprietate materială, datorită vicisitudinilor naturii și societății, nu este întotdeauna perenă în timp ce moștenirea culturală, ca bun spiritual, intră în universalitate. De aceea moștenirea culturală trebuie păstrată, înscrisă și continuu promovată prin aducerea ei în actualitate și reinscriere în conștiința celor prezenți, au afirmat, în deschiderea conferinței lor, frații DAN și SORIN RIGA, doctori în medicină, medici primari psihiatri, cercetători științifici gradul I, membri ai unor prestigioase Academii de științe din străinătate. Conferința a avut loc în sala din str. Popa Soare a sediului JCC, la 13 ianuarie a.c., înscriindu-se ca un important eveniment cultural din seria celor organizate acolo cu regularitate de F.C.E.R.

Dr. Dan Riga și dr. Sorin Riga, fără a fi membri ai Comunității noastre, au întreprins în perioada 2003-2009 un program de pionierat pentru restituția culturală evreiască, publicând numeroase articole și volume dedicate unor personalități medicale evreiești din România sau de origine română, activitate editorială ce depășește cantitativ, ca total, dimensiunile unui volum de peste 900 de pagini. Autorii programului subliniau în conferința lor că această activitate se înscrie în programul de contracarare a antisemitismului, de la real-semitismul inițiat de acad. Nicolae Cajal la pro-semitismul promovat de dr. Aurel Vainer.

Primul în ordinea evocărilor a fost dr. Gheorghe Călin (1915-1977), care a colaborat cu tatăl conferențiarilor, o legendară figură a școlii românești de medicină, prof. dr. Ilie Th. Riga, la editarea a trei volume de „eseuri și sinteze” de antropologie, a unor lucrări de anatomie și a lucrării „De la materie la om” (1977). Menționăm, pentru cei care sesizează asemănarea onomastică: da, dr. Gh. Călin a fost soțul cunoscutei profesoare și critic literar Vera Călin.

Interesantă a fost evocarea lui Iliia Mecinikov (1845-1916) despre care frații Riga au publicat numeroase articole în manuale, tratate și lucrări enciclopedice. Laureat al Premiului Nobel, Iliia Mecinikov, savant rus, a avut mamă evreică și tatăl a fost un descendent al Spătarului Nicolae Milescu.

Simion Oeriu (1902-1982) a fost membru corespondent al Academiei Române dar, după emigrarea în Israel, a devenit o „non persoană”, dispărând din atenția presei din țară. A contribuit la dezvoltarea chimioterapiei tuberculozei, preparând substanțe prin care a inhibat rezistența microbilor la antibiotice și a studiat din punct de vedere biochimic fenomenul îmbătrânirii și al biostimulatorilor. Dr. Sorin Riga a menționat cu mândrie faptul că a

fost singurul student care a luat nota 10 cu distincție la examenul de biochimie dat cu Simion Oeriu și că, împreună cu fratele său, Dan, a continuat în țară cercetările profesorului în gerontologie, geriatrie și medicina anti-îmbătrânire.

O figură importantă a medicinei românești și internaționale a fost dr. Corneliu

Giurgea (1923-1995), inventatorul medicamentului „Nootropil” (Piracetam), larg folosit astăzi.

Dr. Cornelia Abraham (n.1949, la București) este în prezent profesor de biochimie la Boston University și se ocupă de cercetarea proceselor îmbătrânirii.

Iacob Levi Moreno (1889-1974) și David Wechsler (1896-1981) se bucură de recunoaștere internațională pentru studiile lor în psihiatrie.

Eliot Sorel (n.1939), Doctor Honoris Causa al Universității de medicină și farmacie din București, este, de asemenea o personalitate a psihiatriei contemporane.

La conferință au fost prezente personalități ale predării academice a istoriei medicinei, între care respectabilul nonagenar Gh. Brătescu, căruia participanții la discuții i-au adus un binemeritat omagiu. Alături de el a luat cuvântul prof. dr. Traian Ionescu, o legendă vie a acestei discipline, octogenar, dar în plină vigoare intelectuală, expert timp de 30 de ani al OMS, care a evocat diferite întâlniri cu medici de origine română din Israel, unii dintre ei cu mari responsabilități în rețeaua de asistență sanitară israeliană, cum au fost

dr. Schwartz și dr. Iacob Mentzel, care au condus succesiv, ca directori generali, serviciile de sănătate din această țară. „Medicii originari din România au fost și mai sunt axa și coloana vertebrală a medicinei din Israel!” a afirmat prof. dr. Traian Ionescu, care, ca expert OMS, s-a ocupat timp de 19 ani de medicina din Israel. Să adăugăm la această omagiere și pe cea a prof. dr. Cornel Sabetay, care în întâlnirile pe care le-a avut în Israel, l-a cunoscut și pe dr. Elian, anestezist de prestigiu astăzi, care a făcut parte din echipa care l-a răpit pe Eichmann din Argentina. El l-a „adormit” atunci pe criminalul nazist... O largă evocare a medicilor români de origine evreiască a făcut conf. dr. Octavian Buda.

ANDREI BANC

„E PRIMĂVARĂ ÎN IANUARIE..”

Așa începea un cântecel dintr-un musical românesc al anilor '60, devenit repede șlagăr. Mi-a adus aminte de el verisajul acuarelelor celebrând florile, în ultima zi a lui Gerar, purtând semnătura doamnei Stela Georgescu. A fost primul dintre evenimentele matineului duminical, deschis de șeful Secției C.A.S. a F.C.E.R., dr. ing. José Blum. „Acuarela e un gen dificil, pretențios, care cere mult profesionalism. Doamna Stela Georgescu nu este o profesionistă, dar, prin talent și dragoste pentru artă, reușește să transmită emoția căutată de privitor”, spunea cunoscutul grafician și caricaturist de șevalet Albert

Poch, într-o sensibilă prezentare-dialog cu pictorița. Un debut târziu, o poveste de-o viață, o aplecare spre pictură venită de la mama ei, „profesoară de desen și gospodărie, cum era pe vremuri”, mărturisirea aceea care ni se revela cu totul altfel decât o știam în viața de zi cu zi: secretara competentă și energică de la Cancelaria președintelui. Mama domniei sale i-a îndrumat primii pași spre pictură, învățând-o „ce înseamnă să pui o culoare pe hârtie”. Mergeau împreună pe străzi vechi ale Bucureștiului, în saloane de pictură, învățând-o să privească. După terminarea liceului, fiica ar fi dorit să urmeze o școală de artă, dar era nevoie de bani și banii erau prea puțini pentru acest „lux”. A renunțat la „meserie”, dar nu și la iubirea de frumos. Cu o perseverență demnă de tot respectul, a continuat să stea de vorbă cu florile, pomii, păsările, „convorbiri” din care și-a extras echilibrul lăuntric, puterea de a zâmbi în fața necazurilor vieții. Stau mărturie floralele reunite pe simezele ad hoc al JCC, cadou pentru fiica și soțul doamnei Stela, născuți, amândoi, la 31 ianuarie. Remarcând „acordurile de alb, roșu, galben, albastru”, predominante în tablouri, criticul de artă Irina Cajal le-a caracterizat drept o prelungire a tactului,

bonului gust, armoniei din modul de a fi al pictoriței, citând considerații despre floralele ale unor maeștri ai genului. „Ne bucurăm că în jurul nostru răsar flori”, a fost concluzia-metaforă despre vernisaj a președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer.

IULIA DELEANU

Pentru tine, Aby

Când am scris acest articol, gândul meu nu a fost neapărat să aduc aminte faptul că au trecut trei ani de la dispariția bunicului meu, ci mai degrabă a fost să învelesc foaia cu imagini memorabile despre CINE A FOST BUNICUL MEU, ALBERT GUTTMAN, și cum a reușit el să-mi marcheze viața prin muzică și pian.

Am avut norocul să mă nasc într-o familie de artiști (muzicieni și actori) și, pentru a reuși să înțeleg profunzimea muzicii și rostul ei pe pământ, bunicul meu mi-a insuflat dorința de a cunoaște pianul mai bine. Cu o candoare deosebită și răbdare, Aby m-a făcut să descopăr că pianul poate fi singurul lucru care mă poate înțelege cu adevărat într-o lume în care oamenii nu mai au timp sau nu mai sunt dispuși să se asculte unul pe celălalt. Și așa a fost: pianul este modul meu de a mă exprima și de a-mi transpune toate sentimentele și gândurile. El m-a învățat că prin pian pot să râd, să plâng, să regret, să sper și să iubesc.

El așa a făcut. Și poate de aceea pentru mine bunicul meu a fost persoana care a știut, prin muzică și pian, să se bucure de viață, să dăruiască și să iubească cu toată pasiunea. Iar pentru mine, asta a fost o lecție.

Mulțumesc, Aby!

NOEMI GUTTMAN

Albert Guttman (1937 – 2007) a fost colaborator al renumitului violonist Radu Aldulescu, a concertat alături de Lola Bobescu, Silvia Marcovici, Christian Ferras, Charles Reneau, Vera Denes, Joseph Chuchro ș.a. În 1981 a primit Premiul Hephzibach al Academiei de Muzică „Yehudi Menuhin”, de la Paris.

„PRILEJ DE MEDITAȚIE SOCIALĂ”

Lansarea volumului de memorii scris de prof. univ. dr. Andrei Voinea, „Împreună pentru sănătatea omului” - deschisă de șeful Sectorului C.A.S., dr. ing. José Blum, moderată de președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer - s-a transformat, prin anvergura vorbitorilor și calitatea intervențiilor, într-un simpozion academic: o binemeritată omagiere a unei vieți dedicate celei mai nobile dintre profesii, medicina. Moderatorul a prezentat un succint C.V. al acestui eminent om de știință, dar, mai presus de toate, om, pedagog, formator al multor generații de chirurzi ortopezi remarcabili, autor de cărți de specialitate distinsse cu importante premii, director de spitale, coordonator al rețelei medicale din cadrul F.C.E.R., director al Centrului de Ajutor Medical al aceleiași instituții; în prezent, coordonator al unui grup de voluntari din Comisia de sănătate a B'nai B'rith România. „Yahad – Împreună este un titlu extraordinar de bine găsit”, a spus dr. Aurel Vainer, definind poziția evreului din Diaspora: a comunica cu mediul social înconjurător și a-și păstra tradițiile. „Profesorul Andrei Voinea are simțul comuniunii, al relațiilor sociale, dar are și talent literar”, a conchis domnia sa. Unul dintre discipoli, acad. Nicolae Gorun, remarca exactitatea

definiției în ce-l privește, dintr-un capitol al cărții, „un destin acreditat prin muncă: acad. Nicolae Gorun”, deschizând robinețul propriilor amintiri despre munca alături de profesorul Andrei Voinea și de alți reputați medici evrei, profesori (Zalman Iagnov, Abraham Schechter, Rudolf Brauner, Iuliu Ghelerter, Marcel Saragea; un loc aparte în memoria sa afectivă – acad. Nicolae Cajal) și colegi (dr. Alexandru Elias, prof. univ. dr. Dumitru Mureșan, doctorița și poeta Riri Manor, prof. univ. dr. Corneliu Sabetay). La rândul său, prof. univ. dr. Corneliu Sabetay, președintele C.E. Craiova, a vorbit despre inteligența modestiei, capacitatea extraordinară de muncă, arta prieteniei ale autorului, a subliniat conotațiile teozofice ale noțiunii „împreună”: rădăcinile comune ale religiilor mozaică și creștină, a evocat anii de rezidențiat, când a citit cărțile de ortopedie ale profesorului Andrei Voinea. Prefațatorul cărții, scriitorul Dorel Dorian, a enumerat motivele pentru care aderă la axul cărții cuprins în titlu, fără să ocolească problema ne-oamenilor în halat alb, ceea ce trebuie să ne mobilizeze în „a ne regăsi ca unitate, entitate, spiritualitate”. Medicul primar ortoped Mihai Birman, din Chișinău, aflat la un curs în România, a

pus în discuție câteva probleme medicale de actualitate: ~ nocivitatea unor medicamente și nevoia ca medicamentul de calitate să fie la îndemâna tuturor; ~ relația între lipsa de sănătate și încălzirea climei, stres, rea credință, rea voință, ignoranță, sărăcie. Lucrări de specialitate ale profesorului Andrei Voinea – cărți de căpătâi pentru tinerele generații de medici ortopezi și aprecieri ale multor medici români pentru medici evrei au fost alte două direcții ale intervenției vorbitorului. „Nu cred că o lansare de carte este un eveniment monden, ci un prilej de meditație socială”, a spus maestrul av. Constantin Vișinescu, care a creionat un portret în mișcare al medicului, omului, scriitorului Andrei Voinea, pornind de la o experiență personală de viață (1984) și o colaborare literară ulterioară. Recunoștință pentru modul în care i-a îngrijit părinții (Ivan Trușter), o epigramă admirativă (Benone Constantin), nevoia de a spori asemenea întâlniri „împreună” privind istoria medicală și relațiile interumane (dr. Aurel Vainer), quod erat demonstrandum-ul, „ne-am simțit bine împreună”, și mulțumirile pentru antevorbitori, rostite de autor, au încheiat colocviul. (I.D.)

O galerie a precursorilor Un „Nea Nae” singular

Niciodată n-am putut afla de unde până unde lui F. Aderca i se spunea „Nea Nae”. Am auzit-o strigându-l așa pe soția lui, Sanda Movilă, și am preluat apelativul, fără a cere explicații. Mult mai târziu, l-am iscodit pe fiul său, excelentul traducător Marcel Aderca, însă tot n-am dezlegat enigma. Un singur lucru era cert: greșeau cei care îi atribuiă numele Felix, când în acte scria limpede Froim.

Pe la mijlocul anilor 1950, Nea Nae venea zi de zi la Casa Scriitorilor, cu bicicleta, pentru a lua masa de prânz împreună cu Sanda Movilă, sosită pe alte căi ceva mai devreme. Se așezau la orice masă ar fi găsit locuri libere și intrau în vorbă cu oricine. Mai ales dânsa era vorbăreată, dar nici maestrului nu-i plăcea taifasul. Contrar spuselor că ar fi arțagos din fire, se lăsa ușor abordat. E drept, omul cu bicicleta măturisea o anume mândrie, de natură poate să inhibe pe eventualii tineri dornici să intre în dialog. F. Aderca predase la Editura pentru Literatură o vastă monografie despre Goethe, la care i s-au tot cerut modificări, încât manuscrisul n-a luat niciodată drumul tipografiei. Iritat de nesfârșitele tergiversări, autorul se consola declarând sus și tare că în strada Sf. Constantin, unde locuia, trăiește cel mai mare biograf al clasicului german. Mai pe față, mai discret, va fi năzuit, poate, să concureze cu celebritatea lui Friedrich Gundolf. Oricât s-ar fi zâmbit la astfel de susțineri suspecte de infatuare, Aderca avea un trecut literar prestigios, care-i dădea dreptul la infinită considerație. Cumulase o experiență de decenii, petrecute printre literați, și avea oricând ce să povestească. Încă înainte de primul război mondial, reținuse atenția profesorului Rădulescu Motru, care-i publica versuri și pledoarii pentru modernizarea înțelegerii fenomenelor estetice, în paginile publicației „Noua Revistă Română”. Imediat după război, fusese alături de Lovinescu la „Sburătorul”, printre colaboratorii cei mai căutați pentru opiniile sale suplimentare. În acest cerc avea s-o

și cunoască și să se apropie de poeta și prozatoarea Sanda Movilă. A urmat, apoi, intensă prezență alături de Argezi, la „Bilete de papagal”. Se întâmpla, deseori, celor ce aspirau a-și vedea numele promovată în revista argheziană, să trimită manuscrisele și să aștepte verdictele lui Aderca. Un exemplu ni-l furnizează Marcel Avramescu, pătruns în literatură sub numele Jonathan X. Uranus. Aproape nu este publicație importantă din perioada interbelică, de la cotidianul „Adevărul” la săptămânalul „Vremea” sau lunara „Revistă a Fundațiilor Regale”, care să nu fi beneficiat de prezența spiritului incisiv, de largă înțelegere pe o întinsă arie de preocupări, cultivate de F. Aderca. Avea la activ numeroase cărți, comentate elogios de criticii vremii, de la Pompiliu Constantinescu la Mihail Sebastian sau G. Călinescu. Când i-a apărut volumul de nuvele *Domnișoara din strada Neptun*, laudele cele mai entuziaste i le-a adus poetul Ion Barbu. Volumul său de interviuri, *Mărturia unei generații*, făcuse epocă.

Și cu toate acestea, pe tot parcursul anilor '50, F. Aderca avea motive de mâhnire. După încetarea forțată a activității Fundațiilor Regale, părea că n-are cine să-l mai bage în seamă. Inițiativa Fundațiilor de a proiecta o ediție de *Opere* ale lui F. Aderca s-a văzut abandonată după întâiul volum (călduros prefațat de Tudor Vianu). Treptat, scriitorul fusese scos din circuit. Pentru oficialitățile culturale, obturate de proletcultism, personalitatea lui F. Aderca reprezenta un balast al trecutului. Eșecul monografiei Goethe a fost urmat de altă aventură nenorocoasă. Încercase să compună un roman de actualitate, cu un rezultat și mai dezastruos, fiindcă în 1958-59 avea să devină calul de bătaie în furtunoase ședințe de reprimare a așeziselor tentative evazioniste, semnalate în literatură ca urmare a reziduurilor de mentalitate burgheză. Multe șicane a avut de îndurat, atunci, bătrânul scriitor F. Aderca. De fapt, nu era atât de bătrân, împlinea 70 de ani. Își purta mâhnirea respingerii cu demnitate. Suferea în tăcere. Mai mult se strecura printre oameni, în loc să vină în întâmpinarea lor, cum se comportase o viață întreagă. Încet, încet a dispărut din orizont, până ce într-o zi s-a și zvonit că închisese ochii pentru totdeauna. Era aproape de Crăciun, în 1962. „Nea Nae”, un merit intelectual, pleca din lumea noastră ca ultimul oropsit.

GEO ȘERBAN

ANIVERSARE

Colectivul redacției revistei REALITATEA EVREIASCĂ felicită pe colaboratoarea noastră, om de cultură și suflet ales, a *idișe neșume*, poeta **Felicia Bandel Mohr** cu ocazia împlinirii, la 14 februarie, a vârstei... rotunde de 80 de ani (pe care nu-i ascunde, dar nici nu-i arată). Sănătate, succese și *Ad mea Veestrin*, dragă Finca.

Marea nedreptate suferită de scriitorul I. Peltz

I. Peltz este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori români de origine evreiască, a cărui operă a fost dedicată în întregime tematicii evreiești, apreciat de G. Călinescu, E. Lovinescu, ș.a. S-a scris despre el și după război. A avut o viață creatoare bogată, dar și extrem de zbuciumată, sărăcia nu l-a părăsit până în ultima clipă. A trăit între anii 1899-1980, trecând prin două războaie mondiale, trei dictaturi, un pogrom (cel de la București), dar o pagină din biografia sa a rămas nelămurită pentru mulți, până astăzi. Asupra acestui aspect a dorit să ne atragă atenția domnul Silvain Oişiovi, primul soț al pictoriței Tia Peltz, fiica scriitorului. Are peste 90 de ani, și-a pierdut rudele în Holocaust. Trăiește într-un bloc, situat la intersecția Bulevardului Ferdinand cu Mihai Bravu. El merită atenția noastră, astfel că vom reveni asupra biografiei sale. În anul 2005, a apărut, sub auspiciile Academiei Române, ale Institutului de Istorie Literară „G. Călinescu”, o carte semnată de Rodica Lăzărescu: „Viața cu haz și fără a numitului Peltz” (parafraza unui titlu din opera scriitorului). Cartea a trecut aproape neobservată, deși merită o atenție specială. Prefața constituie un elogiu adus autoarei cărții, ca și „personajului” I. Peltz, semnătura fiind a Valentinei Marin Curțiceanu. Redactorul cărții este cunoscutul editor Tiberiu Avramescu. Ilustrațiile sunt ale Tiei Peltz, care a știut să redea cu o fidelitate uimitoare atmosfera cartierelor evreiești, mediul de predilecție

al romanelor tatălui ei. Peltz a avut ambiția să meargă pe urmele lui Balzac (așa a declarat), să scrie o sută de romane. A scris doar o zecime din ceea ce și-a propus, dar ambiția și hărnicia sa nu sunt de ignorat. A fost evocat de numeroși scriitori români, era un vechi client al Capșei, din vremurile boemei interbelice. Tia Peltz scria frumos: „Tata s-a născut bătrân și a murit copil”; desigur, în spirit. Fermecător, optimist, nonșalant, bun observator al vieții celor din jur, iubitor de oameni, mare cunoscător al evreimii bucureștene, a rămas o figură memorabilă a vieții bucureștene. Începuse să scrie de la vârsta de opt ani. Numai moartea l-a oprit din mersul spre zarea desăvârșirii. Nu vom parcurge aici itinerarul scriitorului, vom aminti doar romanul documentar, „Israel în sângera”, scris imediat după pogromul de la București, din 21-23 ianuarie 1941. Este una dintre mărturiile cele mai importante despre acest episod dramatic trăit de evrei, dar nu numai, de întreaga capitală, cuprinsă de furia „verde” a Legiunii. Încă din decembrie 1940, familia Peltz a trebuit să se ascundă, părăsind casa din str. Traian 21 (astăzi, acolo este un bloc de locuințe). Peltz aderase la francmasonerie, fapt puțin cunoscut, dar care îi pune viața în pericol. În toamna lui 1943, la 30 octombrie, i se dedică o conferință, cu prilejul a 25 de ani de activitate scriitoricească, în care dr. M. Beck îl acuză de antiindauism, de pesimism exagerat. Dar admiratorii scriitorului îl apărau. La sfârșitul aceluiași an, familia Peltz este obligată să părăsească propria locuință, conform prevederilor rasiale. Este găzduit într-o casă a colonelului Mihăiescu, din Șoseaua Bonaparte, dar în urma bombardamentului

german din 24 august 1944, imobilul este distrus, ca și tot ce mai deținea familia, la acea dată. În 1945, casa din str. Traian este recuperată pe cale juridică. La 25 aprilie 1950, I. Peltz este arestat de Securitate, sub acuzația de „crime împotriva umanității”. Printre probele acuzațiilor se află: participarea la editarea Buletinului de Presă al Siguranței, la recomandarea lui R. Ioanițescu; colaborarea cu Emil Iagolnița pentru elaborarea unor memorii și note la serviciul Siguranței, numit P.P.C., prin care oficialitățile erau informate despre starea de spirit în mediile muncitorești, alte medii socio-profesionale. De fapt, Peltz, care a recunoscut ceea ce scrisese, se informa la Capșa, nu circula în mediile despre care dădea informații. Motivația reală era lipsa acută de bani, iar pe baza informațiilor sale nu a fost nimeni arestat sau persecutat. Securitatea se orientase după recomandările conținute la dosar ale cunoscuților lui Peltz: Ioanițescu, Tătăreanu, Franasovici, D.N.Lupu, oameni politici „burghezi”, cu funcții în interbelic. Cel care s-a folosit cel mai des de serviciile lui Peltz a fost Emil Iagolnița, șef de serviciu al Siguranței, cu o pregătire sumară, care nu putea singur să-și scrie memoriile și nici unele note de serviciu. În cursul anchetei judiciare, au depus mărturie în favoarea lui Peltz – Gala Galaction, Camil Petrescu, Geo Bogza, Ionel Teodoreanu, A.M.Sperber, Cezar Petrescu, Scarlat Callimachi, Camil Baltazar, Isaiia Răcăcuni, Emil Dorian, Constantin Argeșanu, I.A.Steriadi, K. Zambaccian, ș.a. De reținut este faptul că înșiși ofițerii din fosta Siguranță nu au prezentat nici un document care să demonstreze că Peltz ar fi „turnat” pe cineva

organelor unde activau, iar banii încasați de scriitor erau pentru servicii de rutină, legate de interese personale (memorii proprii etc.) sau obligații birocratice ale instituției. Judecătorii au fost instruiți să condamne și nu să facă dreptate, astfel că scriitorul a executat o pedeapsă de doi ani și șapte luni la Văcărești, Jilava și Poarta Albă (Canal). Un număr de scriitori importanți, oameni de cultură au semnat un memoriu către ministrul Justiției, Nițulescu, la numele celor care îi luaseră apărarea, adăugându-se Iacob Groper și Barbu Lăzărescu. Fiica scriitorului, Tia Peltz, nu a reușit să recupereze obiectele de valoare confiscate în urma condamnării, nici după eliberarea tatălui ei. Sănătatea lui I. Peltz a fost mult afectată, deși omul și-a păstrat dorința de a continua activitatea de scriitor.

Lăsăm cititorul să judece singur actul de nedreptate care i s-a făcut unui om care era gata să dea propriul palton unui confrate mai sărac (fapt cunoscut la Capșa), care avea relații de prietenie în cele mai diverse medii, de la socialiști la oameni de dreapta, precum generalul Argeșanu, ș.a. Poate că acest lucru nu i s-a iertat. Justiția populară din anii '50 era mai oarbă decât orice justiție, de fapt, un fenomen tipic stalinismului, instaurat și în România. Reținem solidaritatea frățescă a oamenilor de cultură români care nu s-au temut să sară în ajutorul unui scriitor nedreptățit, indiferent de etnia sa. Au făcut-o, poate, dintr-o pornire lăuntrică de simpatie pentru evreul nedreptățit. Un act de neuitat.

BORIS MARIAN

POȘTA REDACȚIEI!

Interes pentru „Realitatea Evreiască” în Israel...

Un pasionat și fidel cititor și difuzor în Israel al revistei noastre, ing. **Ficu Leizerovici**, cu dublă cetățenie, română și israeliană, dorește să primească „Realitatea Evreiască” în Israel, pentru a o răspândi în rândul pensionarilor proveniți din România, care nu citesc ivrit. Redactorul nostru șef, dr. **Aurel Storin**, a decis să-i îndeplinească dorința de a primi revista. Personal, mă bucur, domnule Ficu Leizerovici, că l-ați cunoscut pe fostul secretar general din vremea Șef Rabinului dr. Moses Rosen, av. Emil Schechter. Când ar fi trebuit să împlinescă 90 de ani, i-am dedicat regretatului Emil Schechter un medalion. Rabinul Marilus era un eminent cărturar în iudaică, colaborator de mare preț la paginile de idiș și ebraică ale „Revistei Culturii Mozaic”. Mă bucură la fel de mult că apreciați noua conducere a F.C.E.R.

...și în România

Am primit la redacție o scrisoare din partea unui potențial colaborator al nostru, prof. **Herbert Weismann**, din Gătaia, Județul Timiș, care nu știe de ce nu s-a publicat în revista noastră un articol despre bunicul lui, *Isac Weissman z.l.*, voluntar în primul război mondial, rănit pe front și decorat, căruia i s-a luat cetățenia română în timpul guvernărilor profasciste din România. Stimate domnule profesor, vă rog, dacă mai aveți o copie a articolului, să ni-l retrimiteți la aceeași adresă.

Cine spune că n-avem lăstari?!

Din partea statornicului nostru colaborator, **Ghidu Bruchmaier**, am primit la redacție un reportaj despre *Bar Mițva* la Sinagoga Mare din Capitală. Față de materialul existent în pagină pe aceeași temă, **Ghidu Bruchmaier** aduce o completare: tânărul care a atins majoratul religios este fiul lui *Dan Schlanger*. După câte știu, tatăl băiatului a activat în corul de tineret al C.E.B. pe timpul Șef Rabinului dr. Moses Rosen z.l. Corespondentul nostru amintește, fără însă a ne oferi detalii, și despre două *brîtot mila* care s-au oficiat în aceeași perioadă la Sinagoga Mare. Îl rugăm să revină asupra subiectului cu amănunte: numele copiilor și al părinților, numele oficanților. Îi mulțumim anticipat. O altă temă: amintiri din Hanukadă. Selectăm câteva idei: ~ participări ale unor evrei din Cehia, Israel, Republica Moldova; ~ la Focșani, au participat evrei din împrejurimi, Odobești, Râmnicu-Sărat, Buzău; ~ de Hanuca, Filiala Habad din România a împlinit 10 ani de activitate, cu remarcabile realizări (sinagogi, centre de educație, restaurante rituale). În unele comunități din S.U.A. și Canada, Hanuca durează până la... Purim.

Poștaş de serviciu
IULIA DELEANU

JEWISH REALITY

TU B'SHVAT IN OUR COMMUNITIES

Brăila: At the Club of the Middle Generation the leadership of the community organized the celebration of the New Year of the Trees. Representatives of all the generations

participated. The religious officer, Suhar Goldstein brought the commentaries on the meaning of the holiday. The Seder of Tu B'Shvat followed the lecture.

Cluj: In the great hall of the Community Center, the ephor Benjamin Muller said the blessing of the fruits, professor Nicolae Kallos, professor Ossi Horovitz, Emanuel Tishler evoked childhood memories related to the Tu B'Shvat celebration, the Mazel Tov group, conductor Vasile Socea, soloist Sulamita Socea, sang the holiday songs. The event was organized by the Community leadership and by the Middle Generation Club.

Timișoara: Before the Seder of Tu B'Shvat organized by the community leadership in the ritual restaurant, Luciana Friedmann spoke about the holiday connotations, the religious officer Solomon Rosenblum led the traditional ceremony, Tina Sas presented some of the parables related to the New Year of the Trees, Andrei Parva, a child, planted a branch as a symbol of the nature perpetuation.

With Maia Morgenstern, in the world of Amos Oz Homage to a friend

Despite the cold weather and the blizzard, the show *Neshama* of Maia Morgenstern at JCC brought together more than 120 persons who wished to see her again. Accompanied by Alexandru Dimitriu on vibraphone, the well known artist invited the participants to travel together in the world of Amos Oz, an author who reflects in his novels, many of them already translated in Romanian, universal experiences and feelings, filtered through the daily Israeli perspective. Jerry Spitzer, an important representative of Joint, one of those who substantially contributed to the continuity of the Jewish community life in Romania, participated to the event. Jerry Spitzer, member of the Executive Committee of the JDC, president of the new European Committee, consultant for the real estate issues in the Eastern Europe, president of the World Confederation of the Jewish Community Centers, helped and is helping the Jewish communities in the process of restitution of the nationalized community assets and in their efficient utilization. On this occasion Dr. Aurel Vainer, president of F.J.C.R. awarded him a medal on behalf of the Federation, as a sign of appreciation for the support and

friendship he has shown to Romanian Jews. The diploma accompanying the medal reflects the appreciation and gratitude of the Federation leadership for a man with high moral and professional standards, dedicated to the Jewish community life, to which he offered his full passion and competences.

Face-to-face with the president of the Jewish Community from Brăila, Iancu David Segal

We publish in this edition an interview with the president of the Jewish Community from Brăila, under the generic "People come to the community if you make them feel good". We present a short review of the important moments of his life, the community problems he is confronting, the projects he wishes to achieve, the way he has created a team, the relations with the community members, with the city municipal administration, the obstacles and the achievements on the community level, the relations with the other ethnic minorities, and with the majority of the population in Brăila. "I have to say there is a great satisfaction when I manage to achieve what I aimed for, overcoming the obstacles. Perhaps, my own suffering made

me more receptive to sufferings of other people, made me judge more thoroughly the life situation of those who came to seek help from the community, to become more understanding, to be more open to the troubles of the surrounding people", he confessed. The recent decoration awarded by the President of Romania, Traian Basescu, the Order "Military Virtue", is considered by David Segal a moral reparation for the suffering endured during the racial legislation years.

Our regeneration force is not exhausted

Only in the last years we celebrated five Brith Mila (Herman Sharon and Giovanni Rafael Ciprian – Roman, Ronen Herșcovici and Andi Avram Pintilie – Bucharest, David Solo Miron Goldstein- Galați) and four Bar Mitzvahs (Rafael Sircovici- Timișoara, Martin (Tini) Solomon and Tudor Andrei Pais- Bucharest, Iacob Spitzer-Deva). The fact that the young generation is interested in the Jewish education and in the Jewish life-style for their children, in a population estimated at 6,000 Jews, most of them elderly, is extremely meaningful.

The International Day of the Holocaust commemorated in Timișoara

The "Carmen Silva" Pedagogical High-School and the French Cultural Center organized together with the Jewish Community from Timișoara, the Schools Inspectorate, the University of the West, the Cultural Association of Friendship Romania-Israel, the commemoration of 65 years from the liberation of the Auschwitz-Birkenau camps. Students and cultural personalities participated at the event. Speeches on the inter-ethnic respect, on democracy, and on the need of connecting to authentic European values were held, a film dedicated to the memory of the Holocaust victims was presented.

An interview with His Excellency Oren David, Ambassador of the State of Israel in Romania

In almost three years since he is in Romania, His Excellency Oren David, Ambassador of the State of Israel, visited nearly all the Jewish communities in our country, met Jewish and Romanian personalities. In "hot" moments he presented the position of the State of Israel and had excellent relations with the Romanian mass media, opened the way to many Israeli entrepreneurs and successfully promoted his "soul child", the Israeli culture. About all these and many more, his personal plans in the near future, he spoke ...in Romanian; learning our language was another important target he set to himself when he arrived here.

Your Excellency, you have been here with us for three years and you also became a Romanian speaker. You visited many communities; you are familiar with the Federation activity; how you appreciate the future of the Romanian Jewry, and do you think it will last?

It is true, I visited many communities from all over the country and I was impressed by the Jewish communities from Romania. Maybe they are not so many in quantity, but their quality is significant as well as their activity, and I can certainly say Jews are highly appreciated by the state authorities and by the majority of the population as well. There is a challenge for the Jewish community, to maintain the activity through the involvement of the young people who are not yet present in the community life. Most of the people are not aware of the dominance of a live spirit in the Jewish community, and this was a surprise for me too. Therefore I cannot believe but in this spirit lasting over time. In my mission I focused on the maintenance of the high level of the inter-governmental relationship, and of the relations with the local authorities. Everywhere I was received in an excellent atmosphere, and everyone expressed their sympathy. In the various visits I made, I delivered the friendship message of the State of Israel to the local authorities, to the press, to the academic, business, clerical environment, and they reacted positively to our approach. I strived to open the doors for different companies who intend to cooperate with the Romanian ones. I tried to be a "match-maker", a mediator between Israel and the local communities, with the hope that my actions will increase the chances of the Israeli companies. We have encouraged and we are encouraging their projects. An example: due to some Israeli companies in 680 villages the drinkable water was introduced. A million people in the countryside enjoy it at present. In the medical field, an oncology department was founded in the hospital of Bacau, in other Romanian hospitals imagistic departments or even medical centers were created. These are achievements encouraging other Israeli companies to come in Romania. In the agriculture we insisted on the technology of environment protection, and on the ecological strategies. We chose the field of irrigations, the utilization of solar energy, of the green houses. [...]

La Sinagoga Mare Un nou lăcaș de cultură și de cult pentru educația iudaică

Eveniment cu profunde rezonanțe în viața evreiască, duminică, 7 februarie a.c., la Sinagoga Mare a fost inaugurată sala „Arie Braun”, destinată educației iudaice, respectiv cursurilor de Talmud-Tora, la care participă trei generații de evrei: copii, tineri și adulți. Realizarea acestei săli a fost posibilă grație generozității *familiei Tender*, care a făcut acest gest în memoria lui *Arie Braun*, tată și bunic, evreu credincios dedicat vieții comunitare.

Inițiativa de a transforma un spațiu, folosit până acum doar ca magazie, pentru scopuri educative a aparținut arhitectului *I. Streja*, idee îmbrățișată imediat atât de C.E.B. București cât și de Rabinat. Prin eforturi colective, la care au participat conducerea C.E.B., alături de personalul CAPI (responsabil *Rudy Marcovici*), neobositul *J. Bercu* și mulți alții, sub supravegherea și coordonarea *Elenei Manea*, șeful de Cabinet al președintelui C.E.B., *Erwin Șimșensohn*, acest „miracol”, cum l-a denumit președintele F.C.E.R., s-a

realizat. Miracol a fost și numărul mare de participanți la acest eveniment în acea duminică de viscol și zăpadă. Au fost de față, în afară de oficialități (*dr. A. Vainer*, președintele F.C.E.R., *Erwin Șimșensohn*, *Mirela Așman* și *Pery Blănar*, vicepreședinte și secretar al C.E.B., membri ai Consiliului de conducere al F.C.E.R.), beneficiarii – Prim Rabin *Șlomo Sorin Rosen*, *Edi Kupferberg*, organizatorul și conducătorul cursurilor de Talmud-Tora și, bineînțeles, cursanții de toate vârstele. Inaugurarea a fost onorată de membri ai *familiei Tender*, cărora toți vorbitorii le-au adresat mulțumiri.

Atmosfera în care s-a desfășurat inaugurarea a fost familiară, călduroasă, spontană. După tăierea panglicii și câteva cuvinte de mulțumire rostite de *Erwin Șimșensohn*, Prim Rabinul *Rosen* a fixat mezuza și a rostit binecuvântarea în memoria lui *Arie Braun*, cel al cărui nume îl poartă sala. În scurta sa alocuțiune, președintele F.C.E.R., *dr. A. Vainer*, a mulțumit

celor ce au contribuit la realizarea sălii și a subliniat importanța momentului. Acest demers, precum și prezența numeroasă sunt semne că viața evreiască și cea comunitară continuă. Deși a fost un proiect mic, s-a pus mult suflet în el, a declarat președintele C.E.B., care a vorbit apoi despre *țedakah*, cuvânt care în ebraică, deși se referă la filantropie, înseamnă *justiție și dreptate*; adică, cei care au mai mult să dea o parte din bani celor săraci sau pentru scopuri nobile.

Fiind vorba de o sală destinată cursurilor de Talmud-Tora, organizatorii au oferit celor prezenți, o mică lecție despre rugăciunile evreiești. Prezentată cu mult suflet de Prim Rabin *Șlomo Sorin Rosen*, a fost o încheiere potrivită pentru această zi.

La sfârșit, pentru a menține în continuare atmosfera călduroasă, cei prezenți au ciocnit un pahar și au rostit „*lehim*” în onoarea evenimentului.

EVA GALAMBOS

Hag a ilanot la București

Anul acesta – o *premieră*: *Seder Tu Bișvat*, operă a tinerilor: conducerea C.E.B., Cancelaria Rabinică împreună cu coordonatorul pe țară al cursurilor de Talmud Tora, *Edy Kupferberg*. O fericită coincidență: *Tu Bișvat* a „picat” de *Erev Șabat*, uvertură solemnă, care a permis Corului de la Sinagoga Mare (dirijor - *Maximilian Kertesz*) să-și dea măsura. Prim Rabinul *Șlomo Sorin Rosen* ne-a introdus în atmosfera dublu sărbătorească, amintind de măreția Creației Divine, unitatea dintre regnuri și importanța respectului față de natură; problemă foarte actuală, pe care Biblia, întotdeauna „la zi”, nu uită s-o amintească: „*într-un război împotriva unui oraș, acesta trebuie asediat timp de mai multe zile pentru a fi cucerit: nu trebuie să încerci să distrugi arborii...*” (Deuteronom, 20: 19). Comentariile rabinice li s-au adăugat amintiri ale președintelui F.C.E.R., *dr. Aurel Vainer*, despre *Hamișusăr* în Ștefăneștii copilăriei, unde se mai mâncau și *boxer* – roșcove, dar și referiri la prezența F.C.E.R. în viața socială din țară și din lume. *Seder Tu Bișvat* a fost, într-adevăr, *Ordine* ca și *Seder-ul „clasic”*, pentru că și pomii au dreptul la

un An Nou al lor. L-au cerut lui Dumnezeu și Dumnezeu le-a dat dreptate. Un *Seder* în care s-a făcut, inedit, educație iudaică; în care *ecosofia*, cum ar spune *Toma George Maiorescu*, a fost tradusă verbal prin *speech-uri* scurte și substanțiale (Prim Rabinul *Șlomo Sorin Rosen*, președintele și vicepreședintele C.E.B., *Erwin Șimșensohn* și ing. *Mirela Așman*, coordonatorul pe țară al cursurilor de Talmud Tora, *Edy Kupferberg*) despre cele *patru lumi coexistând în univers*, *Facerea*, *Formarea*, *Creația*, *Supremația*. Interludiile gustative, cu fructe simbolizându-le, *kiduş-ul* și binecuvântarea pe *Hala*, urmate de *Oneg Șabat*, au avut susținere muzicală. Am cântat toți veselul „*Tu Bișvat higi-ia/Hag a ilanot...*”, dar și cântece pline de gravitate și forță mesianică. Rugăciunea *Birhat Hamazon*, care a încheiat *Seder-ul* de Anul Nou al Pomilor, a fost oficiată de Rabinul *Zvi Chalamisch*. Mulțumiri celor care au avansat ideea și celor care au pus-o în practică. Mulțumiri speciale echipei de maeștri culinari de la Căminul „*Rosen*” (supervizor – *David Liebermann*).

E. SUHOR

☆ ☆ DECESE ☆ ☆ COMEMORĂRI ☆ ☆

Arta de a răspândi bucurie a Sorinei Dan z.l.

O revăd mental pe *Sorina Dan*, emoționată – ea, obișnuită de-o viață cu scena! – la intrarea, cu puțini ani în urmă, printre membrii Forumului B'nai B'rith România. Păstrase aceeași putere de a se entuziasma, aceeași artă de a se bucura de viață și de a răspândi această bucurie celor din jurul ei. Într-un cuvânt – își păstrase sufletul tânăr. O revăd, tot cu ochii minții, în vizită la sediul redacției noastre. Venise să ne aducă o fotografie din anii ei tineri – fusese, o vreme, partenera de scenă și de viață a lui *Mircea Crișan* –, să ne vorbească despre spectacolele care-i erau mai mult la suflet, despre colegi și prieteni - atâtea nume mari ale teatrului românesc de revistă. Selecta, anume, întâmplări vesele, conștientă de câtă nevoie avem toți să facem haz de ne-caz. De fapt, aducea în mijlocul nostru spiritul acestui teatru, devenit, în timp, una cu ființa ei. Când a apărut articolul aniversar, cu poza la care ținea, o *Sorina Dan* plină de farmec, cochetă, șezând picior peste picior, privindu-și ironic-șăgalnic partenerul din prezumtivul cuplet, mi-am dat seama că anii n-au avut prea multă putere asupra-i. Că oricine care a aplaudat-o, atunci, la scenă deschisă, ar fi putut-o recunoaște, azi, dacă ar fi întâlnit-o. Îmi pare rău că, de câte ori ne-am văzut, nu i-am spus că m-am numărat printre spectatorii aceia. Acum, din păcate, e prea târziu. *Sorina Dan z.l.* va continua să trăiască în inimile celor care au iubit-o și admirat-o.

IULIA DELEANU

Soția Doina, fiul Berti, sora Sidi și cumnatul Bondi anunță cu durere în suflet trecerea în neființă, la data de 18 ianuarie, a celui care a fost **IOSIF „PUFI” BARBIERU**. Corpul neînsuflă este înhumat la cimitirul evreiesc din Suceava.

„Sloșim” („comemorare – treizeci de zile”) – artista **SORINA DAN** dacă ar fi cu noi (de fapt și va fi mereu) i-ar face, în stilul său, „cu ochiul” calendarului care ne adună azi împreună, nu ca să plângem, ci, sigur, să înălțăm rugi... dar ... să și zâmbim...

Așa cum și-a dorit-o printr-o trudnică muncă scenică de-o viață.

Ți-o promitem, maestra noastră Sorina, chiar și dacă în geana ochilor ni s-ar ivi un strop de cristal de-i zice lacrimă... Mult îndatorății tăi spectatori, printre care și G. Bruchmaier

• Cu aceeași nemărginită durere, împreună cu fiul Vlad, nora Erna și nepoții Silviu și Gabriel, comemorez 10 ani de la decesul scumpei mele soții, **SURICUȚA CALMAN**. Chinuit de singurătate, nu mă pot liniști, te visez mereu, îmi este tot mai mare dor de tine. În amurgul vieții mele, mă înclin și mă reculeg în fața memoriei tale și îți mulțumesc încă o dată, draga mea Suricuța, pentru că ai fost sensul vieții noastre în cei peste 50 de ani de fericită căsnicie. Nu te vom uita niciodată, vom păstra cu sfințenie în inimile noastre îndurerate chipul tău luminos, generos.

• La 11 ianuarie 2010, dragul meu soț **ANTON PROCA** m-a părăsit, după o boală lungă și chinuitoare, lăsându-mă cu sufletul pustiit pentru tot restul vieții. Lya.

• Cu durere în suflet, alături de toți cei care l-au iubit, Irina, Mihnea și Sorin anunță că s-au scurs trei ani de când plângem dispariția prematură a lui **ALBERT GÜTTMAN**. Cel ce ne-a fost soț și tată, sprijin și exemplu. Golul lăsat în familia noastră nu se va umple niciodată, însă amintirea minunatului său suflet, a bunătății sale fără margini și a spiritului său plin de o molipsitoare bună dispoziție ne însoțește pretutindeni.

• La 21 februarie 2010 se împlinesc 10 ani de la trecerea în neființă a doctorului **ARTHUR MAYERSONH**, fost director al Centrului medical F.C.E.R. și președinte al Templului Coral. Cu amărăciune și mult regret, fiica doctor *Mirela Freifeld* îl readuce în memoria celor ce l-au cunoscut și prețuit.

• Readucem în memoria celor care l-au cunoscut pe **ISRAIL BERCOVICI**, care ne-a părăsit în urmă cu 22 de ani (15 februarie – 27 Șvat). Dr. Miriam Bercovici. Simeon și Emanuel Ulubianu și familia dr. Hojișe.

Înhumați în cimitirele C.E.B. în luna ianuarie: **WOLF ELLA** (95 de ani, Cimitirul Filantropia), **FREUND PETER ALEXANDRU** (81 de ani, Cimitirul Sefard), **ANTONESCU MIOARA GABRIELA** (81 de ani, Cimitirul Giurgiului), **PROCA ANTON** (82 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SABETAY JANETA** (90 de ani, Cimitirul Sefard), **ARAMA CLARA** (84 de ani, Cimitirul Giurgiului), **MEEROVICI ANUTA** (87 de ani, Cimitirul Giurgiului).

Înhumați în cimitirele din țară: **AVRAM CATZ** (77 de ani, Roman); **HAVAS ARANKA** (98 de ani, Cimitirul Bacău)

Bilanțul contabil, bilanțul vieții: Herman Goldenberg z.l.

Inima domnului vicepreședinte al Comunității braîlene, *Herman Goldenberg z.l.*, a încetat să mai bată la 14 februarie 2010. A fost de *Roș Hodeș Adar*, prima zi de rugăciune a lunii în care am intrat. Președintele Comunității, *Iancu David Segal*, toți membrii comunității noastre, suntem alături de durerea soției sale, *Marcela*, și a familiei. Am încercat sentimentul că fulgii mari de zăpadă căzând din cer sunt lacrimi de alinare pentru noi curgând din ochii lui mari, albaștri, plini de iubire de oameni. *Herman Goldenberg z.l.* a fost sufletul comunității, apropiat de fiecare, de o modestie încântătoare, pe care o au doar spiritele alese. A fost un economist de bună calitate, dotat cu o inteligență și memorie remarcabile, un perfecționist până la uitare de sine. Ultima lui dorință a fost să încheie bilanțul contabil. Nu se gândea că avea să încheie - atât de curând! - bilanțul vieții. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Coresp. DUMITRA IOSIF

ANUNȚ IMPORTANT

S-au pus la dispoziția membrilor și salariaților comunităților bilete de odihnă la Centrele de Instruire și Recreere **BORSEC, CRISTIAN** și **EFORIE NORD**.

Înscrierile și plata contribuției se fac la sediul Comunităților Evreilor și Obștilor Evreilor din fiecare localitate.

Relații suplimentare la F.C.E.R. București – Oficiul C.I.R. – telefon 021 - 3155090

ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRILE LUNII FEBRUARIE

• La 1 februarie 1928, s-a născut **OCTAVIAN SAVA**, realizatorul unor apreciate programe de divertisment la Televiziunea Română.

• La 2 februarie 1915, s-a născut reputatul diplomat și om politic **ABBA EBAN** (Even). A fost ministru de externe și reprezentantul Israelului la O.N.U.

• La 3 februarie 1810, s-a născut în Boemia poetul **AUGUST LUDWIG FRANKL**. A fost secretarul general al Comunității evreilor din Viena. Înnoțat în 1876.

• La 6 februarie 1930, s-a născut la Piatra Neamț dr. **HEINRICH FALIC**, autorul primului curs de fiziopatologie pentru uz universitar.

• La 6 februarie 2006, a murit la Paris artista plastică **MIMI ȘARAGA MAXY-KAN**.

• La 8 februarie 1878, s-a născut la Viena filozoful și pedagogul **MARTIN BUBER**. Dintre scrierile sale amintim: *Eu și tu*, *Eclipsa lui Dumnezeu*, *Evreul și iudaismul său*.

• La 8 februarie 1935, a murit la Berlin pictorul **MAX LIEBERMANN**, născut în 1847. A debutat ca realist, trecând treptat la impresionism. În 1927 a fost decorat de către președintele Germaniei, von Hindenburg.

• La 9 februarie 1807, a fost convocat la Paris de către Napoleon I „Marele Sanhedrin al israeliților din Imperiul Francez și din Regatul Italiei”. Prin aceasta, Napoleon a recunoscut dreptul la existență al unei minorități persecutate aproape 14 secole.

• La 10 februarie 2010, a împlinit 60 de ani marele campion de înot **MARK SPITZ** (S.U.A.). La Olimpiada de la München (1972) a cucerit 7 medalii de aur.

• La 10 februarie 2010, s-au împlinit cinci ani de la încetarea din viață a dramaturgului **ARTHUR MILLER**. A devenit celebru prin piesa „*Moartea unui comis-voiajor*”.

• La 10 februarie 1890, s-a născut la Moscova scriitorul **BORIS PASTERNAK**, autorul romanului „*Doctor Jivago*”.

• La 12 februarie 1860, a murit la Kremeneț (Rusia) scriitorul de expresie ebraică **ISAAK BAR LEVIINSOHN**. Este autorul unor scrieri în spiritul Haskalei.

• La 13 februarie 1831, s-a născut la Cernăuți scriitorul și ziaristul **MORITZ VON AMSTER**. A colaborat la ziarul „*Czernowitzer Zeitung*”.

• La 14 februarie 1902, s-a născut la Dorohoi scriitorul **ION CĂLUGĂRU**.

• La 15 februarie 1923, s-a născut la București poetul, ziaristul și traducătorul **PETRE SOLOMON**. S-a manifestat ca un poet raționalist. A făcut remarcabile traduceri din E. A. Poe, Balzac, Dickens, Gogol, Scott etc.

• La 15 februarie 1933, s-a născut la Iași muzicologul **IOSIF SAVA**, autorul unor foarte apreciate emisiuni la TV și la Radio. În 1972 a fost primit în Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor. A publicat numeroase lucrări de specialitate.

• La 16 februarie 1892, s-a născut scriitorul **EMIL DORIAN**. A debutat în „*Sburătorul*” lui Lovinescu.

• La 17 februarie 2010, se împlinesc 40 de ani de la moartea marelui scriitor **ȘMUEL IOSIF AGNON**. A scris în idiş și ivrit.

• La 20 februarie 1879, s-a născut la Bârlad poetul și publicistul **AVRAM AXELRAD-LUCA**. Autor al unor poeme despre tragediile poporului evreu.

• La 21 februarie 2006, a murit la Haifa marea sportivă **ANGELICA ROZEANU**, multiplă campioană de tenis de masă a României. A cucerit 17 titluri de campioană mondială. În 1960 s-a stabilit în Israel.

• La 22 februarie 1928, s-a născut la Chișinău umoristul **EDUARD JURIST**, supraviețuitor al Holocaustului. De un deosebit succes s-a bucurat romanul său „*Oul lui Columb*”.

SIEGFRIED WOLF

zicedid ze`ivnd

י"ז שבט תש"ע - י"ד אדר תש"ע • כתב-עת של איחוד הקהילות היהודיות ברומניה

ריאיון עם מר דוד אורן, שגריר ישראל ברומניה

במשך שלוש שנים מאז הגיע לרומניה, השגריר דוד אורן ביקר אצל רוב הקהילות במדינה, פגש אישים בציבור היהודי והרומני, וברגעים "חמים" הציג לפני עיתונאים את עמדת ישראל. הוא פיתח יחסים מצוינים עם העיתונות הרומנית, וסלל את הדרך לכמה שיותר יזמים ישראלים, והחדיר בהצלחה את התרבות הישראלית לרומניה.

על כל אלה ואחרים, כולל על תכניותיו בעתיד הקרוב, דיבר בשפה הרומנית. נקודה חשובה שהוא הציג לעצמו כשהגיע ארצה. וכך נשאל: אדוני השגריר, כבר שלוש שנים שאתה איתנו, אתה מדבר כעת רומנית רהוטה, ביקרת בקהילות רבות, ואתה בקיא בפעולות הפדרציה. איך אתה רואה את עתיד היהדות ברומניה? האם לדעתך היא תמשיך להתקיים?

תשובתו: נכון, ביקרתי בהרבה קהילות מכל חלקי רומניה והתרשמתי מאוד מהקהילות היהודיות ברומניה. נכון שמבחינה כמותית היהודים אינם רבים, אבל הם פעילים ביותר ויכולותיהם טובות. אני יכול לומר שהרגשתי הערכה רבה אל יהודי רומניה מצד שלטונות המדינה, וכן גם מצד האוכלוסייה הרומנית. קיימת מטרה לקהילה היהודית, להמשיך את הפעילות ולצרף צעירים אשר בינתיים נמצאים מחוץ לחיים הקהילתיים. אנשים מבחוץ אינם יודעים שכאן, בקהילה היהודית, יש חיים תוססים. גם לי זו הייתה הפתעה, ולכן אני נוטה להאמין שהיא תמשיך להתקיים. בתפקידי שמתי דגש על הידוק הקשרים עם השלטונות הממלכתיים והמקומיים. בכל מקום שהגעתי אליו התקבלתי על ידי השלטונות המקומיים בסבר פנים יפות.

בביקורי הרבים הבאתי איתי את המסר על ידידותה של מדינת ישראל ואותו מסרתי לשלטונות המקומיים, לעיתונות, לאקדמיה, לאנשי העסקים ולאנשי דת. וכולם כאחד התייחסו בחיוב למפגשים אלה איתי. ניסיתי לפתוח את הדלת לחברות שונות אשר רצו לעבוד עם חברות רומניות. חיפשתי להיות מתווך בין ישראל וחברות מקומיות, בתקווה שפעולתי יגדילו את הסיכויים לחברות ישראליות. אנו עודדנו ועדיין מעודדים תכניות ישראליות.

אביא דוגמאות ליוזמות ישראליות ברומניה: הודות לחברה ישראלית, ב-680 עיירות ברומניה הוכנסה צנרת לאספקת מי-שתייה. מיליון אנשים מהכפרים נהנים עכשיו מהפרויקט הזה. בשבט הרפואי - בבית החולים של באקאו הוקמה מחלקה אונקולוגית, ובבתי חולים אחרים הוקמו מחלקות רנטגן או מרכזים רפואיים. בחקלאות ניסינו להטמיע טכניקה לשמירת סביבה אקולוגית. פנינו לכיוון של השקיה, שימוש בקרני שמש וכיוצא באלה. אני מקווה שדוגמאות אלה יעודדו חברות אחרות ישראליות להגיע לרומניה.

ט"ו בשבט בקהילות

ט"ו בשבט בקהילות בריילה - במועדון "גיל הביניים", אירגנו ראשי הקהילה, לרגל ראש השנה לאילנות, חגיגה. השתתפו כל שכבות הגיל. החזן המקומי, ישכר גולדשטיין, דרש והרחיב סביב פירושים על משמעות החג. לאחר הנאום נערך "סדר ט"ו בשבט".

קלוז' באולם הגדול של הקהילה, בירך על הפירות גבאי הקהילה, בנימין מילר. הפרופסור ד"ר ניקולאי קאלוש, פרופסור ד"ר אוזי הורוביץ והכלכלן עמנואל טישלר - כולם דיברו על זיכרונותיהם מימי ילדותם, זיכרונות סביב ט"ו בשבט. תזמורת "מזל טוב" בניצוחו של ואסילה סוצ'יה, והסולנית שולמית סוצ'יה, שרו וניגנו שירים לט"ו בשבט. את האירוע אירגנו הקהילה ומועדון "גיל הביניים".

טימישוארה לפני "סדר ט"ו בשבט", שאירגנה הנהגת הקהילה במסעדה הכשרה של העיר, דיברה לוצ'יאנה פרידמן על משמעות החג. החזן סולומון רוזנבלום ניהל את האירוע, טינה סאס הציגה משלים שעניינם בחג האילנות. הילד אנדריי פארבה נטע ענף, כסימן להמשכיות הטבע.

נסיעה עם מאיה מורגנשטרן בליווי הערצה לחבר

למען המשכיות החיים הקהילתיים ברומניה. ז"רי שפיצר הוא חבר ההנהגה הראשית של הג'וינט, יועץ הוועד החדש האירופי, יועץ לבעיות בענייני הרכוש באירופה המזרחית ויו"ר האיחוד העולמי של מרכזים קהילתיים. ז"רי שפיצר עזר ועוזר לקהילות יהודיות בכל הכרוך להחזרת הרכוש שנלקח מהיהודים בכוח, בשנות מלחמת העולם השנייה ולאחריה. באירוע הזה קיבל ז"רי שפיצר מיו"ר הפדרציה, ד"ר אאורל ויינר, מדליה מטעם הפדרציה, כאת הערכה על העזרה והידידות שהוא מפגין כלפי יהודי רומניה. בתעודה שנלוותה למדליה, מביעה הנהלת הפדרציה של יהודי רומניה את הערכתה ואת הוקרתה לאיש שתכונותיו מיוחדות הן ומקצועיות, שמקדיש לחיים הקהילתיים היהודיים את מלוא התשוקה וההסמכות.

להיכנס אל עולמו של הסופר עמוס עוז, שרבות מיצירותיו כבר תורגמו לשפה הרומנית, עולם חיים ורגשות המותאמים למציאות הישראלית. באירוע נכח ז"רי שפיצר, נציג חשוב של הג'וינט, שפועל רבות

למרות הקור וסופת השלג, הגיעו למעלה מ-120 איש כדי לחזות בהצגה "נשמה" מטעם הג'וינט בהשתתפות של מאיה מורגנשטרן. בליווי המוזיקאי אלכסנדרו דימיטריו, הזמינה השחקנית הידועה את הנוכחים

מי אומר שהתייבשו כוחותינו להמשך החיים?

בשנים האחרונות זכינו לחמש בריתות וארבע חגיגות בר-מצווה. באו בברית: הרמן שרון, גיובני רפאל צ'יפריאן - רומאן, רונן אדריאן הרשקוביץ, אנדי אברהם פינטיליה - בוקרשט, דוד סולו מירון גולדשטיין - גאלאץ. חתני בר-המצווה הם: רפאל סירקוביץ - טימישוארה, מרטין פניני סולומון, טודור אנדריי פאיש - בוקרשט ויעקב שפיצר - דווה. מעניין וחשוב לראות שבאוכלוסייה של כ-6000 יהודים בלבד, רובם מבוגרים, הצעירים רוצים לתת לילדיהם חינוך יהודי וחיים במסורת יהודית.

יום השואה בעולם - באזכרה בטימישוארה

בבית הספר התיכון "כרמן סילבה", בשיתוף המרכז התרבות הצרפתי, אירגנו בעזרתם של מנהיגי הקהילה היהודית בעיר, משרד המפקחים על בתי הספר, האוניברסיטה ווסט, האגודה לידידות רומניה-ישראל - אזכרה במלאת 65 שנה לשחרור ממחנות הריכוז אושוויץ-

פנים אל פנים - עם יו"ר הקהילה מבריילה, ינקו דוד סגל

אנו מפרסמים בירחון זה ריאיון עם ראש קהילת בריילה תחת הסיסמה "האנשים יגיעו לקהילה אם ירגישו כאן טוב". אנו מעלים את הנקודות החשובות של חייו, את בעיות הקהילה שהוא נתקל בהן, תכניות שהוא רוצה לבצע ואיך הצליח לארגן קבוצה טובה כל כך לעבוד איתה. ראש הקהילה דיבר על היחסים שלו עם אנשי הקהילה, עם ראשי העיר, על הקשיים בקהילה ועל הישגי הקהילה. כמו כן הוזכרו היחסים עם דתות אחרות ועם האוכלוסייה הלא יהודית בבריילה. וכך אמר: אני יכול להצהיר

שאני מאוד שמח כשאני מצליח לבצע מה שתיכננתי, ולהתגבר על הקשיים שנתקלים בהם. הבעיות האישיות שלי לימדו אותי להקשיב ולהבין טוב יותר את בעיותיהם של הזולת. הן לימדו אותי לשפוט בהבנה רבה יותר את מצבי החיים של אלה שבאים לקהילה כדי למצוא תמיכה, ולהבין כל אחד ואחד מהם. את הציון לשבח שקיבל ינקו דוד סגל מידינו של נשיא המדינה טראיאן באססקו בדרג "וירטוטיה מיליטארה בדרגת קאבאלר", הוא רואה כתיקון מוראלי על מה שעבר עליו בזמן השואה.

ZAI FREIL | H!

O pagină de arta și de meseria divertimentului

Fii vesel!

Seleționer unic: OCTAVIAN SAVA

INVITAȚII

Șerban Ionescu este unul dintre bunii actori ai generației de mijloc. Mie mi-a rămas la suflet încă din vremea când a jucat rolul "Ion", din ecranizarea faimosului roman al lui Liviu Rebreanu. După ce l-am văzut și în piesa "Inimă de câine", a lui Mihail Bulgakov, mi-a venit ideea unui monolog pe care să-l spună chiar Șerban, într-o emisiune umoristică la TVR. Realizatorului emisiunii i-a plăcut, dar monologul meu a rămas inedit. El însă mi-a rămas întipărit în memorie și-l propun spre lectură dumneavoastră, stimate cititori ai revistei noastre.

Dacă m-a complimentat trebuie să-l servesc pe fostul meu coleg de bancă. Am să-i cumpăr 5 bilete și o lună am să renunț la bere.

- Bine, mă Burlane, mă. Găsești cinci invitații la intrare.

Are loc spectacolul și fostul meu coleg de bancă se simte obligat să vină la cabină.

- Bravo, bă! Ești un artist de artist! Ai jucat formidabil! Am vrut să-ți aduc și flori, dar unde găsești ghiocel pe vremea asta? Iar crizantemele sunt prea mari și ți-ar fi fost și greu să le cari! Ca să nu mai vorbesc cât costă. Iar între foști colegi nu țin politețuri d-astea.

- Ai dreptate. Si nici vază, unde să le pun, nu am!

- Deci am făcut bine că nu ți-am adus flori?

- Foarte bine!

- Așa zicea și aia mică.

- Copilașul? Mică - mică, dar deșteaptă.

- Foc! Dar îți spun, ai jucat formidabil! Tu erai câinele, nu?

- Nu, câinele îl juca altcineva!

- Și ăla era bun, dar nu ca tine! Tu, îți spun sincer, ai fost excepțional! Mai ales când stăteai pe masa de operație, nemișcat, ca mortu', fără să scoți o vorbă. Când îți scoteau mațele, erai nemaipomenit.

- ăla era tot câinele!

- Zău! Puteam să jur că ești tu! Dar de fapt, ăla nici nu juca cine știe ce. Tu, în schimb, erai Vraca în persoană. Erăi mai bun chiar decât ăia de la Vacanța Mare.

- Mulțumesc. Mă copleșești!

- Bă, știi ce te rog, înainte de a pleca? Mai fă o dată hau -hau că grozav i-a plăcut lui aia mică.

- Dar hau-hau făcea tot câinele!

- Și tu, tu ce rol jucai?

- Eu eram responsabilul de bloc.

- Nu am observat! În orice caz, ai jucat magnific... Și la viitoarea premieră nu uita să ne inviți. Însă va trebui să iei 7 locuri, că aia mică se mărită. E borțoasă și trebuie să se mărite!

- Atunci 7 locuri, că doar n-o să lăsați copilașul singur!

- Așa e, mă! Că n-o să refuzi tu un coleg de bancă. Doar ți-am fost ca un frate!

Aș fi vrut să-i răspund: "frate, frate, dar brânza-i pe bani"... dar am renunțat..

După premiera "Inimii de câine", chiar a doua zi, primesc un telefon:

(cu voce răgușită): Alo! Tu ești bă, Șerbane?

- Eu sunt, dar cu cine vorbesc?

- Cum nu mă recunoști? Eu sunt bă, Burlan.

- Care Burlan?

- Ce, m-ai uitat? Sunt Burlan, colegul tău din a treia primară, că pe urmă m-am mutat la altă școală. Am fost colegi de bancă. Adică eu stăteam cu trei-patru rânduri mai în spate, dar tot colegi de bancă se cheamă că eram.

Nu-mi aminteam de el neam!

- Cum, bă, ai uitat câte năzdrăvăni făceam noi împreună?

Nimic! Habar nu aveam despre ce vorbește

- (prefăcut): Cum să uit? Ce faci mă, Burlane?

- Bine. Uite, sunt la București și am auzit că ai avut o premieră. Nu se poate să n-o vadă și vechiul tău coleg de bancă. Trebuie să mă inviți!

- Știi că acum la Național nu ne mai dă...

- Las' că te descurci tu. Doar ești băiat deștept.

Bine, am să-i cumpăr un bilet și am să-i spun că e invitație!

- Am să-ți las la intrare o invitație!

- Bravo! Știam eu că nu te-ai schimbat. Tot băiat bun ai rămas! Dar, vezi tu, eu nu sunt singur. Am venit cu nevasta. Și ea a ținut neapărat să-și ia și surorile. Două, nemăritate, deși una are un copil. Și doar nu era să lăsăm copilul acasă singur. Nu? Așa ca în total suntem 5.

- (speriat): Și vreți să veniți la teatru cu toții?

- Bineînțeles. Cum o să pierdem ocazia de a vedea un actor ca tine, care mi-a fost și coleg?

- Și copilul?

- Ți-am spus că nu-l putem lăsa singur.

- Dar câți ani are?

- Copilul? 20, e fetiță. Hai că nu-i mare lucru 5 invitații pentru o vedetă ca tine, mă Șerbane, mă!

COPILII din ziua de azi

Doamna Șmilovici e gravidă. Ea îl întreabă pe micul Moriț, în vârstă de 7 anișori.

- Moriț, ce preferi, un frățior sau o surioară?

- Mămicule, dacă n-o să te doară prea tare, eu aș prefera un computer.

Gastronomica Supă de carne, altfel

Ingrediente: două linguri de ulei de măsline, 350 gr. rasol, tăiat în bucățele, jumătate de linguriță de busuioc uscat, jumătate de linguriță de cimbru uscat, o ceașcă de roșii feliate, un morcov feliat, aproximativ 1 l. supă de pasăre, jumătate de ceașcă de paste mici, o ceașcă de porumb congelat, o ceașcă de mazăre congelată.

Se încălzește uleiul într-o oală de supă, se adaugă rasolul și se pepelește în ulei cinci minute, până când capătă culoare. Se adaugă busuiocul, cimbrul, roșiile, morcovul și supa de pasăre, se dă la foc mare apoi se micșorează flacăra aragazului și se fierbe cam 20 de minute, până când carnea se înmoaie. Se adaugă pastele, boabele de porumb și de mazăre și se mai lasă la fiert încă 10 minute. Se pun sare și piper, după gust. (E.G.)

AproPoch...

ȘVER ȚĂ ZAN A ID!

DAYAN & Co

Dayan avea în subordine un maior mai vârstnic. Aflând că acesta s-a căsătorit cu o femeie mult mai tânără, faimosul general a exclamat:

- Săracul! De-acum va avea de apărut două fronturi.

Dna GUGGENHEIM

Celebrei colecționare de artă i s-a prezentat o statuie hidoasă.

- Ce reprezintă oroarea asta? - a întrebat-o o prietenă pe colecționară.

- Cred că autoportretul sculptorului, a răspuns dna Guggenheim

La TEL-AVIV

Într-una din cafenelele orașului israelian se întâlnesc doi domni. Primul e membru al unui partid religios și poartă chipa, celălalt

e un partizan al stângii și umblă, desigur, cu capul descoperit. Discuții, ironii, sarcasm, dispute, insulte, amenințări. Cei doi își arată pumnii. Se ridică de la mesele lor. Sunt la doi metri distanță unul de celălalt. Se înjură. Nu mai sunt la o depărtare mai mare de un metru. Se apropie. Au ajuns doar la 80 de centimetri distanță. 60. 40. Sunt lipiți unul de altul. Strâng pumnii...

- Chiar nu e nimeni în cafeneaua asta care să ne despartă? - strigă cel mai nervos dintre cei doi combatanți.

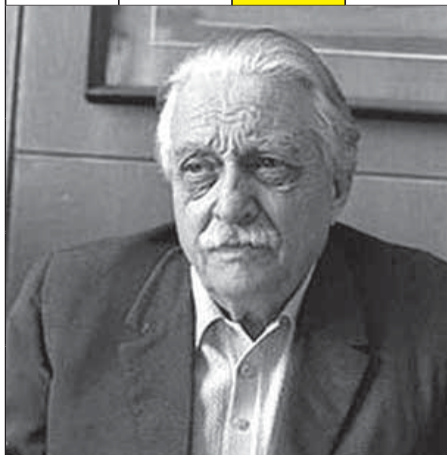
La DENTIST

STOMATOLOGUL: Ei, cum vă simțiți?
GHIZELA: Domnu' doctor, mi-e așa de frică... Decât să-mi scot o măsea, mai bine fac un copil!

STOMATOLOGUL: Doamnă, hotărâți-vă, să știu cum să așez scaunul.

INTEGRAME IUDAICE de COSMIN MIUȚE

A acosta	Lacom	Tragedie	Întâlnit în centru!	Categoric
Sărbătorire	Nume (foto)		Arid	A opri
Drumuri		Sportiv		
Mirodenie		Opinie		
				Prenume (foto)
Rece!		Cadou		În rime!
Recreații				Agricol
		Defecțiune		
		Stea		
			Înghet	
			Avantaj	
		În test!		În stat!
		Din start!		
		Irosite		
		Sătesc		

Dezlegarea integramei din numărul trecut, pe raster, MARC CHAGALL

„Dinastia Efros” de Iacob Gordin la Teatrul Evreiesc de Stat

Iacob Gordin, contemporan cu Avram Goldfaden, și, alături de el, important deschizător de drum al teatrului idiș, se bucură la TES de prețuirea pe care o merită. După „Fericirea furată” (încă pe afiș) iată, acum: „O regină Lear evreică”.

„Dinastia Efros” (cum sună titlul sub care este jucată piesa) este o dramă a nerecunoștinței filiale. Originalitatea acestei istorii este aceea că, în fruntea „regalului”, în centrul sagăi familiei Efros se află nu un bărbat, ci o femeie. Protagonista, văduva Mirale Efros, se bucură de un mare prestigiu moral și social: pentru bogăția ei, pentru respectul tradiției, pentru filotimia ei și, nu în ultimul rând, pentru dăruirea maternă.

Mirale și-a crescut singură, cu nemărginit atașament, băieții. A pus întotdeauna mai presus de orice împlinirea și fericirea lor. Numai că Iosale și Donie sunt departe de a răspunde așteptărilor. Sub influența malefică a lui Șeindale – tânăra soție a lui Iosale – ei reclamă violent partea din avere care le-ar fi rămas de la tată. Află abia acum (fără să-și schimbe însă atitudinea) că tot ce au este creația lui Mirale. Căci Mirale a știut, cu inteligența și simțul ei realist și practic să convertească falimentul defunctului ei soț într-o afacere prosperă.

Dar Mirale rămâne, în primul rând, și mai presus de orice, o *idișe mame*. Și cum iubirea ei pentru cele două odrasle e uriașă, ea dă înapoi, cedează pas cu pas terenul. Iar în cele din urmă, deși mereu lucidă, hotărăște (gest la fel de „absurd” ca și al celebrului erou al lui Shakespeare) să le dea fiilor ceea ce cer. Le împarte toată averea. Și va ajunge să-și părăsească și căminul...

Montarea de la *Teatrul Evreiesc de Stat*, în regia lui *Kincses Elemér*, ține atent firul „sagăi” și al înțeleșurilor ei celor mai evidente. Dezvoltă concludent tema sacrificiului și a ingraturității și lasă pe plan secund motivul revoltei fiilor contra părintelui. Explorează sugestiv situațiile tensionate scandalos de setea de bani. Configurează cunoscute psihologii, în chip verosimil.

Spectacolul începe cu expresive tablouri de atmosferă, în ambianța tristeții agravate de ploaia ce cade peste pierdutul târg Sluțk (scenografia: *Clara Labancz*). Sugestive sunt și secvențele peștitului și cele ale nuntirii, dar și confruntările din salonul reședinței din Grodno – unde se produce uzurparea „jilțului” lui Mirale.

Talentul și experiența își spun un cuvânt important în reușita interpretării. Impresionantă, *Leonie Waldman Eliad* conferă lui Mirale distincția și eleganța-i binecunoscută, impunând o eroină lucidă, care își asumă lucid, din generozitate, actul extrem. O personalitate puternică, demnă, echilibrată, reținută în exteriorizări, capabilă să treacă peste umiliri și jigniri, să sufere în tăcere.

Chipuri ale omeniei (tema predilectă a lui Gordin) propun atât *Constantin Dinulescu*, cuceritor prin firesc, simplitate și căldură în „Șalmen” cât și *Luana Stoica* (fidela „Mahle”).

Dacă Mirale te trimite cu gândul la Vassa Jeleznova, nora „Șeindale” ne-o amintește pe Natașa, din „*Trei surori*”. *Geni Brenda* insistă expresiv (uneori, însă, prea apăsător și la vedere), pe complexe sârăciei, pe aerele de noblețe dar mai ales pe siguranța instinctului erotic și pe cruzimea (programată) a stratagemelor și manipularilor eroinei.

Convingători sunt și *Marius Călugărița* – „Iosale” (efigie a lipsei de personalitate și presiunii libido-ului), a cărui vină nu e absolută de remușcările târzii, precum și *Darius Dardici* – alunecosul, insolentul și anarhicul „Donie”. O apariție sensibilă este și *Alina Tomi* („Șloimale”).

La atractivitatea spectacolului contribuie substanțial interpretii „cuscrilor”: pitorești ipostaze ale cerșetoriei agresive, ale rapacității și mitocăniei. Și nu poți să nu zâmbești văzând-o pe *Lucia Maier*, o „Hane-Dvoire” autoritară și cu gura mare, scoțându-și rând pe rând vreo cinci basmale... Greul partiturii comice și grotești revine însă lui *Nicolae Călugărița* („Nuhemte”), cu excelențe intrări în scenă și cu mult haz și farmec în executarea unor gaguri (precum cel cu galoșul, ori cu carafa de apă), deopotrivă inventive și amuzante.

NATALIA STANCU

Marcel Cogan

Există oameni hipermediatizați, alături de personalități nemediatizate. Acest articol se referă la personalitatea hipomediata a lui Marcel Cogan.

În aplauzele a peste o mie de participanți, în cadrul solemnității de deschidere a Congresului Național al Inginerilor Constructori din Israel, inginerului Moshe (Marcel) Cogan i-a fost decernat „Premiul de Recunoștință Pentru Realizările Sale” al Congresului. Numele lui Moshe Cogan a răsunat de la tribuna congresului, ca un avertisment adresat universului mediatic: Ecce Homo! Dar nimic nu a ajutat, totul a fost trecut sub tăcere. De ce? Care este explicația hipomediatazării? Lipsa interesului presei pentru teme pozitive? Absența senzației în știre? Absența presei la congresele științifice? Greu de precizat, poate toate laolaltă.

Marcel Cogan a condus cu deosebit talent, destoinicie și impetuozitate proiectele Auditoriumului Man (Heichal Hatarbut) și al teatrelor Habima și Cameri, al sălilor Recanati din Muzeul Tel-Aviv și al sălii de conferință a primăriei Tel-Aviv. A condus proiectele Muzeul Tel-Aviv de Arte, Beit Ariela, Beit Elena Rubinstein, Centrul Golda Meir cu numeroasele lui compartimente. A condus proiectul Andarta Holocaustului din Kikar Rabin, Beit Kasler al organizației Ilan din Kiriath Yam.

A condus proiectele de construire a băncilor Leumi: Clădirea Centrală din Strada Brandes și sucursalele din străzile Peretz, Dizengov, Ben Gurion, Kfar Saba. A condus proiectele de construire a băncilor Hapoalim Bnei Brak și Neot Rachel.

Marcel Cogan este cel care a conceput proiectele hotelurilor Hilton, Sheraton, Tal și Astoria din Tel-Aviv, al hotelurilor Hasharon și Eshel Hasharon din Herzlyia, al hotelurilor Neptun și Nofesh-Club din Eilat, și al hotelurilor Larom și Ramada Renaissance din Ierusalim.

A condus proiectele hipermarketurilor Aialon Ramat Gan, Gan Hair și Ramat Aviv.

În afara de activitatea monumentală de proiectant depusă în Israel, Marcel Cogan a dat dovadă de un deosebit talent, corectitudine și abnegație în activitatea sa de control al utilizării fondurilor de construire a Centrului Dimona, a hangarelor de avioane ale Armatei, a clădirii Tribunalului din strada Weizman. El a supravegheat și manevrat utilizarea uriașelor fonduri Clore, Wohl, Gotesman și Ralph Levy, devenind unul din cei mai apreciați prieteni și sfetnici ai acestor mari filantropi sioniști, care au dăruit Israelului fonduri de miliarde de dolari.

Prin îmbinarea acestor două calități, de proiectare și control, a adus Israelului realizări care vor rămâne înscrise în istorie.

Al șaselea Congres Național al Inginerilor Constructori din Israel l-a desemnat în unanimitate pe Marcel Cogan ca personalitatea demnă de a primi recunoștința întregului congres pentru uriașa muncă depusă timp de o viață.

Israelianul de origine română Marcel Cogan este una din „albinele” care a contribuit masiv la realizarea „fagurelui” numit Israel.

Prof. univ. dr. JEAN ASKENASY (Israel)

Cât costă un om?

Acum câțiva ani, un chimist american plin de fantezie, a îndrăznit să calculeze cât costă un om: și-a așezat în față tabloul periodic al elementelor, a calculat câte și care dintre acestea compun, din punct de vedere chimic, corpul omenesc, a consultat prețul pieții pentru fiecare element și a constatat, în final, că un om de circa 70 de kilograme ar costa circa 7 dolari și 35 de cenți. Din punct de vedere strict științific, asta-i prețul, domnilor!

Degeaba. Nu m-a convins. Mi s-a părut un truc ieftin, o șmecherie. Pentru că pe mine nu mă interesează cât costă un om, ci cât valorează. Ce preț are viața lui! Dar

Jurnal
de @front

viața, visul, talentul, caracterul, aspirația, dragostea și ura, adevărul și minciuna, frica și curajul, nu intră în calcul. Omul nu este o alcătuire de elemente chimice, omul este altceva. Sigur că lumea nu duce lipsă nici de ticăloși. Dumnezeu ne-a atras atenția, încă de la început, că și frații se pot ucide între ei. Istoria lumii este plină de trădări și de asasinat. Un preot catolic francez a publicat anul trecut o carte care poartă titlul „Holocaustul prin gloanțe”. E o cercetare riguroasă. El a descoperit în Ucraina gropile în care circa 1,5 milioane de evrei, masacrați de către naziști, au suferit o moarte îngrozitoare: erau împușcați pe marginea gropii, unul câte unul, iar cei răniți erau îngropați de vii. Martorii acestor odioase asasinat își amintesc că pământul de deasupra gropilor se mișca încă trei zile...

Care savant îmi poate spune mie, domnilor, cât costă un om?

Să mă ierte fantezistul cercetător, dar eu îl prefer pe anticul Sofocle: „în lume sunt multe mari minuni, dar nici una nu este mai mare decât omul”.

În Holocaust n-au fost uciși numai oameni. Au fost ucise cele mai mari minuni ale lumii.

Puțin îmi pasă cât costă un om.

Minunea existenței lui a fost întotdeauna și rămâne de neprețuit.

AUREL STORIN

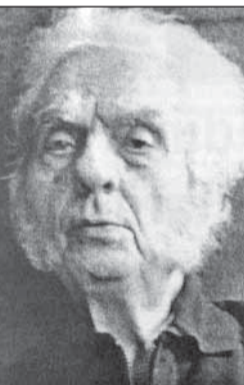
Radu Bogdan, la 90 de ani

Criticul, istoricul de arte plastice Radu Bogdan împlinește, la 11 martie 2010, 90 de ani. Nu l-am mai văzut de circa un an, de când l-am vizitat acasă, unde citește cu atenție tot ce apare nou, discută la telefon, se lasă îngrijit de blânda și distinsa sa soție, pe care frumusețea nu a părăsit-o, deși are o vârstă. Pavel Șușară - care a obținut un interviu la împlinirea a 85 de ani ai maestrului (nu spunem convențional, maestrul; el a avut și are admiratori de seamă, în lumea intelectuală) - îl descrie astfel: „Personaj enigmatic ... panicat să nu piardă o noutate importantă ... o siluetă imperială, cu părul rebel, leonin... trăiește în altă lume ... se preocupă și de artă și de politică, dar pasiunea sa, aproape erotică, pentru artă, îl domină”. Colegul și colaboratorul revistei „Realitatea Evreiască”, Avram Croitoru, a reușit cu greu să obțină un interviu, firea lui Radu Bogdan fiind (ca și părul său alb și frumos) rebelă. Fiind prea mulți... Radu Bogdan la ora actuală, l-a prevenit pe interviewer că pe el îl cheamă de fapt George Radu Bogdan, cum semna, până nu demult, pasionante mărturisiri în „România literară”. Theodor Paleologu, fiul regretatului „conu Alecu”, spunea că tatăl său îl considera pe Radu Bogdan drept „cel mai bun istoric de artă al nostru”. Monografia „Ion Andreescu” a intrat în patrimoniul lucrărilor de referință din bibliografia marelui pictor, ca un model de scriere în domeniu. În 1972, Nichifor Crainic (cândva partizan al dictaturii de dreapta) îi scria lui Dinu Pillat că abia așteaptă să citească în întregime această monografie. Despre Radu Bogdan au scris, după cum precizează

însuși sărbătoritul, cu multă înțelegere și admirație, Edgar Papu și Andrei Pleșu, dar au mai scris și Gabriel Liiceanu, Alexandru George, mai de mult, George Oprescu (cărui i-a fost apropiat colaborator), Al. Ciucurencu, Al. Philippide, Constantin Giurescu, mulți alții, comentatori din Franța, Germania ș.a. În 1945, tânăr reporter, Radu Bogdan s-a întâlnit cu Ilya Ehrenburg, cu care a discutat în franceză. Scriitorul sovietic, în ciuda unei perioade lungi de ședere la Paris, vorbea cu accent rusesc. A cunoscut o întreagă lume de artiști, scriitori, oameni politici din țară și din străinătate. În cei 70 de ani de activitate intensă, Radu Bogdan s-a ocupat de pictura lui Aman, Grigorescu, Brâncuși, Ion Țuculescu, a avangardiștilor din țară și străini, Lothe, Chagall, Skira, Berenson, Bialostosky, Tinguely, ș.a. Spirit viu, neobosit, Radu Bogdan reia un citat din Milan Kundera: „Numai un copil poate pune întrebări grave”. El își pune și ne pune întrebări grave. Merită nu numai să-l sărbătorim aici, acum la aniversarea a nouă decenii de viață, ci să-l vizităm, să-l invităm, cât îi permite sănătatea. Îi dorim viață lungă și bucurii alături de soția sa, de cărțile și tablourile pe care le iubeste ca pe copiii săi, fără a uita motanul, care îl întovărășește.

LA MULȚI ANI, MAESTRE RADU BOGDAN!

BORIS MARIAN

REALITATEA EVREIASCĂ

REDAȚIA: București,
str. Popa Nan, nr. 70
Tel. / fax: 021-322.75.60
www.fcer.jewish.ro
e-mail: re2000@rdslink.ro
realitateevreiasca@gmail.com

Serie nouă a
REVISTEI CULTULUI MOZAIK
Fondată în 1956
de Șef-Rabin dr. Moses Rosen

Redactor-șef:
Dr. AUREL STORIN

Consilier editorial onorific:
DOREL DORIAN

Secretar general de redacție:
ELENA MARINESCU

Redactori: ANDREI BANC
IULIA DELEANU
LUCIANA FRIEDMANN
EVA GALAMBOS
BORIS M. MEHR

Corectură:

MIHAELA OBERSCHI

Traducători:

Ebraică: SARIT BLONDER
Ing. B. TERCATIN (Israel)
Engleză: SANDA LEPOIEV

Relații, administrator

MIHAIL TUNSOIU
Telefon: 021-314.96.90

DTP: GABRIEL IONESCU (0726-221191)
COSMIN MIUȚE

Tiparul: SC SIMPLU PRINT SRL
GHEȚA ROBERT (0743-027955)

ISSN 1223-7736

Potrivit art. 206 C.P., responsabilitatea juridică pentru conținutul fiecărui text aparține autorului. Redacția nu împărtășește în mod obligatoriu punctele de vedere exprimate în articolele semnate de colaboratori. Redacția nu primește spre publicare decât articole scrise cu diacritice.

Prețul unui abonament pe un an este de 30 lei. Abonamentele pentru cititorii din provincie se vor face la comunitățile evreiești din localitatea respectivă. Pentru cei din București – la sediul F.C.E.R. din str. Sfânta Vineri nr. 9-11, cod poștal 030202. Abonamentele se mai pot achita și prin mandate postale fie pe adresa F.C.E.R. – la oficiile poștale din localitate, conform catalogului de presă poz. 19375 – pe cont B.C.R. RO51RNCB0074011952750001 filiala sector 3, București. Pentru EUROPA, un abonament pe un an costă 45 de Euro (cu toate taxele incluse). Pentru EXTRA EUROPA, un abonament pe un an costă 95 de dolari USA (cu toate taxele incluse).